

Uvodnik

Igor Gregori

Bojimo se le, česar ne poznamo

Preko velike vitraže sejne sobe na sedežu Mednarodne visoke šole SISSA pod obeliskom se pogled prosto razprostira po celotnem mestu in njegovi okolici: jasno se izrisuje zlasti tržaško nabrežje s svojimi osrednjimi stavbami. Tedaj se pogled – zlasti tujčev – nedvomno izostri v smer Velikega trga proti občinski palači. Čeprav sosednja poslopja pretežno prekrivajo njen obris, je njen središčni gornji del, kjer domujeta 'pritrkovalca' Mihec in Jakec, še kako prepoznaven. Benito Mussolini se je v tej palači nahajal 18. septembra 1938, da bi množico na Velikem trgu seznanil z raso zakonodajo, s katero je Italija sramotno podkrepila zavezništvo z nemškim Führerjem. Od takrat je minilo kar nekaj desetletij, nekaj vročih in nekaj hladnih vojn, padel je komunizem, razširila se je Evropska unija in odprle so se schengenske meje: banalnost zla, na katerem je po mnenju filozofinje Hanne Harant slonel nacizem, pa je še danes močno zakoreninjen. Čeprav pri nas na srečo sploh ne presegajo meje metodološkega fizičnega obračunavanja (Slovenci, ki živimo na tem področju, vemo, kaj je to nasilje pomenilo), je ta banalnost sicer prisotna zlasti v besedah in mislih nekaterih vidnih političnih predstavnikov, česar se je bodisi italijanska bodisi mednarodna javnost zavedala ob nedavnem škandalu, ki ga je sprožil ligaški senator Roberto Calderoli. O tem, kaj pomeni napačna komunikacija, je dobro seznanjena italijanska ministrica za integracijo Cecile Kyenge, žrtev Calderolijevih izjav.

Zaradi prej omenjenih zgodovinskih okoliščin in zaradi zgočega aktualnega dogajanja, v katerega je bila pahnjena, je bila ministrica Keyengova v petek, 19. julija, na pravem mestu ob pravem času: na sedežu Visoke šole SISSA se je namreč udeležila predavanja ameriške strokovnjakinje na nevrološkem področju Elisabeth Phelps, ki je študentom šole in predstavnic italijanske vlade spregovorila o tem, kako lahko znanost uporabimo proti rasizmu. Raziskave strokovnjakinje so pokazale, da je pri rasističnih obnašanjih pomembna možganska struktura, poimenovana amigdala, ki ima ključno vlogo v doživljanju bojazni. "To pomeni, da sta nestrpnost in bojazen tesno povezani". Čeprav se ljudje imajo za strpneže, se dejavnost te možganske strukture poveča v primeru, da med psihološkim poizkusom opazuje fotografije ljudi različnih etničnih skupin. "To negativno dejavnost lahko zmanjšamo, če nam oblička tujcev postanejo bolj sorodna: nestrpnost lahko zato rešujemo v ne-nemnem soočanju z drugimi ob spoznanju, da nas narava sama sili v bojazen pred drugačnostjo".

Ministrica je po predavanju dr. Phelpsove izrazila zadovoljstvo, da znanost potrjuje to, v kar "mi že verjame: poznavanje različnosti, različnih kultur in njihovih pripadnikov je sredstvo, s katerim lahko kljubujemo nestrpnosti v prid integracije", je dejala.

/ str. 10

Foto LH

Začelo se je veliko srečanje katoliške mladine v Rio de Janeiru v Braziliji

Svetovni dan mladih, evangeljska setev in tiha revolucija

V Rio de Janeiru poteka od 23. do 28. julija 2013 osemindvajseti Svetovni dan mladih (SDM), ki ga v sodelovanju s Papeškim svetom za laike pripravlja nadškofija Rio de Janeiro v Braziliji. Organizatorji pričakujejo okrog dva milijona mladih od vseh svetovnih, ki bodo na tem največjem dogodku za mlade z vsega sveta med drugim razmišljali o geslu srečanja - *Pojdite in naredite vse narode za moje učence* - tudi s pomočjo poslanice, ki jo je za ta veliki shod napisal papež Ratzinger.

V Brazilijo je v ponedeljek prispel tudi papež Frančišek; to je njegovo prvo mednarodno potovanje; program je sicer že določil Benedikt XVI., argentinski papež pa ga je dopolnil in prilagodil sebi. Glavna srečanja z mladimi bodo potekala od četrтка do nedelje.

V čem je skrivnost svetovnih dni mladih? Kako uspe Cerkvi pritegniti toliko mladih? Kaj žene mlade po vsem svetu, da se tako številčno odzovejo na povabilo svetega očeta? Prejšnji teden je kardinal Stanislaw Rylko, predsednik Papeškega sveta za laike, odgovoril na ta vprašanja za Radio Vatikan z besedami bl. Janeza Pavla II.: "To, kar mladi

iščejo na svetovnih dneh mladih, je Kristus". V tako zmedenem svetu, "kjer se rušijo mnoge gotovosti, številni mladi v Kristusu odkrijejo prijatelja, na katerega se lahko zanesejo, najdejo varnega vodnika, skalo, na kateri lahko gradijo svoje življenje", trdi kardinal. V Cerkvi lahko mladi odkrijejo družbo prijateljev, ki je podpora na življenjski poti, prava družina svetovnih razsežnosti. Letošnje srečanje se umešča v okvir leta vere in zasedanja škofovske sinode o novi evangelizaciji. Že Benedikt XVI. je želel mlade spodbuditi, naj bodo pravi protagonisti pri oznanjevanju evangelija v današnjem svetu. Za nemškega papeža svetovni dnevi mladih niso nič drugega kot "nova evangelizacija v teku", kraj, kjer se rojeva nov način biti kristjani: pomlajeni, polni navdušenja in veselja vere. V to smer gredo tudi spodbude papeža Frančiška, ki pravi, da mladi morajo povedati svetu, da je prav slediti Jezusu, stopiti iz sebe in se podati v periferije sveta in življenja ter prinašati Jezusa. Pogosto je slišati, da so svetovni dnevi mladih za udeležence trenutek praznovanja in občestva samo v času dogodka, nato pa se mladi vrnejo domov in nadaljujejo s splošno razširjenim življenjem mladostnikov. Kard. Rylko odgovarja, da je eden od osnovnih pastoralnih izzivov srečanja ravno graditi

mostove med temi posebnimi dogodki in običajnim življenjem v škofijah, župnijah, združenjih in cerkvenih gibanjih; predvsem pa most z vsakdanjostjo vsakega mladega. Po kardinalovih besedah svetovnega dneva mladih namreč ne razumemo kot praznovanje, ki traja pet dni ob prisotnosti papeža, temveč "SDM je evangeljska setev, ki jo je treba najprej pripraviti, nato pa zanjo skrbeti. Samo tako lahko rodi sadove. In teh duhovnih sadov je veliko: spreobrnjenja, korenite spremembe življenja, odločitve za

duhovništvo, posvečeno življenje ali krščanski zakon, odkritje zakramenta sprave in molitve na splošno". Na teh dnevih se

je rodila nova generacija mladih, takih, ki so Kristusu in Cerkvi rekli 'da'. In tudi nov rod mladinskih pastoralnih delavcev, ki so občutljivejši za duhovne potrebe mladih. V skoraj 30 letih so ta srečanja zaznamovala kar nekaj milijonov mladih, ki se v svoji rasti soočajo z osebno vero, bistvenimi življenjskimi vprašanji in hkrati s svetom okrog sebe. Gre za pravo "tiho revolucijo", je še dejal kard. Rylko. Na vprašanje, kaj lahko mladi Brazilci ponudijo vrstnikom z vseh koncev sveta, predvsem pa s sekulariziranega Zahoda, kard. Rylko odgovarja, da je to veselje vere, odločitev za krščanstvo, ki ga živijo z velikim navdušenjem. Za Benedikta XVI. so svetovni dnevi "zdravilo proti utrujeni veri", papež Frančišek pa je v svoji prvi okrožnici *Luč vere* zapisal: "Vsi smo videli, kako ob svetovnih dneh mladih kažejo mladi veselje vere, zavzetost za življenje vere, ki je vedno bolj trdna in širokosrčna". "Med svetovnimi dnevi mladih je ves svet priča, da je vera mogoča tudi danes, mladi s svojim življenjem govorijo, da je lepo biti kristjan in da to napolnjuje srce z veliko srečo", dodaja kardinal Rylko.

Intervju

Podpredsednik
deželnege sveta
Igor Gabrovec je
spregovoril o
rebalansu dežele
Furlanije-Juljske
krajine

3

Pogovor

Novomašnik
g. Klemen Zalar,
ki bo zadolžen
zlasti za slovenske
vernike v Trstu,
se predstavlja
našim bralcem

11

Ob 70-letnici razpada fašizma

Leto 1943 prelomno za Italijo

Italijanski fašizem ni temeljil na kakem klasičnem ideološkem vzorcu, temveč se je oblikoval kot pragmatična zmes več do takrat poznanih socialnopolitičnih modelov za ureditev družbenega življenja v okviru neke države, še prej pa za vzpon na oblast brez predhodnih moralnih ali drugih omejitev za dosego tega cilja. Zaradi tega se je nujno razvil najprej v močno avtorita-

likih bojiščih so dobili premoč veliki zavezniki iz protifašističnega sveta. Tako je, recimo, Sovjetska zveza po zmagi oziroma osvoboditvi Stalingrada začela potiskati nemško vojsko nazaj na vse dolgi fronti od Leningrada do Črnega morja. Mnogi zgodovinarji zato ugotavljajo, da je bilo leto 1943 v okviru poteka druge svetovne vojne (1939-1945) prelomno v marsikaterem pogledu. Pred-

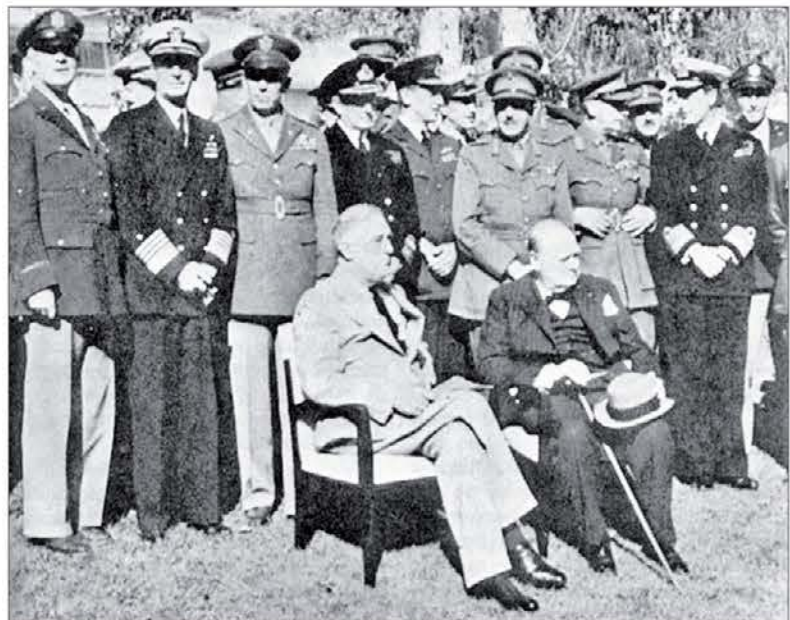
O teh zadnjih vojaških posegih sta se ameriški predsednik Roosevelt in britanski premier Churchill dogovorila na znanem srečanju v Casablanci v Maroku februarja 1943. Zavezniško izkrcanje na Siciliji je pomenilo začetek invazije Italije, ki je globoko pretresla vse institucionalne vrhove italijanske države. Ti so splošno soglašali, da se mora Italija čimprej povleči iz vojne, povsem soglasni pa so si bili v tem, da je treba Mussolinija čimprej odstraniti s položaja in določiti novo politično vodstvo države.

Nekateri krogi so skušali doseči, da bi se Mussolini sam umaknil in odprl pot svojemu nasledniku. Ker tega niso dosegli, je predsednik poslanske zbornice Dino Grandi ob podpori še nekaterih ožjih zaupnikov dal pobudo za izredno sklicanje Vrhovnega fašističnega sveta (ta namreč ni bil sklican od leta 1935), do katerega je tudi prišlo 24. julija 1943. O dnevnem redu zasedanja je predhodno seznanil samega Mussolinija, ki pa je zavrnil zahtevo, da prizna politično odgovornost za vodenje vojne in se umakne s svojega položaja. Mussolini se je branil s tem, da je krivdo za nastale razmere zvrnil na druge, predvsem na generale in "apatične" Italijane.

Ob koncu razgibane razprave, ki se je zavlekla do poznih večernih in zgodnjih jutranjih ur, je vrhovni svet fašistične stranke z veliko večino potrdil Grandijevo resolucijo o takojšnji Mussolinijevi razrešitvi s položaja in nato z njeno vsebino seznanil kralja Viktorja Emanuela III., da ukrepa v okviru svojih pristojnosti. V nedeljo, 25. julija 1943, kralj pokliče Mussolinija na "posvet" v popoldanskih urah in mu sporoči svojo odločitev o imenovanju generala Badoglija za novega predsednika italijanske vlade. Obenem mu posredno sporoči, da je aretiran, nakar so ga orožniki pospremili na notranje dvorišče, od koder so ga z rešilnim avtomobilom Rdečega križa odpeljali v vojašnico Podgora v Rimu.

Tako se je zaključilo dvajsetletno samovoljno vladanje Mussolinija v državi na čelu vlade, vrhovnega poveljstva oboroženih sil in voditelja fašistične stranke in je neslavno propadel diktatorski fašistični režim. Meseca avgusta so se nadaljevala pogajanja med Badoglievo vlado in anglo-ameriški generali za sklenitev premirja in brezpogojno vdajo. Pogajanja so se zaključila 3. septembra, do dejanskega podpisa vdaje pa je prišlo 8. septembra 1943 v Casertini na Siciliji.

Boji za osvoboditev celotnega Apeninskega polotoka so se trdovratno nadaljevali zaradi krčevitega odpora nemške nacistične vojske. Uradna razglasitev osvoboditve je bila v Italiji razglašena 25. aprila 1945. Aloiž Tul

Ameriški predsednik Roosevelt in britanski premier Churchill na srečanju v Casablanci februarja 1943

ren sistem in končno v prevlado diktature ob poudarjanju nacionalizma in na populističnih pobudah in nastopih.

Fašistični režim je vrh svojega populističnega in demagoškega nastopanja s popolnim nadzorom nad celotnim javnim življenjem dosegel ob koncu 30. let prejšnjega stoletja. Nazadnje se je spustil v nevarne vojaške posege, začeniši z okupacijo Albanije (1939) in še prej afriške Abesinije (Etiopije). Dne 9. maja 1935 je Rim proglasil italijanskega kralja Viktorja Emanuela III. za abesinskega cesarja. Sebe pa je Mussolini razglasil za ustanovitelja oz. obnovitelja Rimskega cesarstva. Čez pet let (leta 1941) so Angličje pregnali italijanske čete iz Etiopije, kamor se je lahko zmagovalno vrnil njen cesar Haile Selasije.

Marca 1939 Hitler in Mussolini skleneta "jeleni pakt" o medsebojnem sodelovanju. Aprila 1940 Italija nenapovedano napade Grčijo. Šele pozneje se ji pridruži Nemčija.

10. junija 1940 Mussolini napove vojno Franciji in Veliki Britaniji. Pred tem je Hitlerjeva Nemčija že skoro v celoti zasedla Francijo.

6. aprila 1941 Nemčija in Italija sporazumno napadeta Jugoslavijo. Malo pred tem je Italija odredila umik svojih čet iz Sovjetske zveze, kamor jih je poslala, da bi pomagale Nemčiji...

Tudi na bojiščih v Severni Afriki je Italija skupaj z Nemčijo doživela vrsto vojaških porazov, med temi onega pri El Alameinu. Ob koncu leta 1942 so italijanske in nemške sile (te je Hitler poslal na pomoč Italiji) morale zapustiti vse položaje v Severni Afriki.

Zima 1942/43 je prinesla v razvoju druge svetovne vojne velike spremembe. Na vseh ve-

sem velja to za Italijo, ki jo je fašistični režim z vodjo Mussolinijem na čelu po nepotrebnem vpletel vanjo iz želje po tekmovalnosti z drugimi pomembnejšimi državami in končni soudeležbi pri zmagi in delitvi vplivnostnih območij. Zaradi vrste svojih neuspešnih vojnih avantur pa je bila ob koncu 1942 dejansko tako rekoč izločena iz kroga vodilnih vojskujočih se držav. Potrdjena je bila tako stvarna resnica, da je bila eden "šibkih členov" zavezništva s Hitlerjevo Nemčijo, kar dokazujejo tudi izgubljene bitke in vojaški porazi, kot sta, recimo, neslaven in tragičen umik z ruske fronte in vrsta porazov na afriškem bojišču. To je povzročilo veliko malodušje ne samo v vojaških krogih, temveč tudi pri italijanskem ljudstvu, kar je jasno razkrilo težko odgovornost vladajočega režima za sam začetek in vodenje vojne. Fašistični režim se je začel zavedati resne nevarnosti za sam svoj obstoj. Mussolini je namreč že marca 1943 odločil več ministrov in drugih političnih veljakov, ki so vrste "reši" Savojsko dinastijo, ki je dotlej vseskozi podpirala fašistični režim.

V prvih mesecih 1943 je val delavskih strank zajel največje industrijske obrate v Turinu, Genovu in Milanu, čeprav so bile stavke prepovedane. Najbolj odločilni dejavniki za pospešni zlom režima pa so bili poleg porazov v Afriki, izkrcanje Anglijo in masovno bombardiranje Rima (19. julija 1943).

POGOVOR Predsednik SSO Drago Štoka

Projekti, nov način pridobivanja deželnih sredstev

Juljski rebalans, ki ga je sprejel Deželni svet FJK je namenil tudi milijon evrov za slovenske organizacije. Pred začetkom razprave se je predsednik SSO Drago Štoka, skupaj s predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem, srečal s pristojnim odbornikom Gianijem Torrentijem, ki jih je seznanil s predlogom razdelitve sredstev.

Po končni odobritvi deželnega rebalansa nam je sedaj znano, da bo 150 tisoč evrov namenjenih Društvu slovensko gledališče, ki bo tako poravnalo zapadle članarine, pri tem se postavlja vprašanje, kako za naslednja leta. Vsaka od krovnih organizacij bo prejela po 50 tisoč evrov, ostala vsota pa bo namenjena organizacijam in društvom, pri čemer je treba povedati, da mora polovica teh sredstev na področje videmske pokrajine, kjer živi slovenska narodna skupnost.

Predsednik Drago Štoka, kljub kriznim časom je poletni deželni rebalans poskrbel za prijetno novico, pa čeprav so to sredstva, ki jih država namenja manjšini preko Dežele. Kako komentirate dejstvo, da je prišlo do dodatnega priliva finančnih sredstev?

Seveda je to nadvse pozitivno, še posebno, če pomislimo, da smo sredi izredno hude gospodarske krize. Dodatna sredstva, ki so prišla na podlagi zaščitnega zakona 38/01, nam dajejo neko časovno gotovost in sedaj je na nas, da jih čim bolj učinkovito uporabimo.

Društvo Slovensko gledališče bo z delom teh sredstev poravnalo dolgove, ki so nastali, ker ni bilo v stanju plačevati članarin. Kako pa bo v prihodnje, saj društvo ne prejema prispevkov in nima drugih prihodkov? Ali je na vidiku že kakšna možna rešitev?

O tem se bo potrebno posvetovati, saj mora biti ta stvar urejena. Rešitev bomo poiskali v sklopu upravnega odbora Slovenskega stalnega gledališča.

Ostala sredstva zadevajo obe krovni organizaciji in pa organizacije ter društva. Slišali smo, da bo pri porazdelitvi nekaj novosti ali bi nam lahko povedali, za kaj gre?

Novost je v tem, da bodo organizacije in društva lahko črpala ta sredstva preko prijave svojih projektov. Takoj, ko bo deželni razpis objavljen v deželnem listu, bo začel teči dvo-mesečni rok, v katerem morajo organizacije in društva predstaviti projekte. Glede lestvice, ki bo sestavljena na podlagi ocene projektov, bo posvetovalno mnenje dala tudi deželna komisija za Slovence.

Pozitivna nota je pri tem, da rok za uporabo sredstev ne bo 31.12.2013, temveč obdobje trajanja projekta, ki se lahko raztegne tudi v naslednje leto.

Koliko bo torej lahko prejela organizacija ali društvo, ki predstavi projekt?

Največ 100.000 evrov in najmanj 20.000 evrov. Na ta način se bomo morali vsi skupaj postopoma privaditi in v ta namen primerno organizirati. Pri vsem tem bodo imele glavno vlogo in odgovornost obstoječe Zveze.

Na prvem važejšem koraku je torej Dežela FJK pokazala bistveno prijaznejši obraz do slovenske na-

rodne skupnosti.

Čeprav so dodatna sredstva iz zakona 38/01, kar pomeni, da jih je naši manjšini namenila država, kaže to prvo dejanje na pravi odnos in na razliko od tistega, ki smo ga bili vaje-

ni doslej. Še bolj konkretno pa se bo odnos med deželno upravo in manjšino pokazal v deželni komisiji za Slovence, za katero upam, da jo bo vodil sam deželni odbornik Torrenti. Iskreno si nadejam, da bo od sedaj naprej ta komisija bolj prisotna in bolj učinkovita. Kljub temu da ji deželni zakon 26/2007 namenja le posvetovalno pristojnost, pa je vendar eden ključnih teles deželne javne uprave, kjer se pomembno vpliva na izvajanje zaščitne zakonodaje, tako državne kot deželne. Vodstvi obeh krovnih organizacij bosta delali v to smer, kar je in bo pokazatelj pravega in učinkovitega sodelovanja. JČ

Povejmo na glas

Le naš skupni glas nekaj velja

Kot narodna skupnost smo trenutno v razmeroma dobrem položaju, saj je vsaj za letos zagotovljen zadovoljiv državni prispevek, poleg tega imamo svoje izvoljene predstavnike na državni ravni, na ravni dežele, pokrajin ter občin, kakor tudi kar nekaj županov oziroma županij. Lahko bi rekli, da to v teh razburkanih časih sploh ni malo in da so naši razvijani naporji obrodili dober sad, kljub temu da politično nastopamo ločeno, na srečo pa civilna družba nadomešča manjkajočo enotnost. V tej luči se zdi, da smo storili vse, kar se je dalo, ko se ne bi nad nas zgrnila velika dodatna težava, ki ima vsedržaven izvor. Italijanska družba in politika sta namreč ugotovili, da je nujno skrbeti ali kar ukiniti celo vrsto t. i. lokalnih uprav, ki da so odveč in jih je mogoče nadomestiti z drugimi. In tako so izgubile pravico do življenja gorske skupnosti, potem rajonski sveti in sedaj naj bi isto doletelo tudi pokrajine. Seveda ne smemo pozabiti manjših občin, ki naj bi se združile med seboj, ali se priključile večjim. Vse to pa našo narodno skupnost izjemno močno prizadeva oziroma ji jemlje pomemben upravni in politični prostor, v katerem smo bili ali smo dejavni in vplivni. Vse skupaj vzbuja občutek - upanje je, da se motimo - da je naša sedanja notranja organiziranost sicer dober učinek, da pa je krčenje lokalnih uprav prevelik zalogaj, da bi mu lahko bili kos takšni, kot smo. Tako smo skoraj nepovratno izgubili gorske skupnosti in rajonske svete, v zraku je stapljanje

manjših občin, medtem ko je preprečitev ukinitve pokrajin praktično izjemno težko uresničljiva. Vladni predlog ustavnega zakona želi namreč pokrajine preprosto izbrisati iz ustave in edino, kar mu pri tem namenu manjka, je razprava v parlamentu, ki bo imel zadnjo besedo. S tem v zvezi se je mogoče čuditi deželni predsednici Seracchianijevi, ki se je pred volitvami z ukinitvijo pokrajin strinjala. Ne bi bilo slabo, ko bi to svoje mnenje spremenila, saj z njim šibi posebnost deželnega statuta, ki se sklicuje tudi na jezikovne manjšine in pogoje za njihov razvoj, med katerimi so lokalne uprave še kako bistvene. Možna ukinitve posebnega deželnega statuta pa mimo tega pomeni ukinitve sedanjih ekonomskih ugodnosti, kar bi ne nazadnje prizadelo tudi tukajšnje večinsko prebivalstvo. Kot je videti, je naša situacija v opisanem okviru zares težka in nas že utegne navdati z občutkom, da se ne da ničesar storiti in da je zato najboljše sprejeti stvari, čeprav so nam v škodo. Lahko pa je ta situacija priložnost za dodaten premislek: ne bi mogli končno strniti svojih vrst in se s svojimi različnostmi odločiti za nerazdrobljen in jasen skupen nastop? Da bi strnili svoje vrste do te mere, da bi bilo naše mnenje oziroma stališče en sam glas? Da bi mogli torej reči in bi bilo razvidno tudi navzven, kaj celotna naša narodna skupnost misli in kaj želi? V nasprotnem primeru bomo izgubo uprav sprejeli premagani in nekako brez boja.

Janez Povše

POGOVOR Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec

Zaradi krize so razpoložljiva sredstva toliko bolj dragocena

V četrtek, 18. maja popoldne, je Deželni svet Furlanije-Juljske krajine odobril letošnji rebalans k proračunu. Gre za temeljni finančni dokument, na katerem sloni delovanje dežele FJK in ima velik politični namen, saj se tako udejanja volilni program, s katerim sta predsednica Debora Serracchiani in njeno levo-sredinsko zavezništvo zmagala na aprilskih volitvah. Okoli rebalansa je vladalo posebno zanimanje, zaradi hude gospodarske krize, ki je prizadelo tudi deželno stvarnost. Med njegovimi glavnimi cilji sta spodbuda za podjetja in zaposlitvena politika. Važna točka zadeva tudi našo narodno skupnost v FJK, ki je pridobila dodatna sredstva iz zakona 38/01, novost pa bo zadevala način njihove porazdelitve.

V celotnem postopku sprejemanja letošnjega rebalansa je bil aktivno vključen deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki je sprejemanju dopolnila k finančnemu zakonu za leto 2013 sledil v svojstvu podpredsednika Deželnega sveta, kateremu je bilo, zaradi držanosti predsednika Iacopa, v sredo, zaupano celodnevno vodenje zasedanja osrednje deželne ustanove. To je lepa priložnost za daljši pogovor s predstavnikom naše narodne stranke, ki se mu zahvaljujemo za razpoložljivost.

Spoštovani podpredsednik, dragi Igor, najprej čestitke za suvereno vodenje deželne skupščine, med katero ni bilo zaznati večjih polemik in kritik, kot se je to običajno dogajalo. Najprej pa bi vprašal, ali lahko našim bralcem obrazložite, kaj sploh je in predstavlja rebalans tako s formalnega kot s političnega vidika?

Rebalans je vsakoletno dopolnilo k finančnemu zakonu, ki ga Deželni svet sprejema v drugi polovici decembra. Deželni odbor sredi leta predstavi trenutno stanje porabe finančnih sredstev in razvoja načrtovanih projektov ter investicij. Poleg tega je julija nekoliko bolj jasen tudi realen obseg davčnega priliva in torej morebitnih presežkov ali, kot se v zadnjih letih žal dogaja, primanjkljajev v decembra predvidenih postavkah. Gospodarska kriza še vedno ne

primerjali s prispodobo, ko kapitan na ladji razgrne karto, omeni opravljeno pot in glede na nove danosti (veter, nevihte, pirati...) načrtuje drugi del plovbe do cilja. Naj spomnim, da smo prejšnji teden "uravnovešali" finančni zakon, ki ga je osnovala in izglasovala takratna Tondova

"protikrizni manever", ki predvideva dodatnih 180 milijonov evrov sredstev v pomoč deželnemu gospodarstvom tkivu. Večji del teh sredstev bo namenjen sproščanju dolgov, ki jih imajo javne uprave v odnosu do zasebnih podjetij, ki jih poleg vsega bremenijo tudi

Foto DPD

večina. Smo torej na barki, ki jo je v morje spravila druga politična garnitura in ji določila mestoma neposrečeno smer plovbe. Pisanje novega finančnega zakona se bo začelo takoj po poletnem premoru in bo decembra opredelilo razvojno vizijo nove uprave.

Rebalans znaša 71,7 milijonov evrov, kako je bila ta vsota porazdeljena?

Račun je dokaj preprost: 16 milijonov je namenjenih za zaposlovanje in strokovno izpopolnjevanje, dodatnih 16 milijonov za izobraževanje in socialno skrbstvo (welfare), 6 milijonov za kulturo in ostalo za infrastrukturo, civilno zaščito in za zagotavljanje pravice do bivališča.

Večji del te vsote je šel zdravstvu, pomembne deleže pa so prejeli še zaposlovanje, šolstvo in sociala

ukrepi pakta o stabilnosti in s tem povezana zamrzitev izplačevanja načrtovanih in večkrat tudi že opravljenih javnih del. Ukrep naj bi bil operativen že oktobra.

Kakšno je bilo po Vaši oceni obnašanje opozicije? V prvih dneh je bilo vse skupaj precej mirno, na koncu pa so se le pokazale iskrice. Čemu je nasprotovala desna sredina in čemu Gibanje 5 zvezd?

Resnici na ljubo moram priznati, da sta obe "veji" opozicije, vsaj za zdaj, zelo umirjeni in rekel bi lahko celo odgovorni. Rebalans smo obravnavali in dokončno izglasovali v rekordno kratkem času. V avli deželnega sveta ni bilo nikakršnih poskusov zavlačevanja in večji del popravkov je bilo sprejetih s soglasjem vseh političnih skupin. Po eni strani je to sad dejstva, da je bilo razpoložljivih sredstev malo in še manjše so bile marže filozofiranja o njihovi namembnosti. Gibanje 5 zvezd se je pri končnem glasovanju vzdržalo, desna sredina pa je glasovala proti. To nasprotovanje pa razumem bolj kot stvar načela, neke vrste politične navade, da opozicija ne more podpreti ključnih dokumentov večine. Pravzaprav je bil v osnovnem ogrodju rebalans še vedno otrok finančnega zakona Tondove uprave. Glede Gibanja 5 zvezd pa verjamem, da potrebuje nekaj časa, da člani in članice svetniške skupine dobro razumejo deželne zakonodajne in birokratske mehanizme. Prvi vtis ni negativen in morda nam bo res uspelo, da tudi z njimi vzpostavimo jasno,

pošteno, politično korektno in torej tvorno obliko sodelovanja.

Rebalans je bil prvi važnejši politični preizkus leve sredine, ki je prevzela vodenje deželne uprave aprila letos. Kako je prestala ta prvi izpit?

Rekel bi odlično. Tudi za nas velja dejstvo, da je bilo razpoložljivih sredstev malo in je predsednica od vsega začetka zatrla vsako obliko apetita ali "zahtevniškega" pristopa. Glasovali smo strnjeno in disciplinirano, pa čeprav je marsikomu kdaj pa kdaj zakrulilo v želodcu...

Kot predstavnik SSk, zbirne slovenske stranke, kaj ste predlagali in kaj Vam je uspelo spraviti pod streho?

Močno sem si želel in prizadeval, da bi sprejeli manjši ukrep v korist Koordinacijskega odbora za skupno lastnino v FJK, ki pri nas združuje tudi juse in srenje. A ni šlo, vsaj za zdaj ne. Ugodna politična klima pa je omogočila določene pomembne ukrepe v korist slovenskih organizacij in ustanov, ki v minulem petletju res niso bile na seznamu prednostnih argumentov.

Naše organizacije civilne družbe bodo deležne dodatnega milijona evrov, ki prihaja iz zakona 38/01. Kako je bil ta porazdeljen? Omenjeno je bilo, da bo pri tem nov način porazdelitve, za katero se bodo morale organizacije in društva prijaviti preko projekta. Imate za naša društva kakšen nasvet?

Najprej naj spomnim, da gre za enkratna sredstva, ki izhajajo iz enkratnega presežka v dotacijah iz vsedravnega zaščitnega zakona 38/2001. Dodatna sredstva so, v dogovoru s krovnimi organizacijama SSO in SKGZ ter s pristojnim deželnim odborom kot kultura Gianinijem Torrentijem, omogočila enkratni prispevek 150.000 evrov Društvu slovensko gledališče, ki bo tako poravnalo večletne zaostale članarine do SSG. Vprašanje je zapleteno in ga tu ne bi poglabljal. Nakaž je Deželni svet nakazal krovni organizaciji skupno dodatnih 100.000 evrov za lastno delovanje. Največja postavka pa znaša 739.000 evrov in bo namenjena financiranju izrednih ukrepov za ovrednotenje kulturne in zgodovinske dediščine Slovencev v FJK na osnovi črke d) točke 2) člena 18 deželnega zakona 26/2007. Prispevki bodo enkratni in v višini od najmanj 20.000 do največ 100.000 evrov. Najmanj polovica skupnega budžeta je po zakonu namenjena projektom na območju "zaščitnih" občin v videmski pokrajini. Prošnje bo potrebno nasloviti na običajni Urad za manjšinske jezike pri Deželnem ravnanstvu za kulturo v roku 60 dni (dva meseca) od objave zakona v Deželnem uradnem listu. O tem pa bodo naknadno in vsekakor pravočasno objavljene vse potrebne informacije.

Za poučevanje furlanščine pa je bilo namenjenih 700.000 evrov. Kljub kakšni kritiki je to dobra naložba za našo deželo?

Kot pripadnik priznane narodne skupnosti nimam

nikakršnega dvoma, da je to investicija v poznavanje pomembne deželne kulture in jezika, obenem pa gre tu za utrjevanje čuta pripadnosti nekemu teritoriju, njegovi zgodovini in koreninam. Nasprotniki furlanščine in njenemu dostojanstvu priznane jezika domujejo povsod: na desni in na levi, v Trstu in tudi med samimi Furlani. Še vedno je preveč takih, ki furlanščini ne pripisujejo statusa priznanega jezika in zagovarjajo stališče, da gre preprosto za narečje, ki naj bo omejeno družinskemu krogu, gostilni in kvartanju med starci. Stroka pa je dokazala, da je furlanščina jezik, ki ga je vredno in potrebno gojiti in ovrednotiti. Imamo deželni zaščitni zakon in furlanščina je zaobjeta tudi v državni okvirni zakon 482/99, ki priznava zgodovinsko prisotnost manjšinske jezike v Italiji. Velika večina družin se je v šolah na furlanskem naseljenem prostoru svobodno opredelila za poučevanje furlanščine v okviru rednega šolskega pouka. Tudi to od-

mojemu predlogu se je, kot v vseh minulih letih, odločno opredelil deželni svetnik in nekdanji Illyjev odbornik Enzo Marsilio, ki ima s skupno lastnino negativno izkušnjo iz časa, ko je županoval v Sutriju. Marsilijevo nasprotovanje me ni presenetilo, medtem ko sem zelo razočaran zaradi posega kolega Stefana Ukmarja, ki se je prav tako zavzel za odklon prispevka Koordinacijskemu odboru skupne lastnine. Kljub temu da so mi bila dobro znana nesoglasja med Ukmarjem, ki predseduje kontovskemu jusu, in Agrarno skupnostjo, sem si od njega pričakoval odgovornejšo držo, saj je s svojim držanjem oškodoval širše gibanje, ki si prizadeva za priznanje starodavnih pravic skupne lastnine. Spričo nastalega nesoglasja, ki se je kmalu razširilo tudi na druge člane političnih skupin v deželnem svetu, me je predsednica Serracchianijeva povabila, naj popravek umaknem in s tem preprečim razkol v večini in odkrito možnost prečnega glasovanja z desno opozicijo. Pristal sem, z grenkobo v srcu, izključno zaradi spoštovanja do predsednice deželne uprave in čuta odgovornosti v zameno za formalno obvezo (ki se je uresničila) s strani Serracchianijeve, da bo v kratkem sama predlagala zakonski osnutek, ki naj celovito

obravnavo zapleteno vprašanje skupne lastnine in pri tem aktivno

Zato pa se morata tu pokazati skrbnost in modrost dobrega družinskega očeta oz. matere, da loči nujno od manj nujnega

ločitev moramo sprejeti in jaz jo z veseljem pozdravljam. Odgovor Dežele na določila zaščitnih zakonov in na željo državljanov je bila dolžnost še prej kot pravica.

V zadnjem dnevu je prišlo tudi do precej neljubega dogodka glede deželnega prispevka jesarjem in srenjam, pri čemer ste prišli navzkriž s svetnikom Stefanom Ukmarjem. Ali lahko pojasnite, v čem je nastal problem?

Z Ukmarjem se je malce zaiskrilo, to drži. V sklop popravkov k rebalansu sem od vsega začetka izpostavil potrebo, da Deželni svet ponovno vzpostavi finančno podporo v višini skromnih 10.000 evrov letno za delovanje Koordinacijskega odbora skupne lastnine v FJK, ki zaobjema tudi tržaško Agrarno skupnost in torej slovenske juse in srenje. Finančna postavka je bila prvič vključena v deželni zakon leta 2007 na pobudo pokojnega Mirka Špacapana, nakar se je bolj ali manj nespremenjena ponavljala vse do lanskega decembra, ko je Tondov odbor dejansko skrivaj črtal namenjsko zakonsko določilo in kmalu zatem kasneje izbrisal tudi predvideno finančno dotacijo. V Deželnem svetu sem jasno in odločno obsodil načelo, po katerem si deželna uprava lasti pravico, da z ukinitvijo že dodeljenih sredstev dejansko zamaši usta pomembni organizaciji, ki zbira, usklajuje in spodbuja delovanje raznih organiziranih oblik upravljanja skupne lastnine od Trbiža in Karnije pa vse do Milj. Ukinitvev prispevka sem označil kot tajni in zahrbtni bliz, ki pa je bil dolgo in skrbno zrežiran. Zato sem kolege in Serracchianijevo vladno pozval, naj popravilo storjeno krivico. Proti

soudeleži in ovrednoti vlogo Koordinacijskega odbora skupne lastnine, kar jaz razumem tudi kot evidentiranje druge oblike finančne podpore za njegovo delovanje.

Rebalans za leto 2013 je odobren in sedaj Vas verjetno čaka nekaj dopusta, septembra pa se bo delo v Deželnem svetu spet obnovilo. Kakšne bodo glavne teme, ki jih boste morali obravnavati v jesenskih mesecih in kaj bo zadevalo našo narodno skupnost in njen teritorij?

Pred poletnim premorom bomo sprejeli še zelo pomemben zakon, ki ureja področje t. i. stroškov politike. Da povzamem: svetniškim skupinam bomo znižali dotacije za 90% od nekdanjih letnih približno 2 milijonov evrov na bodočih približno skupnih 300.000 evrov. Sprejeli bomo jasen pravilnik, ki bo vsaj za naprej onemogočil napake iz preteklosti. Strošek za plače in bonite deželnih svetnikov bo razpolovljen, dokončno bo ukinjena t. i. preživnina (it. vitalizio). Menda bo s tem skoraj 20 milijonov evrov prihranka za deželne blagajne.

Po poletnem premoru bo šla v živo razprava o reorganizaciji sistema krajevnih javnih uprav, ki nas tudi kot Slovence zelo zanima. Z rebalansom smo zaustavili proces ustanavljanja zvez goratih občin na Videmskem prav v pričakovanju na celovito zasnovano reformo. Slovence nam ni vseeno, kaj bo z nekdanjimi gorskimi skupnostmi, kaj s Pokrajinami in kaj z majhnimi občinami. Sledi pa cela vrsta navidežno manjših zakonov, ki dolgo čakajo na obravnavo. O tem pa, predlagam, kdaj drugič.

Julijan Čavdek

V Deželnem svetu sem jasno in odločno obsodil načelo, po katerem si deželna uprava lasti pravico, da z ukinitvijo že dodeljenih sredstev dejansko zamaši usta pomembni organizaciji.

daje znakov popuščanja, tako da je tudi deželni zakonodajalec prisiljen sprejemati ukrepe, ki omejujejo javne stroške. Zato pa so razpoložljiva sredstva toliko bolj dragocena in jih skušamo usmerjati v najbolj potrebne in perspektivne smeri, denimo v pomoč podjetjem v težavah in šibkejšim družbenim slojem, ki največ občutijo breme teh težkih časov. Rebalans bi trenutno lahko

ali bo to dovolj za omilitev gospodarske krize, ki jo preživlja dežela FJK?

Sredstev, žal, ni nikdar dovolj. Zato pa se mora tu pokazati skrbnost in modrost dobrega družinskega očeta oz. matere, da loči nujno od manj nujnega. Pomeni, da moramo biti sposobni, da jasno evidentiramo prioritete. Deželni odbor predsednice Serracchianijeve pa je že v minulih dneh pripravil nov

Prihod papeža Frančiška v Brazilijo in program naslednjih dni

“Nimam ne zlata ne srebra”

V ponedeljek, 22. julija, je papež Frančišek dosegel Brazilijo, cilj svojega prvega mednarodnega apostolskega potovanja. V skladu s svojo skromnostjo je na letalo sam nesel prtljago, med letom pa je na twitterju napisal: “Čez nekaj ur bom v Braziliji in moje srce je že polno veselja, saj bom kmalu z vami na praznovanju 28. svetovnega dneva mladitih”. Brazilci so gosta sprejeli z velikim navdušenjem. Od letališča se je med množico peljal v panoramskem papamobilu ter pozdravljal ljudi in poljubljal otroke; del poti je opravil z navadnim avtomobilom po cestah brez varnostnega koridorja, zaradi česar so imeli varnostniki polne roke dela. Uradni sprejem je nato potekal v guvernerski palači Guanabara, kjer ga je z velikim ponosom kot prvega južnoameriškega papeža pozdravila brazilska predsednica Dilma Rousseff. Papež se je njej in vsem Brazilcem zahvalil za gostoljubnost. V svojem govoru je med drugim dejal: “Izvedel sem, da, če se želi najti dostop do brazilskega naroda, je treba vstopiti skozi portal njegovega neizmerne srca;

naj mi bo torej ta trenutek dovoljeno obzirno potrkati na ta vrata. Prosim za dovoljenje, da bi vstopil in preživel ta teden z vami”. Nadalje je dejal: “Nimam ne srebra ne zlata, s seboj pa prinašam najbolj dragoceno stvar, ki mi je bila dana: Jezusa Kristusa. Prišel sem v njegovem ime-

nu, da bi ohranil plamen bratske ljubezni, ki gori v vsakem srcu. Želim, da moj pozdrav doseže vsakogar in vse. Kristusov mir naj bo z vami!” V portugalski je izrazil upanje, da bo prek svetovnega dneva mladitih za učence naredil vse narode. Mlade je spodbudil, naj gredo onkraj pričakovanj. Kristus ima zaupanje v mlade ljudi, “zaupa jim prihodnost svojega poslanstva”. Pošilja jih onkraj meja človeških zmognosti, da bi ustvarili svet

bratov in sester.

Čeprav je svetovni dan mladitih praznovanje za mlade, je papež poudaril, da želi doseči vse generacije, da bo Jezusovo sporočilo oznanjeno jasno in glasno. Zaveda se, da bo ob nagovaranju mladih obenem govoril njihovim družinam, skupnostim, družbam, iz katerih prihajajo, in sploh pripadnikom njihove generacije. Mladi so okno, skozi katerega vstopa prihodnost v svet.

V torek je bil za papeža dan počitka v rezidenci Sumaré, da si je opomogel od časovne razlike in 12-urnega leta. V sredo je bil na sporedu obisk marijanskega svetišča Naše gospe iz Aparecida. V četrtek naj bi prejel zlate ključke mesta Rio de Janeiro in blagoslovil olimpijske zastave. Nato bo obiskal slum Manginhos, kjer živi 50 tisoč ljudi. Ob 18. uri se bo udeležil prvega množičnega srečanja z mladimi romarji na obali Copacabana. V petek bo spovedal nekaj mladih, nato pa se bo srečal s skupino mladih zapornikov. Zvečer bo vodil križev pot po ulicah Ria, kjer bo molil za mlade. V soboto se bo Frančišek udeležil srečanja s politiki in podjetniki. Zvečer bo vodil veliko molitveno bdenje z mladimi. V nedeljo bo sklenil srečanje z mašo na prostem. Napovedal bo tudi kraj prihodnjega svetovnega dneva mladitih. Pred odhodom domov se bo srečal z južnoameriški škofi.

Vzgoja in otroci

Kar seješ, to boš žel

Pred nekaj tedni sem doživela nenadejano zadoščenje. Prvi teden v juliju so mladi v sosednji župniji Kanal pripravili oratorij. Povabili so tudi otroke iz okoliških manjših župnij in med njimi sta bila tudi najina skoraj devetletnika. Vsak dan sta prihajala domov s kakšno novo izkušnjo, z novo pesmijo, pa tudi z mnogimi vprašanji v stilu: “Mama, si vedela, da je papež Janez Pavel drugi...?” Tema njihovega letošnjega programa je namreč temeljila na spoznavanju življenja in dela

predvsem zabavne projekcije lahko videli, kako bogat teden so preživeli naši otroci. Takrat je k meni pristopila mama enega od animatorjev: “Veš, med mašo sem gledala tvoja dva in sem gledala mojega fanta. Pred toliko leti, ko ste jih peljali na tabor, se je vračal domov in še cel naslednji teden živel od vsega, kar je doživel. In sem vesela, da lahko nekaj od tega daje naprej – tudi tvojim otrokom”. Nisem zmogla oblikovati kakšnega pametnega stavka, preveč sem bila ganjena od vsega. “Kar seješ, to boš žel”,

blaženega papeža, ki mi je ljub, ker sem ob njegovem nauku odrasla in dozorevala in, ki mi je bilo dano, da sem mu v Postojni pela v mladinskem zboru ob srečanju z mladimi na njegov rojstni dan leta 1996. Doma sem jima pokazala knjige, ki so nastale ob njegovih dveh obiskih. In se čudila, kam je šel čas, ko se mi zdi, da se je stoletje prelomilo včeraj... Seveda se je na oratoriju sklenilo veliko novih prijateljstev. “Zvezde” so bili seveda mladi animatorji, tudi župnik je bil “fajn”, pa kuharici tudi, ampak animatorke in animatorji, to je pa posebna kategorija. Ker sem v tej župniji veliko let poučevala verouk, sem marsikatero teh otrok spremljala vsaj kakšno leto. Gotovo pa na poletnih taborih, kjer sem bila njihova animatorka. Problem je samo v tem, da se je marsikdo tako spremenil, da ga prepoznam šele, ko mi sam pove, kdo je. Ali pa ga zamenjam z njegovim bratom ali sestro. Oni se pa ob mojem opravičevanju neizmerno zabavajo. Mislim, da je to čar dela z otroki. Nekaj časa si bil ob njih, potem so odšli po svoje in po več letih jih ponovno srečaš in si vesel, ko vidiš v kakšne prijetne mlade so zrasi in kako obetajo. Ali pa si žalosten, ko vidiš, da so ubrali lažno ali celo nevarno pot. Dejstvo je, da je čisto vsak ukradel delček mojega srca. Na nedeljo smo bili vsi starši povabljeni k maši - na zaključek oratorija. Niti dobro iz avta nismo stopili, sta otroka slovesno oznanila, da gresta z animatorji, ker imata “zadolžitve”. Izvrstno so sooblikovali mašo: z branjem, s petjem, z igranjem, dramatizacijo evangeljskega odlomka (in verjemi, da je kar težka naloga odigrati odlomek, ko Jezus pošilja 72 učencev na pot, saj skoraj ves čas govori on sam...). Mladostno razigrano, a z ničimer se mašna daritev ni spremenila v “šov”. Po maši so nas povabili v župnišče, kjer smo starši preko domiselnosti in

je vodilo, po katerem so me vedno učili živeti in ki se ga vedno želim držati. Ta dan sem to doživela s prve roke. V žarečih pogledih otrok in njihovih vzdihih: “Škoda, ker je že konec”. V nasmejanih obrazih mladitih, ki so zbrani okrog svojega župnika, skrbeli, da je vse potekalo, kot je treba. V pripovedi mame ene od animatorjev, ki mi je malo zaskrbljeno, a ponosno rekla, da je punca utrujena, saj so bili še teden dni prej vsak dan v farovžu od jutra do večera, da so vse pripravili. Spomnila sem se skrbi svojih staršev, ko me – šestnajstletnice – po cele dneve ni bilo domov ali pa sem v svoji sobi kaj pisala, rezala, lepila, iskala pesmi, saj ni bilo še toliko gradiva na voljo kot danes, in bila gluha in slepa za vse ostalo. Še jesti sem komaj utegnula. A vedno sta me podpirala. Z ničimer nista omalovaževala mojega zastonjskega dela, ki v resnici nikoli ni bilo zastonj. Toliko izkušenj, kot sem za svoje profesionalno delo nabrala takrat, ne morem izmeriti v nobeni valuti. Tata je včasih vprašal, ali se zavedamo odgovornosti, ki jo nosimo. Takrat sem v svoji mladostniški “vsemogočnosti” običajno zavila z očmi čes, “ne teži”. Ampak v možgane se je usidralo tudi to sporočilo in ob pravem času prišlo v zavest. In vesela sem, ko vidim, da je vsemu elektronskemu napredku navkljub, vsem možnim priročnikom, za začetek potrebno isto kot pred slabimi dvajsetimi leti: mlad človek potrebuje osebno vabilo, podeljeno odgovornost, (moralno in logistično) podporo najbližjih in dobre prijatelje, s katerimi dela, trpi in se veseli. To je podlaga, kjer zažari njihova ustvarjalnost, iznajdljivost, srčnost in sproščenost. Te so magnet za otroke. In ki so lahko navdih tudi za nas, odrasle. Tisti dan se je obilje njihove mladosti bogato razlilo po nas vseh.

Alenka Hvalica

Oratorij na Mirenskem Gradu 2013

Nismo sami, Bog je z nami!

Oratorij na Mirenskem Gradu je med 8. in 13. julijem zabaval, vzgajal in osrečeval kar 150 otroških src iz bližnje in daljne okolice. Otroci so spoznavali življenje

dostniških stranpotih, iskanjih in hrepenenjih po dobrem, po Božji bližini. Angeli v zgornjem nadstropju pa so Lojzeta tiho spremljali, molili za ljudi na zemlji, jih varovali in usmerjali.

Nagovorilo jih je prav to, da Lojze ni bil že od malega priden in olikan fant, temveč je dober šele postajal, saj se je za dobroto resno trudil in boril. Bog mu je v teh iskanjih pošiljal na pomoč

blaženega Alojzija Grozdeta in se ob njem učili, da je prav vsak poklican, da se upre slabemu in si vztrajno prizadeva za dobro ter k dobremu nagovarja tudi druge. Naključni obiskovalci Mirenskega Grada so pod lipo za cerkvijo ves teden lahko občudovali zanimivo konstrukcijo: oder v dveh nadstropjih. Mladi animatorji so na njem vsak dan prepričljivo odigrali utrinke iz Lojzetovega življenja in s tem otrokom osvetljevali lik tega mladega borca za Kristusa. Ves čas so bili prizori razpeti med dogajanjem v nebesih in dogajanjem na zemlji. Na spodnjem odru se je odvijalo Lojzetovo življenje v vseh njegovih bolečinah, mla-

Nevidno so prihajali na zemljo in otrokom razlagali, kako nas ima Bog rad in kako lepo je v nebesih.

Otroci so bili nad uprizoritvijo navdušeni in najbrž nikdar ne bodo pozabili, kako je Lojze v jezi brcnil kuro tako močno, da je poginila, kako je razbil brento, kako se je pretepal s sošolci ...

bližnje, ki so ga usmerjali in varovali. V srednji šoli se je v bojih trdno oklenil Boga in se k njemu redno zatekal v molitvi, sveti spovedi in svetem obhajilu. Njegovo življenje je zacvetelo prav v tej živi povezanosti z Bogom, ki je njegov in naš ljubeči Oče.

Simbol letošnjega oratorija je bil ogenj. Žarel je z zastave in majic animatorjev, otroci pa so se vsak dan srečevali z njim pred skupno molitvijo. Na kulisi je svetil plamen, na katerem je pisalo: Bog je ogenj, ki gori ...

Vsak dan so otroci skupaj z animatorji temu plamenu dodali nov plamen, na katerem je sledilo nadaljevanje misli. Šest dni in šest misli: ogenj je tako v polnosti zagorel zadnji dan. Z njegovo pomočjo so otroci spoznavali, kaj vse počne Bog v naših življenjih in na kakšne različne načine je prisoten med nami. Njegovo vlogo je še poudaril lov na skriti zaklad, kjer so otroci pri iskanju s seboj nosili baklo, torej Boga samega. Le z njegovo pomočjo so lahko rešili naloge na postajah in prejemali sporočila, ki so jih vodila naprej. Teden globokih spoznanj, številnih dobrih sklepov, pristnega veselja in otroškega raganja je marsikateremu otroku prehitro minil. Mama Nataša je na zaključni prireditvi dejala: “Naš dvanajstletni sin je prav težko sprejel, da je že konec. Pravi, da bi oratorij moral trajati vsaj dva tedna!” Da je bilo vzdrušje resnično lepo, so potrdili tudi voditelji: “Otroci so izredno dojemljivi in z navdušenjem sodelujejo pri molitvah, pogovorih, delavnicah, petju in igranju. Tudi animatorji so zavzeti. Imajo veliko idej in sposobnosti, kar je največ, pa znajo vztrajati, tudi ko jih že pošteno načenja utrujenost”. O letošnji temi oratorija še dodajajo: “Ob letošnji zgodbi so otroci razumeli, da svetniki niso le izbranci, ki jim je Bog od nekdaj blizu, temveč da svetniki lahko postanemo prav vsi, če se resno odločimo, sledimo Bogu in se nanj obračamo po pomoč. Prav v tem duhu smo si vsak dan dajali poguma z vzklikom Nismo sami, Bog je z nami!”

Zadnji podatki so izrisali novo podobo vernosti v svetu

Leta 2020: vsak tretji zemljan bo kristjan, vsak četrti musliman

Po poročanju evangelista Luke se je Jezus vprašal, ali bo "Sin človekov, ko pride, našel vero na zemlji" (Lk 18,8). Najpomembnejše svetovno središče za versko statistiko (Center for the Study of Global Christianity v Massachusettsu), ki je pred nekaj tedni objavilo raziskavo "o krščanstvu v globalnem kontekstu v obdobju 1970-2020", trdi, da ja. Vsaj do konca tega desetletja... Niti ne povsod, saj je kristjanov v Evropi vedno manj, v Amerikah bo ostalo njihovo število v bistvu nespremenjeno, na splošno "na zemlji" - seveda po zaslugi Afrike in Azije - pa jih bo vedno več.

Zadnja analiza je torej izrisala novo podobo vernosti v svetu in dokazala, da je medijsko poudarjanje sekularizacije in zato na vere (zlasti krščanske, seveda!) plod izkrivljene vizije krogov, ki očitno (slučajno?) poenostavljajo, če menijo, da se svet začne in konča z Zahodno Evropo.

Sekularizacija ni globalen pojav, temveč zgolj omejen na "stari", zahodni svet. In dejstvo, da je novi papež prišel "s konca sveta", iz neevropske države, je tudi dovolj zgovorno.

Svet, gledan v celoti, postaja vedno bolj veren. Leta 1970 se je za vernike opredelilo 82% ljudi, v letu 2013 naj bi jih bilo 88%, leta 2020 pa skoraj 90%. Razlog za takšen porast v zadnjih desetletjih vidijo izvedenci najprej v razpadu sovjetskega imperija, nato v izgubi verodostojnosti komunizma in v širjenju vere na Kitajskem, ki ga režim ne utegne zaježiti. Odločilen pa je še en dejavnik - demografski. **Dejstvo je, da ljudje, ki se imajo za verne, imajo več otrok.** In to ne le na (revnem) jugu sveta, temveč tudi v Evropi in ZDA. Tudi zato bodo imeli privrženci bolj "liberalnih" in

"progresističnih" krogov v prihodnosti vedno manj teže, še pravijo izvedenci: morda so močnejši s svojo prisotnostjo v medijih, ki krojijo splošno kulturo, toda na dolgi rok izgubljajo moči, njihove zibelke so prazne...

Svet postaja vedno bolj krščanski, pa tudi vedno bolj muslimanski. Pred 43 leti je bilo enih in drugih skupaj 48% svetovnega prebivalstva, čez 7 let jih bo po napovedih dobrih 57%, tedaj naj bi namreč bilo na planetu 33,3% kristjanov in 23,9% muslimanov: vsak tretji zemljan bo kristjan, vsak četrti musliman. Leta 1970 je bilo kristjanov na južni polobli (Afrika, Azija in Južna Amerika) 41%, leta 2020 jih bo skoraj 65%. V Afriki jih je že sedaj več kot muslimanov, na črni celini in v Aziji pa krščanstvo raste dvakrat hitreje kot prebivalstvo. V nasprotju s tem, kar morda mislimo, katoliška vera v Južni Ameriki v zadnjih letih izgublja moči, napreduje pa protestantska; vedno več je tudi ljudi, ki se ne prepoznavajo v nobeni veri. Teh je že sedaj večina v Zahodni Evropi in leta 2020 jih bo okrog dve tretjini. Italija

velja med večjimi evropskimi državami za tisto z najvišjim odstotkom ljudi, ki se imajo za kristjane, po drugi strani pa velik del teh ne goji nobenega stika s Cerkvijo. Svetovna država z najvišjim odstotkom kristjanov je ZDA, pa čeprav jih je bilo leta 1970 90,9%, leta 2013 80,1%, do leta 2020 pa naj bi se odstotek znižal še za dve točki. Kljub vsemu naj bi bile takrat ZDA edina zahodna država med desetimi z najvišjim številom kristjanov; pred 40 leti sta bili med temi tudi Italija in Španija, sedaj pa so na seznamu - poleg ZDA - še Brazilija, Kitajska, Mehika, Rusija, Filipini, Nigerija, Kongo, Indija in Etiopija. Zanimivo je, da t. i. zgodovinska protestantska vera, tista bolj progresistična, močno izgublja privržence in proces se zdi nepovraten. Bolj konservativne "struje" pa rastejo in se razvijajo neverjetno hitro. In njihovi pripadniki imajo več otrok...

Tiste "sile", ki na svetovni ravni na najrazličnejše načine promovirajo nevernost in sekularizem, omenjene statistike prav dobro poznajo. Ni slučaj, da si v zadnjih letih sledijo kot po tekočem traku sistematični hu-

di napadi na družino, ki jo sestavljata moški in ženska, in na svetost življenja od spočetja pa vse do naravne smrti. Če uničijo družino, uničijo Cerkev. In če uničijo Cerkev, uničijo tistega, ki danes še zadnji dviga glas v bran šibkim, revnim, zatiranim, izkoriščanim, priseljencem itd.?

Omenjene "sile" dobro vedo, da čas teče, da se na deset otrok kar devet rodi v vernih družinah, šest v t. i. konservativnih krščanskih ali muslimanskih. Prav tako vedo, da "pripadniki" progresističnega sekularizma imajo vedno manj otrok. Zato lahko pričakujemo še veliko napadov.

Prebivalcem Evrope, ki se močno staramo, ki nas tare ne le splošna gospodarska kriza, temveč tudi demografski padec brez primere, šibka kulturna in (še bolj) verska identiteta, ne ostane drugo kot - upati. Upati, da bi spet začutili žejo in lakoto po tem, kar dela življenje vredno človeka in - konec koncev - preprosto: lepo. Upanje, ki ga v tem trenutku s svojo živo vero lahko krepko napaja Frančišek, papež "s konca sveta".

Danijel Devetak

Srbi doživljajo svojstveno versko pomlad Srbija in pravoslavje

Srbija meri 88.361 kvadratnih kilometrov in ima 9.870.000 prebivalcev. Na kvadratni kilometer jih tako pride 94. Z referendumom 21. maja 2006 se je od nje osamosvojila Črna gora. Ostaja pa še vedno odprto vprašanje Kosova in Metohije. Vse bolj problematična postajata tudi Sandžak in Vojvodina, kjer je pravo mravljishče narodov.

Srbi so v glavnem pravoslavne vere. Pravoslavje spada med tri večja verstva v krščanstvu. Od katoličanov se so ločili po vzhodnem razkolu leta 1054.

Srbska Pravoslavna cerkev je ena od samostojnih pravoslavnih patriarhij. Njen patriarh je od leta 2010 nekdanji niški vladika (škof) Irenej (na sliki).

Verouk je v Srbiji po osnovnih šolah, ki trajajo osem let, in srednjih (naših višjih), ki so petletne, in poteka že enajsto leto. Je izbirni predmet in se zanj odloča nad 55 % vseh osnovnošolcev in srednješolcev. Pohvale vredno je dejstvo, da se učni kader za verouk vedno bolj usposablja. Veliko jih je, ki

so končali teološko fakulteto. S tega vidika Srbija doživlja preporod in radi povedo: "Včasih so stari starši vero posredovali vnukom, sedaj pa se je stanje prekučnilo, saj vnuki

uvajajo v vero stare starše". Če boste prisostvovali liturgiji v kakšnem srbskem mestu, boste opazili, da tam ni srednje generacije, je pa zelo veliko mladih in starejših. To je pač dediščina titoizma, ki ga

plačujemo na duhovnem področju po celi nekdanji Jugoslaviji, delček tega pa je pljuskniti tudi k nam čez konfin, kakor lahko opazite tudi sami. Zanimiva je priprava teološkega kadra. V Kragujevcu je srednja verska šola - nekaka naša višja, ki je ena od sedmih srednjih verskih šol v Srbiji. Skupaj imajo 600 dijakov - bogoslovcev. Najštevilčnejša je prav kragujevska. Ima 110 dijakov.

Srednje verske šole trajajo pet let. Predmetnik temelji na teoloških predmetih, zgodovini in jeziki. Učijo se kar pet tujih jezikov, in sicer: ruščino, angleščino, grščino, latinščino in starocerkvenoslovansko. Namen te šole je predvsem v tem, da usposobi dijake za študij na univerzi, znanje jezikov pa je temelj za

proučevanje tuje literature. Vendar se absolventi srednje verske šole ne morejo vpisati na naravoslovne ali tehnične fakultete, ker se niso učili matematike in drugih naravoslovnih predmetov. V Kragujevcu imajo petnajst profesorjev, ki so vsi moški.

Srednje verske šole so državno priznane in jih država tudi delno finansira. Dijaki plačujejo solnino, ki znaša 80 evrov na mesec. Približno 95 % dijakov nadaljuje študij na teološki fakulteti. Za tem tudi stremi vodstvo srbske Pravoslavne cerkve. Tisti, ki ne postanejo duhovniki, lahko poučujejo verouk na srednjih in osnovnih šolah, čeprav je tudi na teh šolah zaposleno kar lepo število pravoslavnih diaconov in duhovnikov.

Pomembni sta dve teološki fakulteti - v Beogradu in v Foči. Beograjska je imela letos 1700 študentov, medtem ko jih je imela fakulteta v Foči 600. Ne smemo prezreti, da srbska Pravoslavna cerkev letno izda okrog 100 knjig z versko vsebino. Med njimi so tudi prevodi znanih katoliških teologov. Uradna pisava je srbska cirilica, vendar uporabljajo tudi latinico.

Ob tem lahko sklenemo, da naši bratje Srbi doživljajo svojstveno versko pomlad, ki bo v prihodnosti vplivala tudi na njihovo duhovnost in kulturo.

Ambrož Kodelja

Kratke

Spominska maša za padle v prvi svetovni vojni

V madžarski kapelici pri Vižintinih v občini Doberdob smo tudi letos imeli mašo za vse, ki so padli na našem Krasu v prvi svetovni vojni. Še posebej smo se spomnili padlih Madžarov, kot smo pri blagoslovitvi kapelice obljubili g. predsedniku madžarske države.

Zbralo se nas je lepo število. Z molitvijo in petjem smo počastili sv. Benedikta, ki je zavetnik madžarske kapelice.

Ob tem pa bi povedal še neko zanimivost. Ob kapelici visijo tudi zastave; italijanska, madžarska, avstrijska, združene Evrope in prostor je tudi za slovensko. Neki nepridiprav redno poskrbi, da slovenska zastava izgine. Kot se zdi, ima doma že lepo zbirko le-teh. Poleg tega pa je odnesel še drog, na katerem je visela slovenska zastava. Tisti, ki trdijo, da za to kapelico skrbijo, nove slovenske zastave niso poskrbeli, da bi delala družbo ostalim, zato smo sklenili, da bomo naredili nabirko in jo kupili skupaj z drogom. Tokrat pa jo bomo obesili na streho, kamor se bo moral ta nepridiprav krepko potruditi, če bi jo želel odnesti. Če tej zgodbi ne verjamete, si lahko kraj ogledate in boste tudi na lastne oči videli, kako se v dolini pri Vižintinih zabavamo. / Thomas Peric

25. Romanje Treh Slovenij na Svete Višarje

Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov prireja vsakoletno romanje Treh Slovenij na Svete Višarje, in sicer **4. avgusta 2013**. Romanje sofinancira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prvo nedeljo v avgustu so zato Slovenci z vseh vetrov pristrčno vabljeni na Svete Višarje, kjer se bodo že 25. leto zapored srečale tri Slovenije: matična, zamejska in izseljenska. Pešpot se bo začela **ob 7.30** na parkirišču ob koncu avtomobilske poti (asfalta). Parkiranje priporočajo ob spodnji postaji žičnice. Ob premišljevanju križevega pota se bodo skupaj povzpeli k Višarski Mariji. Za vzpon je na voljo tudi žičnica. **Ob 10.30** bo predavanje prof. Tomaža Simčiča z naslovom "Slovenstvo, krščanstvo, demokracija": včeraj - danes - jutri. **Ob 12.00** bo slovesna sv. maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval kardinal dr. Franc Rode. **Ob 13.00** bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Pri kulturnem programu in pri sv. maši bo prepeval Mešani pevski zbor iz Sel na Koroškem.

Pri Družini papeževa knjiga in dve o njegovem življenju

Pri založbi Družina so izdali prvo papežovo knjigo v slovenskem jeziku Odprti um in verujoče srce ter dve deli - Frančišek: Papež s konca sveta ter Frančišek: Življenje, ideje in misli, ki opisujeta njegovo življenje in osebnost. Vse tri knjige je v četrtek, 18. julija, v galeriji Družine na Krekovem trgu v Ljubljani predstavil kardinal Franc Rode.

Knjiga Odprti um in verujoče srce vsebuje zbirko govorov, ki jih je imel sedanjí papež Frančišek še kot buenosaireski nadškof Jorge Mario Bergoglio za škofe, duhovnike in redovnike. Govori so vzeti iz širokega časovnega okvirja 40 let, za marsikaterega datum nastanka ni znan, je povedal Rode.

Iz knjige v prevodu Damjane Pintarič je po Rodetovih besedah razvidno, da je papeža globoko zaznamovala jezuitska t. i. ignacijanska duhovnost. Kljub temu ne nastopa kot klasičen jezuit, pač pa z metodami, ki so bližje duhovnosti sv. Frančiška Asiškega, čigar ime si je nadel kot papež. V govorih tako citira svetnike, kot sta Frančišek in Ignacij Lojolski, ob slednjem navaja duhovne vaje, pri čemer uporablja tudi Ignacijevo vojaško izrazoslovje iz 16. stoletja. Povzema tudi besede nekaterih nekdanjih papežev, teologov in pisateljev. Presenetljivo veliko, tako Rode, govori tudi o hudiču.

Knjiga ameriškega avtorja Thomasa J. Craughwella Frančišek: Papež s konca sveta je po mnenju Rodeta, ki je avtor predgovora, zanimiva in berljiva. Prinaša papežev življenjepis s številnimi fotografijami iz njegove mladosti, predstavljeno pa je tudi obdobje pred Frančiškovim pontifikatom in začetek njegovega papeževanja. H knjigi je dodan pogovor s kardinalom Rodetom o konklavu. Delo je poslovenila Klementina Logar.

Tudi delo italijanskega časnikarja Andree Tornisellija Frančišek: Življenje, ideje in misli po Rodetovih besedah prinaša "simpatično predstavitev" nekdanjega kardinala. Avtor uvodoma predstavi papežovo družino italijanskih migrantov v Argentini, ki je bila "dostojanstveno uboga". Delo v prevodu Staneta Zoreta opisuje tudi Bergoglijevo življenje, vse od mladosti, študija v Nemčiji in obdobja, ko je postal Provincial jezuitov v Argentini.

Po Rodetovem mnenju je Frančišek nenavaden papež z imenom, ki nosi za seboj program: ubožstvo, notranji mir in prenova Cerkve. S svojim vedenjem - denimo podpisuje se brez nazivov, zgolj Frančišek - umika in briše sledi monarhične cerkvene ureditve.

Papeža bi težko označil kot zgolj konservativnega ali progresivnega. Po Rodetovem mnenju bo razočaral pripadnike obeh smeri. "Konservativci" mu že očitajo, da uničuje papeški dvor, je preveč preprost in da nima intelektualnega potenciala prejšnjega papeža, "progresivci" pa ne bodo dočakali odprave celibata, duhovnic, potrditve splava in istospolnih porok. Frančišek pa se zavzema za večjo vlogo žensk v Cerkvi, tudi v papeških svetih, je dodal kardinal Rode.

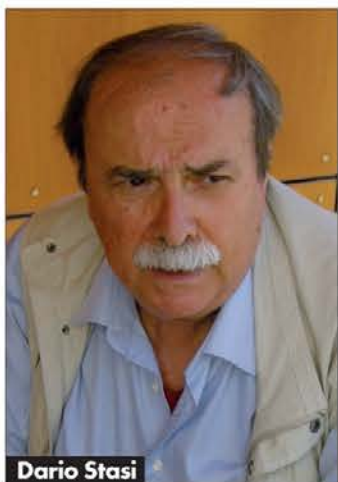

Javni posvet na pobudo revije Isonzo – Soča

Krožišče nared pred koncem leta

Javni posvet, ki sta ga prejšnji teden organizirala revija Isonzo-Soča in njen urednik Dario Stasi, sta navrgla nekaj pomembnih vprašanj ob napovedanem koncu del na velikem krožišču med Vrtojbo in Štan-

skupni Evropi in izraža vsem prišlekom izraz dobrodošlice. Drugi predlog je glede poimenovanja avtoceste od Vileša do Gorice v avtocesto Gemina po imenu stare rimske ceste, ki je iz Gorice vodila proti Ljubljani. Stasi je iz-

Dario Stasi

Ettore Romoli

drežem. Posvet je bil še toliko pomembnejši, ker so na pomisleke in vprašanja prisotnih odgovarjali goriški župan Ettore Romoli in predstavniki Autovie Venete. Dela naj bi se po besedah zastopnikov družbe Autovie venete zaključila najkasneje do konca letošnjega leta: to velja za krožišče in za avtocestni odsek. Po pogodbi je zaključek del sicer postavljen v leto 2014, realna ocena pa je november ali december 2013. Znale so tudi končne ocene o tem, koliko bo stal celoten projekt. Če vzamemo v poštev samo dela, so stroški, ki so prvotno znašali 121 milijonov evrov, pristali na nekoliko nižjem znesku – 103 milijonih evrov. Če k temu dodamo še tehnične stroške za razlastitve in podobno, naj bi dobili znesek, ki je dražji za približno 60 milijonov evrov. Ob skorajšnjem sklepu del je revija Isonzo-Soča posvetila naslovno temo zadnje številke neresnim vprašanjem okoli krožišča. Predstavil jih je urednik revije in avtor prispevka Dario Stasi. Njegovo razmišljanje lahko strnemo v štiri sklope: prvi je predlog spremembe imena krožišča in objekta iz "Vrata Italije" v "Vrata Gorice", ki da je nekoliko bolj primeren, manj razdvajajoč v

razil željo, da bi ime ceste "posvojili" tudi v Sloveniji in da bi tako avtocesta Gemina tekla vsaj od Gorice do Razdrtega, morda celo do Ljubljane. Tretji predlog je bil ovrednotenje stare rimske ceste s postavitvijo mejnikov in drugih spominskih ter razglednih točk. Zadnji vprašanje je bilo na temo kolesarske steze, ki naj bi Gorico preko krožišča povezovala s pokopališčem. Na vprašanja in pobude sta odgovarjala goriški župan Ettore Romoli in odgovoren za javna dela pri Autovie Venete Luca Vittori. Romoli je dejal, da se strinja s poimenovanjem avtoceste "via Gemina", omenil pa je težave pri postavljanju spominskih točk zaradi poteka avtoceste. Pri poimenovanju objekta "Vrata Italije" pa je Romoli povedal, da pri tem imenu vztraja. Razlog naj ne bi bile nacionalistične težnje, ampak njegovo prepričanje, da bo tudi ime kazalo na to, da je glavni prehod iz vzhodnih držav v Italijo preko Gorice. Vittori je nazadnje pojasnil načrt kolesarske steze, ki naj bi se iz smeri Tržaške ulice v Gorici dvigala do krožišča, od tampa naj bi se spustila v podhod pod avtocesto in od tam zavila proti pokopališču.

AC

Ad formandum

Končal je tečaj o cvetličarskih tehnikah

Pred kratkim se je na Ad formandumu v Gorici končal tečaj o cvetličarskih tehnikah, ki ga je slovenski zavod priredil v sodelovanju s Šolo cvetličarjev FJK. 13 udeležencev, eden od teh tudi predstavnik moškega spola, se je v 100-urah tečaja izobrazilo za opravljanje del v cvetličarskih podjetjih s posebnim poudarkom na delu v garden centrih. Poleg teoretične osnove, skozi katero so udeleženci spoznali različne načine varstva rastlin s poudarkom na ekološkem varstvu, varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja, in pridobili osnovno znanje s področja prodaje in poslovnega komuniciranja, je večji del programa slonel na praktičnih vajah, ki so potekale na sedežu šole cvetličarjev FJK v Isola Morosini. Tu so tečajniki izdelovali cvetlične vezave in dekoracije iz različnih vrst rezanega cvetja, zelenja in lončnic, ter pripravljali in izdelovali aranžmaje ter šopke za različne priložnosti. Tečaj, ki sta ga vodila predsednica Šole cvetličarje FJK Rossella Biasiol in Giancarlo Biasioni, sodi v sklop programov, ki jih Ad formandum znotraj združenja Flor. Go izvaja za Goriško pokrajino in krajevne zavode za zaposlovanje z namenom, da brezposelnim nudi možnost poklicne prekvalifikacije tudi ob upoštevanju potreb po poklicnih profilih, ki jih izraža teritorij.

POGOVOR Nadja in Robert Cotič

Iz življenja slovenske kavarne v goriškem mestnem središču

Na vogalu med ulicama Roma in Oberdan, v samem mestnem središču, stoji Roman bar, znana goriška kavarna s posebno lepim pogledom na Travniki in Goriški grad. O tem, kako je treba delati v njej in hkrati v mestnem središču, smo se pogovorili z Nadjo in Robertom Cotičem. Zahvaljujemo se jima za prijaznost in čas, ki sta nam ga posvetila.

Roman bar je kavarna z večdesetletno tradicijo, ena najstarejših v Gorici. Kakšni so vajeni prvi spomini nanjo?

Nadja C.: Tu sem začela pomagati staršema Romanu in Danici leta 1977, ko sta vzela kavarno v najem. Pomagala sem občasno popoldne ali med poletjem, ko nisem imela šolskih obveznosti. Imam zelo lepe spomine, tu sem rada preživljala svoj čas. Bilo je vedno veliko prometa in veliko ljudi. Stranke so prihajale od vsepovsod, posebno veliko iz Slovenije in Hrvaške. Starši so mi povedali, da so prihajale celo iz Dubrovnika. Spoznala sem res mnogo ljudi, navezala veliko stikov.

Tu sem se redno zaposlila po višji šoli. Leta 2001 so se starši upokojili in sva kavarno prevzela z bratom Robertom. Oče nama je seveda še redno prihajal pomagat, saj prav ne more biti križem rok, mama pa je prihajala ob posebnih priložnostih.

Robert C.: Ko so starši vzeli kavarno v najem, sem bil še otrok, star 11 let. Moji prvi spomini nanjo so vezani na decembrski čas, na sejem sv. Andreja, ko smo prihajali sem in po svojih močeh pomagali. Takrat je bila na Travniku in pri nas vedno velika gužva. Spominjam se obilnega dima, ker se je v lokalno lahko še kadilo, gužve in hrupa... Prijetni spomini! Takrat sta prihajala pomagat očetov brat Karlo in tudi nono Pepi; ko ni bilo dosti dela, sva z nonoto včasih sedela pri kraju in mi je pripovedoval zgodbe svojega življenja. Taki spomini me močno vežejo na ta prostor.

Od kdaj sploh stoji tu kavar- na?

Nadja C.: Kavarna je tu od leta 1952, imel jo je Elvio Ferigo, od katerega so najini starši leta 1977 odkupili licenco in pohištvo.

Robert C.: Licenca je nekdaj stala ogromno, kasneje - z liberalizacijo - je povsem izgubila na vrednosti. Najin oče pa je jo začetno naložbo moral narediti; kupiti licenco v tistih časih je bi-

lo, kot bi npr. danes kupil manjše stanovanje. Leta 1983, pred 30 leti, so starši odkupili od družine Collenzini še zidove. Tako so postali lastniki.

Kako ste v kavarni doživljali dolgoletno obnovo Travnika in mestnega središča na sploh?

Nadja C.: Vse to smo doživljali zelo slabo. Na začetku so daljši čas zaprli cesto pred kavarno in smo ostali prav izolirani. Za nas je bilo res hudo, izgubili smo marsikatero stranko. Zelo težko je potem pridobiti nove. Ko so pred dvema letoma spet odprli prenovljeni trg, smo si malo opomogli. Dela vsekakor ni več kot prej, vsemu temu se je dodala še splošna kriza, ki se je začela vzporedno z deli v mestnem središču in se vsa ta leta samo še pogloblja, kar se na našem področju močno občuti.

Robert C.: Obnova sama, ki se je vlekla štiri oz. pet let, je bila po mojem zelo "spackana". Spominjam se, kako je župan Gaetano Valenti v avditoriju v Ul. Roma prikazal makete projektov: tedaj se je vse zdelo fantastično, klavne rezultate pa imamo sedaj vsi pred očmi... Kakšna žalost! Že takrat smo nasprotovali vzpenjači in zaprtju predora pod gradom, ki je pomenilo postavitev pravega zidu med goriškim središčem in severnim delom mesta oz. Slovenijo. Danes se vidijo posledice teh ponesrečenih odločitev. Takrat smo trgovci in prebivalci Raštela s svojimi željami in zahtevami naleteli na gluha ušesa...

Drug velik problem na Travniku so parkirišča...

Robert C.: V širši okolici je včasih res nemogoče najti prostor za avto. Gre za hud problem tudi glede na veliko število ljudi, ki na tem območju živi. Stanovanja in hiše, ki stojijo v zgodovinskem delu mesta, tako tudi izgubljajo vrednost. Občini je naredila veliko napako, ker pred obnovo trga ni poskrbela za te osnovne potrebe občanov. Mislim, da je to napaka ne ene same, temveč treh uprav: Valentijeve, Brancatijeve in Romolijeve.

Nadja C.: Veliko so govorili o

različnih možnostih parkirišč, pa niso nič naredili. Goričani - in ne samo mi - smo žal nekam leni in radi parkiramo pred vrati trgovine. Parkirišče v Ul. Giustiniani, na drugi strani predora, pa ne more biti dovolj.

Tudi Raštel je skoraj mrtev...

Nadja C.: Res škoda, ker je tista ulica prav lepa. Ima poseben čar.

Robert C.: Trgovine zapirajo ena za drugo. Marsikomu sem že povedal, da bi lahko poskusili vsaj malo oživiti Travniki in okolico tako, da bi četrtkovo tržnico preselili na Travniki. To bi bil morda edini način, da bi ljudje vsaj enkrat tedensko začeli spet prihajati v ta mestni predel; da bi se navadili spet redno obiskovati Travniki. To bi nikomur ne vzejo nič, saj na trgu Battisti itak ni nič, Korzo Verdi je delno zaprt, pri Rdeči hiši pa skoraj ni trgovin. Upravitelji so menda strašansko zaskrbljeni, da se na Travniku ne pokvari tla... Pa pustimo, da ostane prazen! Naj še zadnjič pozdravijo parado brigade Pozzuolo in bo!

Mi naredimo, kar moremo. Naša kavarna je zaprta ob nedeljah in - za dopust - samo teden dni ob Velikem šmarnu, odprta pa je kar 310 dni na leto!

Kaj pa menita o vzpenjači na grad?

Nadja C.: To je druga žalostna zgodba. Že trg mi osebno ni všeč, saj je pust, manjka vsaj malo zelenja. To ni samo moje mnenje, to misli tudi večina Goričanov in turistov. Zamisel o vzpenjači se mi zdi nekaj absurdnega. Če ne obratuje dobro v Ljubljani, kako naj bi tu? Turistov ni toliko kot včasih. Kako

jo bo mestna uprava vzdrževala? Stroški za tako strukturo bodo gotovo zelo visoki. Zanj res ne vidim prihodnosti.

Kako se je spremenila vaša klientela v teh letih?

Nadja C.: Pred leti je bilo res veliko gostov iz vse Jugoslavije. V letih po osamosvojitvi Slovenije in še zlasti v poznih 90. letih je njihovo število začelo upadati, vse manj je bilo predvsem Hrvatov, sploh pa Srbov. Vse to je močno prizadelo nas in goriške trgovce na sploh. Zdaj imamo predvsem stranke iz Italije in Slovenije;

Slovenci še vedno radi prihajajo, ker jih nagovorimo z lepo slovensko besedo.

Kriza je splošna, poleg tega pa je sedaj na Travniku več kavarn kot pred leti. Odpirajo in zapirajo... Mi smo morda edini, ki "trajamo" toliko let. Vztrajamo.

Kakšno je poletje 2013 na Travniku? So kakšne pobude, ki poživljajo mestno središče?

Robert C.: Nekaj se dogaja, nam pa ni v veliko pomoč. Ob odbojškem turnirju je bilo na trgu nekaj stojnic, mi nismo prišli kaj dosti v poštev. Občasno prihajajo turisti, seveda pa jih ni toliko kot pred leti. Včasih jih je bilo res veliko iz Avstrije, Nemčije in od drugod. Teh je bilo letos pri nas največ meseca maja; običajno prihajajo v naše kraje okrog Binkošti. Ker je bilo slabo vreme, so iz Gradeža oz. Lignana prihajali v Gorico. Obiskali so nas tudi slovenski izseljenci iz Anglije, ki vsako leto radi prihajajo k nam, kot pravijo, "na odlični kapučin".

Oba sta že vrsto let dejavna v kulturnem in prosvetnem življenju naših društev...

Nadja C.: Rada pojem. Prvič sem pela v zboru pri devetih letih in še vedno pojem. Začela sem z otroškim zborom Kekec, nato sem stopila v Mešani pevski zbor Lojze Bratuž, pela sem tudi v Števerjanskem zboru F. B. Sedej. Eno leto sem pela istočasno v treh zborih: ženska sekcija Števerjanskega zbora je namreč določen čas sodelovala z zborom Vesna iz Križa in nastopila na tekmovanju v Vittoriu Venetu. Bilo je kar zahtevno... Nekaj let sem bila tudi v odboru športnega združenja Olympia.

Robert C.: Poleg dela je dobro imeti konjička, da človek ne postane preveč živčen... Že pred leti sem si izbral gledališče. Ogromno let sem bil zraven pri Odru 90. Ko se je končala ta izkušnja, smo se lani januarja z dvema prijateljicama odločili, da se česa lotimo sami. Z vajami smo začeli prav v kletnih prostorih kavarne, tako, mimogrede. Iz veselja. Kar nekaj mesecev smo vadili, lani oktobra smo premierno uprizorili Pravljice (za odrasle), ljudje so jo dobro sprejeli. Sodelovali smo na Linhartovih srečanjih, kjer smo tudi prejeli nagrado, nazadnje pa tudi na 10. festivalu v Mavhinjah. Veseli smo z opravljenim delom, imeli smo precej gostovanj in v zadoščenje nam je, ko vidimo, da so ljudje zadovoljni.

Danijel Devetak

POGOVOR Valentina Milocco

V Katoliški knjigarni lahko dobite vsako slovensko knjigo

Naše uredništvo ima se-dež v drugem nad-stropju ene najstarejših stavb v slovenski lasti na Travniku v Gorici, v kateri deluje v pritličju tudi najstarejša slovenska knjigarna v Italiji in najstarejša knjigarna sploh v Gorici Katoliška knjigarna. V njej je zaposlena tudi prodajalka Valentina Milocco, ki jo vsak dan, ko prihajamo v uredništvo seveda srečujemo in nobenega pretiravanja ni v tem, če zapišem, da smo je vsak dan znova veseli, ko nas osreči s svojim lepim nasmehom. Vedre narave je in vedno prijazna, taka, kakršno si človek lahko le želi, ko vstopi v knjigarno.

Že večkrat smo zapisali, da je tudi Katoliška knjigarna v krizi, po eni strani zaradi vsesplošne gospodarske krize, ki je hudo prizadela Gorico in vse trgovce na Travniku in v mestu, po drugi strani pa tudi zato, ker je povpraševanja po knjigah naspolh tudi pri nas vse manj.

Poprosili smo jo za kratek pogovor, da nam pove, kaj vse nudi Katoliška knjigarna v tem poletnem času, ko imamo tisti, ki radi beremo, več časa za branje knjig. Po začetnem oklevanju je gospa Valentina le pristala na pogovor, je namreč vedrega, a tudi skromnega značaja, nerada se postavlja v prvo vrsto. Za pogovor smo ji hvaležni, ker smo mnenja, da si ga več kot zasluži že zaradi vsakodnevnega veselega pozdrava, ki smo ga vedno deležni, ko vstopamo v stavbo.

Katere knjige se pri vas v Katoliški knjigarni dobijo?

Pravzaprav vse slovenske, prav vse, saj s slovenskimi založbami izjemno dobro sodelujemo. Zaradi časov, ki so, kakršni so, pa si seveda v Katoliški knjigarni ne

moremo privoščiti velikih zalog in zato morda to koga zavede, da se pri nas ne dobijo vse slovenske knjige, a ponavljam, da se pri nas lahko kupijo prav vse knjige slovenskih založb. Strankam smo vedno na voljo in v primeru, da knjige nimamo na zalogi, jo za stranko takoj naročimo in

nas in nam prinesejo spisek knjig, ki jih njihovi otroci potrebujejo v novem šolskem letu. Priskrbimo prav vsako knjigo, naj pa še izrecno omenim, da imamo na zalogi veliko število raznih in med sabo različnih slovarjev ter drugih šolskih pripomočkov. V Katoliški knjigarni

jo pri nas dobi v nekaj dneh! Za italijanske knjige je težje, predvsem zaradi večje prisotnosti italijanskih knjigarn v mestu in pa zaradi težav, ki jih ustvarjajo založbe takim knjigarnam, kot je naša, saj postavljajo take pogoje, ki jih mi ne zmoremo izpolnjevati. Slovenske knjige pa se vse dobijo pri nas! Na zalogi pa imamo vedno vse slovenske knjige vseh založb, ki tiskajo pri nas, ob raznih predstavitev novih knjig pa tudi že prej naročimo nove knjige, ki bodo predstavljene in o katerih menimo, da bodo stranke povraščale po njih.

Kako pa je s šolskimi knjigami?

Šolske knjige seveda imamo, že sedaj sprejemamo naročila za novo šolsko leto in zato vabim starše, da se že sedaj zglasijo pri

lahko kupite prav vse za šolo, od šolskih torb do trikotnikov, od zvezkov do pisal, saj imamo tudi papirnico, kot prodajamo tudi priložnostna darila, pa naj gre za tradicionalna darila ob svetem krstu, svetem obhajilu, birmi ali pa tudi druga. Skušamo imeti čim širšo ponudbo, da lahko zadovoljimo tako kupca, ki pride k nam po lepilni trak, kemični svinčnik, polo papirja, ali pa pride k nam iskat knjigo, za katero je slišal ali prebral, da bo izšla. Kar se tiče knjig, ki so natisnjene v slovenskem jeziku v Italiji, imamo vedno vse na zalogi, za druge slovenske knjige pa lahko takoj poskrbimo. Rada bi povedala, da je bolje, če prinesejo starši že sedaj spiske šolskih knjig za posamezne razrede, kot pa da bi se vsi skupaj gnetli šele

septembra, ko bomo knige že delili.

Kaj lahko stranka dobi še pri vas?

Povedala sem že, da imamo tudi darila, izpostavila bi še dejstvo, da imamo tudi nabožne predmete in predmete, ki služijo pri bo-

goslužju, tudi zato imamo nekaj strank, ki opravljajo duhovniški poklic, ali pa so sestre; prav tako imamo vedno na zalogi več izdaj Svetega pisma, razne molitvenike, tudi kak dekorativni predmet se dobi v naši Katoliški knjigarni, drobne pisarniške potrebščine, ki olajšajo delo v uradu, imamo tudi druber izbor nalivev in drugih peres, vse vrste papirja, darilne vrečke in še bi lahko naštevala, predvsem pa še enkrat ponavljam: Pri nas je vsakdo dobrodošel in stranki skušamo vedno ugoditi, če pride in nas prosi za določen artikel!

Še misel ob koncu pogovora in morda povabilo v Katoliško knjigarno z Vašim lepim nasmehom?

Hvala! Res je, po naravi sem optimistična in skušam vedro gledati na življenje in je prav, če smo prodajalke prijazne s strankami. Vse slo-

venske morebitne kupce seveda pristrčno vabim v našo Katoliško knjigarno, saj boste gotovo nekaj našli zase. V teh časih bi morali slovenski ljudje bolj držati skupaj in tako bi si drug drugemu pomagali, to velja za vse nas in tudi Katoliška knjigarna lahko postane tak kraj. Sama imam slovenske in furlanske korenine. Ko pomislim na naše prednike, ki so šli skozi hujše preizkušnje kot mi, zrem z optimizmom naprej, a morali bi biti tako solidarni med seboj, kot so bili naši predniki. In zato: Katoliška knjigarna je tvoja knjigarna, pridi, kupi slovensko knjigo in ne samo knjigo, ampak tudi druge potrebščine! Prijazno in z nasmehom vas pričakujemo!

Jurij Paljak

Obvestila

SCGV Emil Komel obvešča, da je tajništvo na sedežu v Gorici odprto od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. Šola bo zaprta za dopust od 5. do 18. avgusta.

Kmetija Aleš Komjanc vabi v sredo, 31. julija, ob 20.30 na pogovor s časnikarjem Robertom Covazom, ki bo predstavil svojo knjigo "La Domenica delle scope" (Nedelja metel) in spregovoril o gorici v času skoraj neprehodne meje. Srečanje z avtorjem bo na kmetiji na Jazbinah 35.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 4. avgusta, piknik, povezan z izletom v Tolmin. V jutranjih urah si bodo udeleženci ogledali muzej, v katerem je letos na ogled razstava ob 300-letnici Tolminskega upora. Popoldne bo druženje v Brjah (Dobravljje). Vpisovanje bo do 26. julija oz. do zasedbe mest na avtobusu. Prijave po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.). Na račun 20 evrov.

Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se začne takoj, sicer najkasneje do 1.8.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

"Poletnosti 2013": 26. avgusta - 6. septembra pripravi na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. - 6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za petoprvošolce. Informacije in vpisnina tel. 334 1243766, 328 3155040, 0481 546549/ 536455 ali po e-pošti mladinskidom@libero.it

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Za Novi glas: Jože Velikonja 1.000 dolarjev v zahvalo za objavo spominskih zapiskov prijatelja - mladca Martina Krannerja; N. N. 900; N. N. 750; N. N. 350 evrov. **Za misijonarja** Danila Lisjaka: N. N. 750; N. N. 750 evrov. **Za misijonarja** Pedra Opeko: N.

N. 750; N. N. 750 evrov.

Za Kulturni center Lojze Bratuž: ob 34. obletnici smrti predrage mame Angele Kacin roj. Tušar darujeta Marija in Metka 100 evrov.

Sožalje

Ob smrti drage Frančiške (Marte) Grahek por. Povšič izreka Prosvetno društvo Štandrež globoko sožalje vsem svojcem. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

Čestitke

Ob zaključku študijske poti na videmski univerzi iskreno čestitajo vestni in neutrudni tajnici **Katji Dorni** prijatelji in člani društva F. B. Sedej iz Števerjana in ji želijo še veliko uspehov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26.7.2013 do 1.8.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 26. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 28. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in režijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in turbo dance glasbo - Zanimivosti iz naših krajev - Humor.

Torek, 30. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Hladno pivo za vroče dni II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 1. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletna lahka glasba: hiti iz 80. in 90. let ter današnjega časa - Zanimivosti iz življenja slavnih v filmskem in glasbenem svetu - Humor.

Na videmski univerzi je

KATJA DORNI

uspešno zaključila študij iz vzgojnih ved z diplomsko nalogo

Nova tehnologija in J2. Analiza učnega gradiva za predšolske otroke.

Družina čestita doktorici bis ter ji želi mnogo zadoščenja pri poučevanju in pri delu z malčki.

In memoriam

Umrla je ga. Marta Grahek por. Povsic

V noči na 16. julij je po usodni prometni nesreči pri Bellunu nehalo biti srce 71-letne Marte (Frančiške) Povsic. V Štandrežu je bila dobro poznana in priljubljena, prav tako njen mož Emil, ki je veliko let vodil trgovino jestvin na Tržaški ulici. Bila je zelo dejavna v našem organiziranem življenju. Nekaj let je bila tajnica na SKGZ in v Kulturnem domu, pred leti je nastopila tudi z gledališko skupino društva Štandrež, nekaj časa je bila dejavna, dolgo let pevka ženskega zbora, nekaj časa društvena tajnica in dolgoletna članica. Zelo rada je brala. Bila je tudi globoko verna in dejavno vključena v življenje štandreške župnijske skupnosti. V soboto, 20. julija, se je pogrebne maše v štandreški cerkvi udeležilo ogromno ljudi, pokop njene žare pa je bil 23. julija zjutraj na vaškem pokopališču. Na ploščadi pred cerkvijo ji je v slovo spregovoril predsednik goriških upokojencev Emil Devetak in se ji zahvalil za vse, kar je s požrtvovalnostjo naredila v različnih ustanovah ter društvih na Goriškem. "Marta, Bog te je obdaril s številnimi, najlepšimi in najdragocenejšimi darovi ali vrlinami, kot so človekoljubnost, dobrota, prijaznost, globoka vera, preudarnost, pridnost, obenem velika želja ter skrb za iskanje smisla in pomena našega življenja". V svojem prekratnem življenju je doživela hude "preizkušnje in zdravstvene težave, a vse si z optimizmom premagala ter dosegla v polnosti svoj cilj v krogu svojih dragih družinskih članov". Ohranili jo bodo "v najlepšem spominu kot zgled dobre, delavne in plemenite osebe". Ga. Marta zapušča moža Emila, hčere Sabino, Mojco in Veroniko ter sina Petra. Izražamo jim iskreno sožalje.

V cerkvi Marije Pomočnice na Jazbinah

Koncert harf je navdušil poslušalce

Podružnična cerkev Marije Pomočnice na Jazbinah je v soboto, 13. julija, zadihala v posebnem vzdušju. Med njenimi stenami so zazveneli zvoki harf, prastarih "angelskih" glasbil, ki so se ubrano spojili z mehko bozračja, h kateremu prispevajo Čeprav je svoje dni veljala harfa za izključno moški instrument, je tokratni koncert potrdil, da se danes

zanjo odločajo predvsem dekleta. Program je bil obsežen in raznolik. Vključeval je dela Grandjanyja, Andersa, Pareta..., vse do Haendla, a tudi skladbe irske tradicije in neapeljske ljudske glasbe. Pred občinstvom so se zvrstili pretežno mladi harfisti iz naše dežele, ki so se v tistem tednu udeležili pet dnevnega poletnega seminarja. Slednji pa je potekal v slikovni

tem podeželskem okolju, na jabskem gričku, kjer so bili glasbeniki deležni prijaznega gostoljubja turistične kmetije Kováč. Koncert je bil rezultat enotedenskega intenzivnega študija pod mentorstvom priznanih profesorice Tatiane Donis in Francesce Tirale. Posebno pozornost so v publiko vzbudili mali, obetavni izvajalci, gojenci glasbene šole E. Komela - Petra in Ivan Devetak ter Vida in Mira Boškin, ki so v izvajanje vložili svoje mlado navdušenje in svežino in so svoje skladbe odigrali povsem sproščeno in suvereno. Iz iste glasbene šole pa je izšla tudi nekoliko starejša harfistka Doralice Klainseck. Najmlajšim so sledili bolj izkušeni

glasbeniki, ki so s svojim nastopom marsikaterega površnega poznavalca tega nenavadnega glasbila iznenadili in očarali. Ganljiv in poživljaljoč je bil sklenjeni del, ko je na prizorišču stopil celoten ensemble masterclass in nam ob spremljavi violine postregel s skladbo Go tell Aunt Rhody, ki je v mali jazbinski cerkvi izvenela še veličastneje. Dolg, intenziven aplavz, ki je spremljal tudi slovesno podelitev diplom za udeležbo, je potrdil, da so navzoči doživeli duhovni opoj, ki morda z nobeno umetniško zvrstjo ne poseže tako globinsko kot ravno z glasbo.

J. Z.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vključno vabita na

SREČANJE POD LIPAMI

Gost večera bo politik, ekonomist in raziskovalec arhivov

IGOR OMERZA

avtor knjige JBTZ - čas poprej in dnevi pozneje

Pogovor bo vodila časnikarka Erika Jazbar

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 25. julija 2013, ob 20.30

Čedad / 23. izvedba mednarodnega festivala Mittelfest Kultura kot povezava srednjeevropskega prostora

Ko je Mittelfest nastal pred 23 leti, so organizatorji verjeli, da kultura nima meja in lahko povezuje države srednjeevropskega prostora. Da-

Massimo Bray, ki je potrdil prizadevanja najvišjih državnih predstavnikov za vrednotenje kulturnega področja, podsekretarka na hrvaškem ministrstvu za kultu-

drugi višek letošnje izvedbe, in sicer ambientarno branje Magri-sovih Mikrokosmosov. Režiser Giorgio Pressburger je ustvaril hkrati poklon mednarodno priz-

nanemu književniku kot prostoru, ki ga festival skuša povezovati, od tržaških kavarn do dalmatinskih pristanišč na niti srca, malih zgodb, ki so zaživele z branjem in igranjem petdesetih poklicnih in amaterskih igralcev, ki so se v spremstvu publike premikali po čedaj-skih ulicah in trgih. V prvem vikendu si je publika festivala lahko privoščila kar tri osrednje dogodke, saj je v nedeljo sledil avtorski projekt v režiji in iz-

vedbi italijanske režiserke Line Wertmüller "Un'allegria fin de siècle", ki je z besedami in z glasbo (z njo sta na odru sodelovala pevka in pianist) želela pripovedovati o svetlih in temnih trenutkih minulega stoletja. Nedelja je bila tudi dan praznovanja

edinega, nedokončanega koreografskega projekta prodornega intelektualca Pier Paola Pasolinija, ki je nastal v šestdesetih letih z željo, da bi ga uglasbil skladatelj Bruno Maderna.

Poleg Hrvaške je drugi fokus festivala Madžarska, ki je bila protagonistka ponedeljkovega programa s pisanim svetom folklor-nih plesov v koreografski suiti Čardaš! po motivih iz madžarske ljudske tradicije.

Festival je v teh dneh razvil tudi bogat niz dogodkov, ki so namenjeni vrednotenju krajevnih ustvarjalcev, in to predvsem z glasbenimi projekti, kot je bil na primer koncert redko izvedenih nabožnih skladb iz deželnih arhivov v sugestivnem okviru koncertov učencev dveh dežel-nih konservatorijev. Tržaška šola za nove tehnologije je dodatno ovrednotila svoje "geometrične" glasbene stvaritve s posebnim okvirom koncerta, ki se je odvijal v tržaški hidrodinamični centrali. Lokaciji omenjenih koncertov izven Čedada nista bili edini izjemi v programu Mittelfesta, ki tudi letos zaobjame celotno deželo z dogodki v Vidmu, Krminu, Červinjanu, Gorici, Palmanovi. Reflektorji bodo prižgani še do nedelje; med izstopajočimi dogodki velja omeniti v sobotnem programu nastop igralke Adriane Asti v dveh Cocteaujevih enodejankah v gledališču Ristori v Čedadu in plesni gala v poklon Elisabeti Terabust (znana plesalka bo prisotna v dvorani) v gledališču Verdi v Gorici.

PAL

Prizor praznovanja nove uprizoritve Tomaža Pandurja Michelangelo

nes se meje Evropske unije širijo s povečanimi možnostmi sodelovanja in izmenjave, a je postalo težje verjeti v možnost izvajanja velikega mednarodnega festivala, ki mora ohranjati velikopotezno razsežnost v državi, kjer je podpora za kulturne dejavnosti zdrsnila na dno lestvice prednosti. Tudi osrednji poletni festival v deželi Furlaniji-Juljski krajini se bori, da bi ohranil visoko število in raznolikost ponudb, mednarodni značaj in ugledne goste, z zaupanjem v deželni umetniški potencial na eni strani in s koprodukcijскими sodelovanji na drugi.

Organizatorji so letos obljubili kratko otvoritveno slovesnost, da bi takoj prepustili oder umetnosti, prav gotovo pa so dali temu dogodku veliko institucionalno težo, saj so se ga udeležili predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, ki je govoril o uresničevanju želja po drugačni Evropi, italijanski minister za kulturo

ro Tamara Perišić in predsednica deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Debora Serracchiani, ki je ravno v prejšnjih dneh utrdila na uradnih obiskih vezi naše dežele s Slovenijo in Hrvaško. Prvi večer festivala je bil dobrodošlica Hrvaški ob vstopu v EU; v Čedadu so ljubitelji glasbe lahko prisluhnili koncertu Zagrebških solistov, avtoritete in gledališčniki pa so se podali v Videm za praznovanje nove uprizoritve Tomaža Pandurja Michelangelo. Koprodukcija Mittelfesta s Hrvaškim narodnim gledališčem iz Zagreba in s Pandur Theaters je postavila gledalce pred analizo estetske dovršenosti, s katero je režiser interpretiral notranji nemir umetnika na osnovi adaptacije drame Miroslava Krlježe. V soboto je festival postal vil na oder oz. "na cesto"

Koreografska suita Čardaš! (foto M. Trevisan)

Literatura / Nova pesniška zbirka

"Odstiranja" Tatjane Malec

Aprila 2013 se je znašla na knjižnih policah nova pesniška zbirka *Odstiranja*, znane primorske in istrske pesnice, publicistke in javne delavke Tatjane Malec. Zbirki je na disketi dodana domoljubna e. knjiga *Moj oče – Črni brat*. Zbirka je izšla v samozaložbi, opremo in fotografije je prispeval Jan Malec, lektoriranje je opravila Marjeta Žebovec, spremna besedila sta prispevala dr. Mira Cencič in Borut Petrovič Vernikov, natiskana pa je bila pri PiGraf, d. o. o., Izola. Tatjana Malec se je rodila v Solkanu 1936. leta. Tam je preživela svoje otroštvo in zaradi požiga domačije občutila tudi begunstvo, na kar se je že s svojo družino leta 1959 preselila v Koper. Študij je končala na Višji upravni šoli v Ljubljani (1970), bila zaposlena v različnih gospodarskih in časopisnih podjetjih ter javno delovala v raznih društvih. V samostojnih zbirkah in drugače objavlja poezijo in prispevke na MMC Ljubljana, na svoji spletni strani Primorska pesnica idr. Leta 2004 je bila izbrana za "Sončno osebnost leta" za svoj veliki prispevek na področju osebnost-

ne rasti, zdravega načina življenja, socialne pravičnosti in ekološke zavesti.

Njena zadnja pesniška zbirka *Odstiranja* je posvečena predvsem očetu Ivanu, za čigar bližino je bila v otroštvu surovo oropana in ga je zato lahko le sanjala v svojih mislih, ter sanje ovekovčela v knjigi in mu s

tem postavila nepozaben spomenik. Z očetom vred je v svojih sanjah sporočala brutalnemu fašističnemu kolesju "ne jemljite nam Primorske, ne tepajte nam jezika, ker tega ne bo-

mo dopustili". Oče Ivan, član Črnih bratov, to je tajne družine najstnikov, ki so se komaj

odlepljeni od materinega mleka uprli fašizmu in občutili njegovo pest, je zatem izkusil še fašistične zapore, italijanske kazenske bataljone, nemška koncentracijska taborišča, kjer je bil osebek medicinskih preizkusov, se po vojni vrnil v rodni Solkan, in je bil, da bi bila tragedija kompletna, leta 1964 od svojih izgnan ter umrl v rimski bolnišnici komaj 56 let star. Vse svoje življenje je hčerka podoživljala njegova taboriščna leta, ko je s strtim telesom in izpraznjenimi očmi gledal okrog sebe "ljudi udrth in

perforiranih duš", suhih ust brez užitega grižljaja, izčrpanih in ušivih teles, bledih obrazov z votlimi pogledi" in v brezupnem iskanju kančka sreče okrog sebe mrmral: "Bog jim odpusti, saj ne vedo, kaj delajo". Ko se je vrnil z Dachaua, "ni v nič več verjel, verjel je samo še v Božje usmiljenje, da je preživel in me objel". In to njegovo trpljenje je v svoji knjigi "pribila na razpelo, da ga nihče več ne more skriti po njegovi smrti". Našla mu je lep prostor za bivanje njegovega spomina, to je poezija in knjiga *Moj oče – Črni brat*.

V knjigi veje tudi razočaranje nad dolгим molkom in brezbriznostjo do enkratnega upornega podviga rosnih mladostnikov in obsodba vseh ideologij prejšnjega stoletja, ki jih je oče občutil na svoji koži. Kljub njihovim različnim ciljem, jim je bilo eno skupno, "ostri zobje in krvave roke...Eni so imeli kljukasto srce, drugi zvezdasto z ostrimi kraki kakor nož, eni svastiko, drugi črtno ruto, tretji pa srp in kladivo". Ko se je v zrelih letih kdaj vračala v rojstno hišo, je z globokim vdihom pljuč objela mladostne spomine, ki jih je nekdaj zajel in razdejal vihar, in se najraje zatekla k Soči in božala z očmi njene mogočne valove, "ki izpirajo krivice, očiščujejo in prinašajo mir".

Milan Gregorič

Kratke

Ljudje v stiski so božji dar za vsakega, ki jim prisluhne in pomaga Ob polnoletnosti razstave Umetniki za karitas v Bovcu

Škofijska karitas Koper je v torek, 16. Julija, v Hotelu Kanin v Bovcu odprla prodajno razstavo likovnih del. Ta so nastala na 18. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino. Naslovili so jo: "Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli..." (Mt 25, 35-37). Kot je v izvrstni predstavitvi povedala Jožica Ličen, namestnica

ravnateljica odbora za materialno pomoč in tega projekta, je Hotel Kanin že petnajst let gostitelj razstave Umetniki za karitas, pri čemer je izkupiček prodanih del namenjen ljudem v stiski. Zaradi tega je predstavnik hotela izročila priznanje. Prav tako že leta popestrijo kulturni program pevke in pevci MPZ Žaga, pod vodstvom Rada Uršiča, zato so jubilejno priznanje podelili tudi njim. Celoten kulturni program sicer pripravlja Medžupnijska karitas Bovec. Ličenova je opisala njih delo v času "osemnajstih kolonij za lepši in boljši danes in jutri", pri čemer je njih prve korake - začetke učenja imenovala "čas otroštva" in sedanje "čas odraslosti". Prva načrtovanja so potekala v hišah dveh umetnikov, Silve in Azada Karim. Prav tukaj so se zavedali, da "Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med njimi" (Mt 18, 20) in zbrali so se prav zato, da z navzočnostjo čutečih ljudi, kar umetniki nedvomno so, živimo in širimo ljubezen in umetnost. Tako je etika in estetika na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino že tisto leto zadihala s polnimi pljuči. Prva razstava je v dvorcu Zemono pri Vipavi. Prodajne razstave se mrd letom selijo iz kraja v kraj in tudi s seboj nosijo sporočilo lepote in dobrote. V teh 18 letih je že 1250 umetniških del našlo lastnike in obenem dobrotnike. Z njihovimi darovi so lahko pomagali otrokom, materam, družinam, ostarelim, ljudem, ki jih je prizadela vojna, zlasti potres v Posočju, zasvojenim, brezposelnim... Postali so oznanjevalci obrazov stisk, ki kličejo na pomoč, težjih dobrote. Zahvalil se jim je tudi bovški župan Siniša Germovšek in pohvalil tudi njih pripravljenost, da ljudem v stiski tudi prisluhnejo. / MM

Izšla Mladika 5-6 2013

Sredi julija je izšla nova številka tržaške kulturne revije Mladika. Reviji je tokrat priložen bilten s programom 48. študijskih dni Draga, ki bodo potekali na Opčinah pri Trstu od 30. avgusta do 1. septembra.

Uvodni članek nosi naslov "Prvo leto tržaške sinode". Uvodničar ugotavlja, da je bilo prvo sinodalno leto šele začetek poti, pravi obračun opravljenega dela bo mogoč šele na koncu sinode, ko bo pripravljeno celotno besedilo in bo bo mogoče presoditi, koliko so tri leta skupnega dela in molitve prispevala k utrditvi in rasti tržaške skupnosti.

V reviji je kar nekaj kvalitetnega poletnega branja: objavljena je novela Veronike Simoniti "Olivija", ki je prejela tretjo nagrado za prozo na 41. literarnem natečaju revije Mladika, trinajsti del romana v nadaljevanjih Irene Žerjal Peta Avenija in smrtne zagate in pesem Jablana Milanke Dragar.

Drago Štoka se ob bližajočem se pisateljevem jubileju v kratkem zapisu spominja svojega prvega srečanja z Borisom Pahorjem. V članku pod črto Nostalgijski in strah pred odraslostjo je kritično razmišljanje o političnem in družbenem položaju v Sloveniji.

V članku z naslovom Zlato pravilo duhovnik Jože Bajzek opozarja na potrebo, da znamo ločiti med tem, kar je vredno in bo ostalo pomembno, ker je samo po sebi vredno - to so osebe, ljudje, in tem, kar je prehodno, se nujno spreminja in bo prej ali slej postalo nepomembno. V novem nadaljevanju spominov na življenje v Nemčiji Peter Merku' pripoveduje o simpoziju v Rabacu in o dobavi velikega električnega kabla sredi nedavne jugoslovanske vojne. Sledi intervju s publicistom in univerzitetnim profesorjem v Buenos Airesu, argentinskim Slovencem prof. dr. Andrejem Finkom, ki je tudi član Sveta valde RS za Slovence po svetu. V pogovoru, ki ga je pripravil Aleš Breclj, je govor o Finkovi družini, izobrazbi, pravniškem poklicu, beseda pa je tudi o njegovih bratih, pevcih Bernardi in Marku, prejemnikih letošnje nagrade iz Prešernovega sklada, in o buenosaireskem nadškofu Jorge Mariu Bergogliu, sedanjem papežu Frančišku. V rubriki Umetnost na Slovenskem Mojca Polona Vaupotič piše o življenju in delu slikarke Ivane Koblica. Zanimiv je zapis, katerega se v tej številki objavlja prvi del, Mire Cencič o duhovnikih v tomajski fari: v tej vasi je cerkevna občina nastala že v 8. ali 9. stoletju, leta 1462 pa je Tomaj postal župnija in njeni duhovni voditelji župniki.

V zadnjih straneh revije dobimo še Anteno z novicami iz zamejstva in zdomstva.

Uvodnik v mladinsko prilogo RAST je napisal Jernej Šček: v njem razmišlja o vlogi šole in znanja pri mladih ljudeh, izobrazbo pa, poudarja, naj dopolnjujejo in bogatijo tudi vsakdanje delo in izkušnje.

Gorica / 52. zborovsko mednarodno tekmovanje Seghizzi Vrhunske izvedbe številnih in raznolikih zborov

Peti pred ocenjevalno žirijo je hkrati stresna in adrenalinska izkušnja; pevci vedo, da si ne morejo privoščiti spodrsnjajev, napačnega vdiha, vstopa, negotovega tona, kar spontano premakne pozornost in napetost od vsebin na tehniko, zborovodje pa se trudijo, da bi predstavili program, ki lahko ustreza tako sposobnostim pevcev kot zahtevam žirije po "tekmovalnih" skladbah. Zato se - za razliko od

koncertov - težje prižge tista iskra, ki se dotakne poslušalca in dopolnjuje z emocijo racionalno ocenjevanje tehničnih in umetniških sposobnosti. Redka, srečna kombinacija se je pojavila letos na 52. izvedbi mednarodnega zborovskega tekmovanja Seghizzi, ki se bo zapisala v spomin zaradi mnogih, vrhunskih in doživetih izvedb zborov,

Nagrajevanje v nedeljo, 21. julija

kot tudi zaradi števila in raznolikih izvorov tekmovalcev. V trenutku, ko je v evropskem merilu opaziti upad prijav zaradi pomanjkanja sredstev predvsem za stroške potovanja, se je goriško tekmovanje lahko ponašalo z udeležbo osemnajstih zborov iz sedemnajstih držav. Skupine so zastopale bogato zborovsko kulturo Baltskih držav in Skandinavije, vokalnost Daljnega vzhoda, zagon Severne in Južne Amerike, tradicije in šole Srednje Evrope ter sredozemskega območja, letos tudi Balkana in Bližnjega vzhoda. Poleg števila udeležencev pa je to izvedbo obogatila predvsem visoka povprečna kakovost nastopajočih, med katerimi je žirija,

tokrat zagotovo v soglasju z občinstvom, izbrala pet biserov za sklepni del tekmovanja, na katerem je Grand Prix Seghizzi 2013 osvojil Portland State Chamber Choir iz ZDA zaradi pozornosti do zvoka, tankočutnih izvedb in sposobnosti vžvižljanja v vzdušje skladb. Druga v absolutni lestvici je bila mladinska zasedba Norveškega državnega zbora z lepoto ubranega in živega zvoka, tretji pa izvrstni latvijski zbor Sola z muzikalnostjo in čustvenostjo dodelanih izvedb. Slovenija je bila edina država, ki je na letošnjem tekmovanju imela dva predstavnika: Ljubljanski madrigalisti so se znašli sredi zelo ostre konkurence in so lahko

odnesli le četrto nagrado v kategoriji z romantičnim programom, mešani oktet Jazzva pa se je s svojo specifično vocal-pop usmeritvijo izkazal kot najboljša vokalna skupina tekmovanja. Italijo je zastopal ženski zbor Multifariam iz Rude, ki je s skrbno pripravljenim nastopom prejel nagrado kot najboljša ženska skupina in nagrado združenja Feniarco. Posebno državno nagrado za življenjsko delo pa so podelili zborovodkinji in strokovnjakinji za otroško petje Bruni Liguori Valenti iz Rima (vdova znanega športnega novinarja Paola), ki je na odru gledališča Verdi izrazila svojo ljubezen do naj-

lepše glasbene dejavnosti z željo, da bi se tudi institucije zavedale vloge zborovskega petja. Sobotna, maratonska revija štirinajstih zborov z ljudskim programom je ob umetniški vrednosti izpostavila pomen tovrstnih tekmovanj na kulturnem področju, saj so dragocena priložnost za spoznavanje različnih kultur z neposredno sporočilnostjo njihove glasbene tradicije in noš. V tem kontekstu je vredna omembe prisotnost zborov iz držav, ki se redkeje pojavljajo na tekmovanju: ženska skupina iz Izraela je prinesla eksotično noto harmonij in okrašenih melodij svoje ljudske literature, zbor iz Portorika je povezal domoljubne vsebi-

ne z značilnimi ritmi, vokalna skupina iz Bosne in Hercegovine pa je predstavila bogato kulturno raznolikost države, v kateri se veseli do zborovskega petja ponovno prebujati po prisilni (in nasilni) prekinitev.

Svet se je tri dni dejansko zavrtel okrog občinstva z močjo sporočil, izkušenj in doživetij dragocenega zaklada, iz katerega je skupaj s spremljevalci nastopajočih zborov črpala le peščica zborovodij in pevcev iz naše nadpovprečno dejavne, očitno pa precej samoreferenčne, deželne zborovske stvarnosti. Poznanje razdalje od cilja vrhunske izvedbe pa bi lahko marsikomu dalo spodbudno merilo za trud, ki ga je treba vložiti v izboljšanje, kot potrjujejo besede Franke Žgavec, predsednice Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer že drugo leto potekajo selekcije tekmovanja: "Od četrtega do nedelje smo v Kulturnem centru gostili izložbo svetovnega zborovskega petja, letos na zelo visoki ravni. V čast mi je, da so v naši dvorani nastopile tako kakovostne skupine, kar bi moralo biti vsem nam, ljubiteljem zborovskega petja, v velik ponos. V teh dneh pa sem razmišljala o skromni prisotnosti predstavnikov krajevne zborovske stvarnosti v dvorani in se spraševala, kje so vsi zborovodje in na stotine pevcev primorskih pevske zborov, ki vsako leto nastopajo na primer na reviji Primorska poje. Težko bi si predstavljala, da ne vedo za tekmovanje, ki se odvija že 52 let, da niso opazili plakatov ali da niso slišali o tem, zato mi je res žal, da ne znajo izkoristiti take priložnosti, ki je šola in dragocen trenutek, ko zborovodje in pevci dobijo novih energij, idej, veselja in elana za svoje delo".

PAL

Nagrado "Mirko Špacapan" je prejel Norveški državni zbor

POLETNI MNOŽIČNI ODHOD

NEPOSREDNA
POVEZAVA
MED TABO IN TVOJIMI
POČITNICAMI

Potuj brezskrbno. Posvetuj se z Anasom.

V tem poletju imaš vsa sredstva, da prideš do cilja brez ovir. Uporabi informativna sredstva Anas: **brezplačno telefonsko številko, radio, twitter, spletni portal, web tv in aplikacije za pametne telefone.** Tako boš lahko najbolje načrtoval svoje odhode in se pri smernicah za dopust izognil dnevom z gostim prometom. Usposobljeno osebje Anas na vsem cestnem omrežju in na **Salerno-Reggio Calabria**, kjer je več kot **430 km** dvopasovnice, bo poskrbelo, da bodo tvoje počitnice še bližje in bolj varne.

Anas povezuje Italijo. Poveži se zdaj.

BREZPLAČNA TELEFONSKA
ŠTEVILKA A3

800.290.092

PRONTO ANAS

841.148

www.stradeanas.tv
www.stradeanas.it

S 1. strani

Bojimo se le...

Kyengova se je pred konferenco sestala z vodstvom šole in predstavniki študentov (od skupne populacije mladih, vpisanih na SISSO, je 33% tujcev). Govor je bil zlasti o prekomerni birokraciji, ki ovira ne samo življenje posameznikov, ampak tudi znanstveno dejavnost. Na krajši tiskovni konferenci je beseda tekla zlasti o aferi Calderoli. Ministrica Kyenge je dejala, da ni nikoli dopustila, da bi se je žalitev dotaknila v osebnem dostojanstvu, Calderolijeve besede pa nedvomno odpirajo institucionalni problem, ki ga je potrebno čim prej zajezi. Nezališano je, da si

osebe s takimi institucionalnimi zadolžitvami dovolijo kaj takega izustiti, potrebno je zato izrisati vedenjski okvir, katere meje ni mogoče preseči. Z zadovoljstvom je vzela na znanje, da je senat ravno na rojstni dan Nelsona Mandele (18. julija, to je dan pred njenim tržaškim obiskom) sprejel predlog zoper nestrpnost. Kyengova je

poudarila, da je prva kovnica sožitja ravno šola: "Bojimo se le, česar ne poznamo", je dejala in dodala, da se drugačnosti in drugačnih najraje otepamo. "To pa ni način, s katerim se družba lahko pozitivno razvija".

Gospodarska kriza v Trstu

Tržaški župan Roberto Cosolini se je sestel z nadškofom Crepaldijem

V petek, 19. julija, sta se tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, in župan Roberto Cosolini sestala v sinji dvorani občinske palače, da bi skupno razmišljala o aktualnih tematikah mestne stvanosti, začenši s problematikmi, ki zadevajo družbeno

emergenco tržaškega tkiva. Posebno pozornost sta tako namenila gospodarskemu položaju, ki se še vedno spopada s težko finančno krizo, kar se še zlasti pozna na nivoju zaposlitvene politike. S tem vprašanjem je tesno povezan položaj brezposelnosti predvsem mlajših generacij, ki se namreč tudi zato vse bolj soočajo s pomanjkanjem vrednot. Obe ustanovi sta tako sklenili, da bosta tudi v prihodnje pazljivo spremljali vsakršne premike in tvorno sodelovali v prid krajevnega prebivalstva.

Industrijska arheologija

Žerjav Ursus bi lahko postal prestižni privesek tržaškega nabrežja

V zadnjih letih je gro-mozanski, premični, pomorski žerjav Ursus postal tako razpoznaven, da je nemogoče si predstavljati obrisa Tržaškega zaliva, ne da bi iz enega ali drugega kraka nabrežja pokukal izjemno visok stolp objekta, ki sodi v t. i. industrijsko arheologijo. Že vrsto let je Ursus postal del mestne arhitekture tudi zaradi prizadevanja nekaterih oseb, ki si na različne načine prizadevajo za njegovo ovrdenotenje. Mednje nedvomno sodi Pomožna pomorska straža, ki je zadolžena za oskrbo žerjava. Vzdrževanje tako stare platforme, katere gradnja sega v začetek prejšnjega stoletja (nastala je namreč leta 1914), je vse prej kot preprosta stvar. Dotrajnost celotne strukture je namreč tako očitna, da se obiskovalce sprašuje, kako sploh lahko še lebdi na vodi: rja se po železni strukturi razteza kot mah v gozdu, vsak korak na palubi mora zato biti še

kako premišljen. Kljub temu pa se člani Pomožne pomorske straže niso vdali in tako svoj čas začeli temeljit vzdrževalni postopek vsaj najnujnejših predelov žerjava. Podrobnosti so pristojni orisali na srečanju, ki so ga pred nedavnim priredili ravno na obširni palubi Ursusa. Bodisi prodpredsednik Pomožne pomorske straže Roberto De Gioia, bodisi predsednik Fabrizio Pertot sta spregovorila tudi o prihodnjih namembnostih objekta, kar pa je s finančnega vidika izredno zahteven posel: bi pa postal izjemno sugestivni podaljšek mestnega nabrežja, ki je že itak prikrajšan področja starega pristanišča, ki sameva in zato razpada zaradi neodgovornega ravnanja političnoinstitucionalnih oseb.

Prva tranša popravilnih del na Ursusu je bila namenjena obnovitvi nekaterih lokacij notranjščine. Na podlagi prispevka deželje FJK je bila v preteklosti

izveden vzdrževalen postopek ladijskega trupa, na podlagi 40 tisoč evrov s strani tržaške občine pa je bilo mogoče prepleškati prebivalne prostore na zadnjem predelu palube, kabine posadke in motorno halo, kjer je bila ključnega pomena namestitve nove osvetlitve, ki bo omogočala ne le ogled prostora, ampak tudi prireditev umetniških in fotografskih razstav. In ravno ta marketinški vidik je tvoril srčiko posega predstavnikov Pomožne pomorske straže, ki sta načrt Ursus uokvirila v širšo perspektivo finančnega samoupravljanja objekta. Paluba bi z minimalnimi stroški lahko postala prikladna lokacija za poročne obrede, konference, gala večerje. Prav tako bi motorna dvorana gostila že omenjene razstave in druge prireditve: vse v vidiku turističnega ovrednotenja, ki je že itak stekel v... filmsko smer. Meseca oktobra in novembra bo namreč slavni italijanski režiser

snehal del svojega filma v starem pristanišču. Sklepi del dolgometažca bo imel za lokacijo ravno žerjav, saj je mnenja, da je Ursus pravi biser tržaškega nabrežja. V primeru, da bi Ursus iz gole privatne sfere prešel na mešano zasebno-javno upravljanje, bi lahko koristil znatno večjega deleža evropskih sredstev: od 20-odstotnega deleža bi lahko računali celo na 80-odstotni delež prispevkov EU. Tako bi lahko razmišljali še o podkrepitvi izboljšav na palubi, kjer bi lahko tudi uredili restavracijo, notranje prostore pa preuredili v hotel. Kakorkoli že je načrt Ursus v polnem teku. Množijo se ideje, kako bi ga lahko v prihodnje čim bolj izkoristili. Najzlahtnejša zamisel najbrž pripada predsedniku kraških vinogradnikov Ediju Kanteju, ki je na srečanju postregel z zanimivo in – kar je še najbolj pomembno – izvedljivo zamisljo. "Kaj ko bi prihodnjo izdajo Trieste maremorje Vitovska

priredili na našem Ursusu pred Velikim trgom", se je vprašal Kante. Po njegovem mnenju bi lahko žerjav obenem postal simbol Proseka v svetu in tako simboliziral nekdanji proseški stolp, ki je pred stoletji delil tržaška posestva od devinskih in tako dal slavnomu vinu ime. Ker Kanteta odlikuje tudi vedra fantazija, ali bolje – kot sam pravi – idealizem, je prisotnim navrgel še eno zamisel, ki se navezuje na proseški turn: Ursus bi s svojo visoko 'postavo' lahko postal premična marketinška lokacija za vinarje iz Veneta in s Tržaškega, ki bi iz pristanišča v pristanišče po svetu širil sloves penečega vina. Najbrž za to potezo bo potrebno še malo počakati, a vsaj izhodiščna želja vendarle obstaja...

DOM IERALLA Nada Martelanc je slavila 90. rojstni dan

S svojim delom je uresničevala Božjo zapoved ljubezni do sobrata

"Še kako prijetno presenečena sem, da ste prišli je v tolikem številu. Prav tako sem presenečena, da je g. Špeh v jutranjem bogoslužju izpostavil moj rojstni dan. Drago mi je, zares mi je drago. Trže se mi srce!" S temi besedami je gospa Nada Martelanc v dvorani doma Ieralla nagovorila člane in članice Slovenske Vincencijeve konference, duhovnega voditelja dobrodelne organizacije g. Jožeta Špeha, svoje in ostale prijatelje, ki so padriški dom za občane tretje starosti obiskali za to, da bi gospe Martelanc čestitali ob visokem, devetdesetem življenjskem jubileju. Prisotni so dobro vedeli, da so bile misli gospe Nade Martelanc iskrene, saj iskreno in polno človekoljubne zagnanosti je bilo dosedanje življenje soustanoviteljice Slovenske Vincencijeve konference. Kljub spremenjenim zdravstvenim okoliščinam, ki odmerjajo zdaj boljše zdaj težje trenutke, se je gospa Martelanc aktivno vključuje v okolje doma Ieralla. Bralci našega tednika gospe Martelanc poznajo kot zvesto spremljevalko dogajanja v padriškem domu, pred njenim prihodom v Ierallo pa je vestno sledila zlasti verskim dogodkom v Barkovljah, kjer je živeča. Vsako leto je tudi vestno poročala o Duhovnih vajah v domu blagov. Bila je in je še danes cenjena sodelavka Novega glasa, za kar se ji zahvaljujemo. Njeno pisanje je natančno. Te vrline se je najbrž naučila kot učiteljica, ki je dolgo let poučevala na slovenskih osnovnih šolah na Tržaškem,

zlasti v Barkovljah. "Poučevanje sem strastno ljubila, napisano mi je bilo na koži", nam je zaupala med veselico, ki so ji pripravili člani SVK. "Vzor pri tem poklicu mi je bila teta, očetova sestra, Barkovljanka. Sama je bila učiteljica in mi pomagala, da sem nadaljevala študij na slovenskih šolah v Ljubljani". Družina gospe

Študija žal nisem dokončala. Bila so težka leta in morala sem skrbeti za družino". Slovenska Vincencijeva konferenca je takrat imela veliko dela. "Ustanovni občni zbor naše Konference je bil 1. januarja 1947. Takrat je v Trstu bila velika revščina. Kot cilj smo si zastavile kapilarno razširitev Vincencijeve konference po

in poudarila, da je bila gospa Martelanc pravi steber, "na katerem sta slonela obstoj in delovanje ustanove. Veliko dobrega ste storili za bližnjega in skupnost. To je bil Vaš življenjski smisel. To je pa največ in najlepše, kar človek lahko naredi iz življenja, ki mu je bilo darovano". Predsednica SVK je gotova, da se slavljenka

Foto IG

Martelanc je sicer živeča v Dalmaciji, ob porodu hčerke pa se je mama premaknila na rodno Dolenjsko. Drugače je mlada Nada obiskovala hrvaške šole, v Trst jo je oče prvič pripeljal, ko je bila stara 13 let. "Od takrat sem redno zahajala na počitnice k teti v Barkovlje, v predel, ki mu pravimo Judovec. To je kraj, kjer sem ob prihodu v Trst živeča". V zalivsko mesto je Nada Martelanc prišla po vojni ravno v času, ko so nanovo ustanavljali slovensko šolsko mrežo. Ravno takrat je na spodbudo prof. Laure Abrami skupina univerzitetnih študentk ustanovila slovensko vejo Vincencijeve konference. Med temi mladimi je bila tudi Nada Martelanc. "Vpisala sem se na univerzo Ca' Foscari.

vseh župnijah. Tako smo lahko članice delile pakete, ki jih je v pomoč prebivalstvu namenjala ameriška vojska. Skrbele smo predvsem za mladino in ustanavljale pomožne šole in kolonije." Kaj pa je Nada Martelanc v tako dolgem obdobju pri Slovenski Vincencijevi konferenci najbolj veselilo? "Dejansko vse, verjetno pa še najbolj delo z mladimi. Rada sem tudi prirejala razne kulturne prireditve, ki so pomagale utrjevati narodno zavest." In mlajši člani SVK so še danes hvaležni gospe Martelanc za vse, kar je v svojem aktivnem obdobju storila za dobrodelno organizacijo. V imenu Konference je spregovorila sedanja predsednica Ivica Švab

lahko z zadoščenjem ozre v leta, ki so za njo: ob tem bo ga. Martelanc nedvomno ugotovila, da je svoje sposobnosti in življenjske sile posvetila najbolj plemenitemu delu: delu za dobrobit človeka. Na tak način je gospa Nada uresničevala Božjo zapoved ljubezni do sobrata. "V tem ste nam vzor in spodbuda. Vemo, da ste nam z mislijo in molitvijo vedno ob strani. Za to smo vam hvaležni. Pa tudi sedaj se še vedno zanimate in skrbite za skupnost, v kateri živite, veliko berete, tudi pišete, predvsem pa molite. Želimo, da bi bilo tako še dolgo, da bi vas Bog ohranil in vam dal zdravja, vedrine in moči", je dejala Ivica Švab.

IG

POGOVOR G. Klemen Zalar

“Bodimo realni optimisti in realno upajmo proti brezupu in nekaj bomo zagotovo spremenili!”

Z duhovniškim posvečenjem G. Klemen Zalarja naša zamejska verska skupnost po dolgih letih prejela novega slovenskega pastirja. Da bi kaj več izvedeli o novomašniku, smo ga povabili na pogovor, na katerega se je rade volje odzval. Za to se mu iskreno zahvaljujemo.

Ali bi lahko našim bralcem predstavil svoje življenjske koordinate?

Vsem skupaj najprej lep pozdrav, še posebej pa bralcem tednika Novi glas! Predstavljal sem si postati duhovnik in morda kdaj oditi na mediteranski zrak ali na kopanje v Jadransko morje, zlasti v zimskem času, ko je pri nas na Gorenjskem precej dolga zima. Resnično pa si nisem nikoli predstavljal, da bom lahko deloval med Slovenci na Tržaškem. Življenjske okoliščine v luči Božje volje so se pokazale, da bom še najbolj koristen med vami. Čas pa bo pokazal, kako sem zmožol to Božjo voljo uresničiti in jo med vami tudi udeležiti!! Zato še enkrat povabilo: “Molite zame, da bom dober duhovnik!”

“Tvoj obstoj se bo moral danes dalje enačiti preprosto in popolnoma s to službo Gospodu in ne bo smelo biti nobeno področje tvojega življenja in noben odtenek tvojega biti, ki ne bi bilo zaznamovano s tem poslanstvom”. S temi besedami te je tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, nagovoril v svoji homiliji na slovesnem bogoslužju v stolnici sv. Justa na dan, ko si prejel duhovniško posvečenje. Te besede nazorno prikazujejo, kaj pomeni duhovniški poklic. Kako si tistega dne sprejemal te napotke?

Iskreno povedano, ko je tržaški nadškof govoril o tem v tistem trenutku, sem verjetno manj sledil kot pa ostali verniki. Prebral pa sem si njegov nagovor zvečer po slovesnosti in še nekajkrat potem tudi!! Vesel sem bil teh spodbudnih besed, ki mi jih je g. nadškof namenil tako meni kot tudi drugim duhovnikom in vernikom. Želim si, da bi vedno delovale v vseh nas posvečenih osebah in tudi laikih sveže in kot uteha, česar ne sme noben duhovnik nikoli pozabiti. Zakaj sem omenil laike? Zato, ker smo tudi zaradi njih duhovniki poslani v svet njim oznanjati evangelij, jim podeljevati zakramente, še posebej pa jim stat ob strani in jim pomagati v stiskah! In tako duhovnik ve, kakšen mora vedno biti in laik ve, kakšnega dušnega pastirja lahko pričakuje. Seveda je to neki idealizem, ki ni vedno lahko dosegljiv, toda vsak duhovnik naj bi si ga vzel za zgled! Meni osebno te besede ne pomenijo nič prelom, saj sem se na to pripravil in se tega veselil, pomenijo pa prelom v tem, da mora biti v mojem življenju še bolj prisoten Jezus Kristus, ki mora vedno imeti pred človeškimi potrebami prednost. Zato sem sklenil, da bom v luči Gospoda vedno gledal sočloveka in mu skušal pomagati po svojih

močeh!

Vsak človek ima ob nastopu svoje nove službe veliko pričakovanj za prihodnje. Duhovniški poklic se v tem nikakor ne razlikuje. Kakšno dušnopastirsko politiko boš torej ubral v okolju, v katerega si bil poklican?

Nekaj realnih pričakovanj sem si izdelal v tem letu, ko sem bil diakon pri sv. Jakobu, nekaj načrtov pa se mi je porodilo v tem mesecu, odkar opravljam službo dušnega pastirja-vikarja za slovenske vernike pri sv. Jakobu in Novem sv. Antonu. Vendar ti načrti niso visokoleteči, saj je boljše, da človek najprej postavi neke temelje in šele potem sproti vidi, koliko in na kakšen način bo

Čim bolj bo Cerkev po svojih duhovniških čutila v teh težkih časih z ljudmi, toliko več bo zaupanja vanjo

lahko nadaljeval gradnjo. Še posebej pa ne bo gradil tam ali tistega, kar je že zgrajeno. Prav tako ne želim “odkrivati Amerike”, če je le-ta že “odkrita”, temveč utrditi tisto, kar je bilo morda v preteklosti zanemarjeno ali opuščeno. Gre za nekatere osnovne stvari, ki bodo v prihodnje pokazale, kako iskati rešitve za naprej. Vsekakor pa je moja prioriteta vedno delati oziroma organizirati delo v soglasju s pristojnimi sodelavci, ki zagotovo bolje poznajo razmere od mene, v katerih se nahajam.

Iz rodne Slovenije si se nastanil v Trstu, v katerem je avtonomna prisotna slovenska narodna skupnost. V tržaški škofiji si opraviš obdobje diakonata in tako pogloblješ spoznalne specifične tržaške večinske (italijanske) in manjšinske (slovenske) Cerkev. Ali bi nam

pa župnika, ki je moj nadrejeni, vendar kar se tiče slovenskih zadev, jih moram velikokrat sam pretehtati in odločiti. Torej slovenska pastorala sloni tu v veliki meri na slovenskem duhovniku, za katerega se predpostavlja, da nekatere stvari opravlja samoumevno. Potem so tu še kar pogosta usklajevanja z italijansko večino, kar se tiče bogoslužij, dvojezičnosti, ki so bolj izjema, toda ponovno je tu slovenski duhovnik-jaz, katerega vprašajo za prevod ali kakšna je slovenska tradicija pri tem, se uje ma z italijansko? Tu moram poudariti, da imamo Slovenci večkrat drugačne navade kot pa Italijani. In potrebna je velika mera strpnosti z obeh strani, saj lahko že eno dejanje sproži zelo različne odzive. S škofovim vikarjem za pastorala in za slovenske vernike smo dosegli, da se (skoraj) vse slovesnosti na škofijski ravni izvajajo v dvojezični obliki, ki

morajo biti vsaj v polovičnem razmerju do Slovencev. Drug korak v tej smeri je bil, da se v vse cerkve v mestu, kjer je vsaj enkrat letno slovenska maša, (do) kupijo slovenske liturgične knjige. Predvsem je to veljalo za stolnico sv. Justa, v kateri smo bili pred dobrim mesecem priče zgodovinskemu pretežno slovenskemu mašniškemu posvečenju. Nekaj stvari se bo tu dalo še izboljšati, saj so se časi in ljudje precej spremenili v pozitivnem smislu. To je resnično čutiti, saj mlajši v tem vidijo prednost in ne več pomanjkljivost. Tu pa tam se še kdo sicer najde in ravno zato moram biti v mestu kot slovenski duhovnik tisti, ki bo skrbel za slovenske maše, slovensko petje, pripravo na zakramente v večinsko italijanskem okolju. Pomembno je tudi poučevanje verouka na slovenskih šolah, ko imam lahko

mi verniki, saj vsi molimo ter verujemo v istega Boga. Nekako biti svetilnik med dvema kulturama in ju povezovati v sožitju in veri v Boga brez razlike. Lahko bi si razlagal to po svetopisemskem vzorcu: delo ni lahko, je pa prijetno in upam, da bo tako ostalo tudi v prihodnje!

Odslej boš zadolžen za slovenske vernike v mestu, točneje pri sv. Jakobu, duhovno oskrbo boš opravljal tudi pri Novem sv. Antonu v mestnem središču. Kakšne zadolžitve bodo še sestavljale tvoj vsakdan?

Kot sem že zgoraj omenil nekaj zadolžitve v okviru teh dveh župnij, bom tudi letos nadaljeval z drugim letom priprave na zakrament sv. birme in prvega sv. obhajila v Šklednju, na Katinari in pri sv. Jakobu. Verjetno bom nadaljeval s poučevanjem na nižji srednji šoli pri sv. Jakobu ter pričel s poučevanjem še na Katinari. Prevzel pa naj bi tudi duhovno skrb za skavte v mestu, kjer trenutno ni nikogar. Hkrati so tu še druge zadolžitve na 5. škofijski sinodi, v kateri sem član tajništva, vsak petek pogrebi in blagoslovi grobov pri sv. Ani, obisk in blagoslov domov zlasti pri sv. Jakobu ter verjetno se bo še kaj našlo, saj se v mestu vedno kaj dogaja! Trenutno pripravljava z msgr. Vončina besedila za ponoven ponatis lastnih maš tržaške škofije (in dodatka za brevij), ki bo vključen v nov Rimski misal v slovenščini, ki naj bi predvidoma izšel še letos.

Upad duhovniških poklicev v naši matični domovini in zlasti pri nas v zamejstvu je problem, s katerim se moramo soočiti že dalj časa. Vsakega mladega človeka, ki se odloča za to pot, ga naša družba ima za izjemo. Zakaj je po tvojem mnenju do tega trenda prišlo?

O upadu in razlogih le-teh so pisali že mnogi, tako laiki kot duhovniki ter Komisije za pospeševanje in rast duhovnih poklicev. Ne bom povzemal njihovega mnenja, bom pa povzel eno njihovih misli, ki je hkrati tudi moja in temelji na moji osebni izkušnji: oseba in pristna vera! Če je človek nima in nima tudi izkušnje z njo, se bo težko odločil za karkoli, ne samo za duhovni poklic. Če pa jo ima, jo bo lahko nadgrajeval. Sedaj pa pride vprašanje, kako si jo bo pridobil? Jaz sem si jo doma v družini, kasneje v srednji šoli, ki je imela močno versko vzgojo. V bogoslovju sem bil priča mnogim zanimivim rečem tako v pozitivnem kot tudi v negativnem smislu! Vse te stvari so mi odprle oči in me bolj ali manj utrdile. V tem času se je sicer že marsikaj spremenilo, morda kaj tudi na slabše, žal. In morda je prav, da se za to človek ponovno vrne h koreninam, pa četudi so morda za koga preveč tradicionalno usmerjene. Da le najde mladi človek neki stik z Bogom ter vzpostavi z njim pristen stik. To po mojem mnenju manjka današnjemu človeku. Meni so takrat pomagale k temu tradicionalne metode, kot so rožni venec, vsakodnevna maša, duhovno vodstvo ter odprt

pogovor tudi v obliki dobre spovedi. Ne bom rekel, da pri meni ni bilo “sušnega obdobja”, samo eno duhovno osnovo sem pa le dobil in na to sem ponosen in to koristim. A ni dovolj to samo koristiti, treba je dosledno

Foto IG

tudi živeti, biti do samega sebe toliko “trd”, da glavnina ne poide, ampak jo plemenitiš. Ni lahko, a je nujen pogoj za to “izjemno” odločitev. Predvsem pa v tej odločitvi moraš vedno poslušati Boga in potem biti do sebe toliko iskren ter to poštenost izraziti tudi v svojem odgovoru. In ravno tu se po navadi zatakne!

Tvoje duhovniško pot si začel ravno v obdobju, ko Cerkev s papežem Franciškom na čelu polagoma stopa v novo obdobje. Gre za prevrtenje cerkvene organizacije in hkrati za temeljito obnovo in potrditev osebne vere v Jezusa Kristusa. Glede na omenjene premike in na nastop novega karizmatičnega svetega očeta, ki daje velik poudarek na življenjski verskega etosa, kakšna je po tvojem mnenju prihodnost Cerkev nasproh in evangeljskega nauka v našem ožjem tržaškem okolju, če vzamemo v poštev dejstvo, da živimo v čedalje bolj nestabilni družbenogospodarski stvarnosti in v zbeganem obzoru konzumistično-razčlovečenega okolja? Na kakšen način naj torej danes verniki verujejo?

Današnji čas ni ravno naklonjen veri in Bogu ter Cerkvi, sploh pa ne duhovnim poklicem! Vse preveč je karizma, ki ga nedvom-

no pogojuje egoizem! Zato sem ob izvolitvi papeža Franciška videl ponovno dokaz delovanja Svetega Duha. Podobno tudi pri odstopu papeža Benedikta XVI. Papež Francišek ne bo imel lahkega dela, še posebej, ker je toliko stvari zakoreninjenih ne samo v rimski kuriji, temveč tudi drugod po škofijah in v naših glavah. Sem pa videl kmalu eno spremembo: tisti, ki so se imeli za ateiste in so govorili včasih tudi proti Cerkvi kot ustanovi, so naenkrat s tem kar prenehali! Začeli so jih zanimati papeževi govori, za katere se prej nikoli niso zanimali. To sem začutil, ko sem se pogovarjal z ljudmi, s katerimi se srečujem na pokopališču pri sv. Ani ob pogrebi ali popoldanskih blagoslovih. Pa tudi v šoli med mladino in birmanci je sedaj več odprtih vprašanj o notranjem življenju Cerkev kot ustanove. Kot duhovnika, ki določene stvari poznam, me ni strah govoriti o tem, saj govorim vedno iskreno. Vendar pa sem opazil bistveno razliko: če je bilo v preteklosti še nekaj šale na račun dobrega in lepega življenja duhovnikov, se le-to počasi končuje! Papež je tu zelo dosleden in bo zahteval to tudi od nas duhovnikov. In kdor v prihodnosti ne bo živel te doslednosti, ki je po mojem mnenju normalnost, ki se čuti v prizemljenosti, si bo obsodbo pisal sam!

Čim bolj bo Cerkev po svojih duhovniških čutila v teh težkih časih z ljudmi, toliko več bo zaupanja vanjo. In papež Francišek je to zelo nazorno pokazal. Zato me kot duhovnika ni strah delovati v novi prenovljeni Cerkvi, ki se bo bolj posvečala oznanjevanju evangelija. Saj je “salus animarum” moja glavna naloga v vseh pogledih! In to se lahko pokaže že pri majhnih vsakdanjih stvareh, ko daš vedno prednost ljudem in njihovim potrebam, jim pomagaš po svojih močeh. Glede tržaške Cerkev pa sam precej stavim na sinodo in njene smernice, o katerih upam, da bodo obrodile sadove. Ti pa bodo ponovno odvisni od nas samih tako duhovnikov kot laikov. Ne bo pa lahko v Trstu, ki je že pregovorno znan kot precej liberalno mesto, vendar nam mora biti to bolj v spodbudo in ne v oviro. Bodimo realni optimisti in realno upajmo proti brezupu in nekaj bomo zagotovo spremenili! In to je tisti ključ, po katerem bom kot duhovnik lahko približal evangelij ljudem. Le pravi ključ bo treba vzeti in ga potem tudi v pravo smer obrniti! V to upam in sem tudi prepričan, vendar nam bodo ljudje sledili le, če bomo “prizemljeno” orodje v Kristusovih rokah.

IG

Foto IG

lahko kaj več o tem povedal? Specifična tržaška škofija je po mojem mnenju dvojna: ena je na podeželju in druga v mestu. Gotovo boljše poznam mestno, saj stanujem in delujem v mestu, na podeželju pa prihajam občasno ob kakšnih praznikih ali drugih dogodkih. Vsekakor pa še ne poznam mesta tako dobro, da bi lahko uporabil besedo “poznam”. To posebnost spoznavam in veselim se, da imam nekaj duhovnikov vedno na voljo za pastoralna vprašanja ali pogovor. Še posebej msgr. Vončina in msgr. Jakomin mi z nasveti velikokrat pomagata, saj sem v obeh župnijah sam. Imam sicer

neposreden stik z mladino in starši. To je nujno in tu dvojezičnosti po mojem mnenju ne sme biti, saj je to edina prednost, ki so si jo Slovenci ohranili tudi v času fašizma. In ta prednost je ključna za nadaljevanje obstoja slovenske manjšine zlasti v mestu samem. Torej naloga slovenskega duhovnika, kot mi je dejal celo neki italijanski duhovnik, je pogojena poleg pastore tudi s slovensko kulturo in narodno zavestjo. G. nadškof pa je ob koncu homilije ob mojem posvečenju med drugim dejal, da mora duhovnik, prežet s slovensko kulturo, z enako pastoralno skrbjo bedeti tudi nad italijanski-

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo do 31. avgusta odprta od 8. do 16. ure. Zaradi dopusta pa bo zaprta od 29. julija do 9. avgusta. Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se začne takoj, sicer najkasneje do 01.08.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in v Trstu. Poštena gospa nudi oskrbo sta-

rejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Ob prvi obletnici smrti prijatelja Stojana daruje Anica Callin 20 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu. Za rojansko glasilo “Med nami” daruje Gracijela Civardi 20 evrov.

Čestitke

Društvo Rojanski Marijin dom iskreno čestita Nadi Martelanc ob visokem življenjskem jubileju. Vošči ji potrebnega zdravlja in še mnogo volje do pisanja.

Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica (1)

V sanjavem objemu Koroške in njenih lepot

Po dolgoletni tradiciji, že trdno zakoreninjeni v delovanju Slovenskega zdravniškega društva Trst Gorica, se je

vank 840 m visoko; naseljena je bila že okrog l. 1500/1200 pred Kr. V 3. st. po naselitvi Kelto je tu stalo svetišče keltskega božan-

cerkev je imela samo v apsidi mozaik in vdolbino za relikvije. Cerkev je bila prizidana grobna kapela. To spominsko cerkev je odprto dvorišče povezovalo z osmerokotnim baptisterijem, krstilnico. Zahodno dvojno cerkev je zgradila arijanska cerkvena skupnost Vzhodnih Gotov kmalu po l. 500 po Kr. Apsidna cerkev za praznovanje evharistije je imela sedišča za duhovščino. Pod oltarjem so bile relikvije neke nam neznane mučenke. Ustanovniki so se dali pokopavati blizu relikvij, ker so ob vstajenju pričakovali pomoč mučenke. Drugo veliko apsidalno cerkev

je arijska skupnost uporabljal za krščenje. Ker so vse tukajšnje relikvije zelo častili, so se na to goro začeli zgrinjati romarji. Zato so ob domovih klerikov in drugih hiš zgradili tudi romarske domove. Ob njih tudi cisterne, kamor se je stekala dežev-

nica. Pitno vodo pa so nosili iz izvira v votlini; prav v njej, v severni skalnati steni gore sv. Heme, je kapelica sv. Rozalije. Ker je l. 1680 divjala kuga, so se sosednje fare zaobljubile in postavile naslednje leto kapelo tej zavetnici proti kugi. Iz votline teče v korito zdravilna voda, ki so jo "okusili" tudi nekateri tržaško-goriški "romarji". Te je g. Sticker popeljal tudi v podružnično in romarsko cerkev sv. Heme. To cerkev v čast blaženi Hemi in sv. Doroteji so zidali od l. 1498 do l. 1519. Šele l. 1698 so cerkveno ladjo podaljšali. Glavni oltar (prezbiterij, ki ima zvezdasto rebrasti obok, je širši od ladje) je iz l. 1662, ko so romanja doživela višek. Pod korom so rimske marmorne plošče z napisi, najdene na tej gori. Nižje od cerkve sv.

l. 1906, po letu 1978 pa jih vodi Franz Glaser. Na vrhu gore sv. Heme so okoli l. 400 po Kr. zgradili prvo cerkev s sedeži za duhovnike v apsidi, pod oltarjem je bila vdolbina z relikvijami, ob cerkvi pa grobni prostor in cisterne. Po letu 500 po Kr. je zgradila katoliška krščanska skupnost romanskega prebivalstva dvojno cerkev na vzhodnem skalnatem grebenu; pravokotna dvoranska cerkev je služila praznovanju evharistije in je imela duhovniško klop; tla v prostoru za laike so bila prekrita z mozaiki na 140 kvadratnih metrih; kar jih je ostalo, hrani globaški muzej. Druga vzporedno zgrajena

Cerkev sv. Heme

skupina njegovih članov konec junija, 22. in 23., odpravila na Koroško, da bi se srečala s svojimi stanovskimi kolegi in se naučila zelenja, miru in lepote očarljive dežele pod Karavankami. Kot vselej so se izletniki zbrali na Dunajski cesti na Opčinah in se izpred spomenika padlim v NOB z manjšim avtobusom koprškega podjetja odpeljali preko nekdanje meje na Fernetičih po slovenski avtocesti in nato dalje na Avstrijsko čez prelaz Ljubelj v Karavankah. Tam so se z grenkobo v srcu ozrli na spomenik vseh ti-

stih ubogih taboriščnikov, ki so z velikim trudom gradili tamkajšnji predor. Pot jih je vodila skozi bujen listnato-iglast gozd, mimo izredno lepo obdelanih polj, na katerih je zorelo žito ali so s svojo čvrsto rastjo nase opozarjala koruzna stebila. Ob njivah in stezah se tu pa tam ponašajo dvigajo proti nebu znamenja, ki so tako tipična za pokrajino, na katerih živi ali je živel slovenski rod. Ob cestah so jih pozdravljale domačije, polne rož na oknih, in lični vrtovi. Po malce bolj "pustolovskem" zadnjem delu vožnje, ko se je avtobus znašel na ozki gozdni poti pred neprehodnim lesenim mostom, so izletniki končno dospeli do Zgornjih Žamanj v Podjuni, do gostišča "Hiša ob jezeru", katere domačnost so spoznali že lani. Gostilno, katere zelenina lepo pokošena travnika vodi do mirne gladine Zablškega jezera (Turnersee), ki leži južno od večjega in turistično bolj znanega Klopinskega jezera, upravlja gospa Erika Picej. V prijetni jedilnici so si pošteno "privežali dušo", saj so na uro kosila, ki je bila že zdavnaj mimo, nestrno opozarjali prazni želodci. Tu jih je dočkal in prijazno, kot vselej, sprejel dr. Franci Wutti, njihov zvesti in potrpežljivi vodnik, koroški kolega in prijatelj. V njegovem spremstvu so se tržaški in goriški izletniki napotili na ogled starokrščanskih izkopanin na gori Juena pri Globasnici. Tu jih je pričakal in jim dragocene izkopanine razkazal in izčrpno opisal, tudi s katero prav hudomušno pripombo in anekdoto, Peter Sticker, župnik v Globasnici. Gora sv. Heme se dviga v predgorju Kara-

Zdravilna voda, ki iz votline teče v korito

Skoraj 600 let stara lipa na gori sv. Heme

Kapelica sv. Rozalije

Heme, katere grob je v Kölnu, raste skoraj 600 let stara lipa z močnim deblom in košato krošnjo. Okoli nje je vse opojno dišalo, saj so bile ta in druge lipe v bližini prav takrat v cvetju.

/ dalje
Iva Koršič

Kip sv. Rozalije

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (11)

Mariza Perat

Sveta Gora pri Gorici

Poleg pastoralnega poslanstva pa so frančiškani na Sveti Gori opravili še vrsto zunanjih del: izravnali so prostor pred cerkvijo, sezidali ob njej stolp, zgradili vodnjake in stopnišče, uredili pokopališče, ob poti na Goro pa so postavili šest kapelic. V cerkvi so postavili nove oltarje, na hribu okrog samostana pa so uredili terase z vrtovi in zasadili mnogo dreveja. Iz tega časa je treba omeniti slovesno romanje Marijine podobe z goriškega Travnika 6. junija 1717.

Travnik je tri leta pred tem bil priča grozodejstev, ki so se tu dogodila ob tolminskem kmečkem uporu, ko je prav tu bilo usmrčenih enajst voditeljev tega upora.

Podoba Svetogorske Matere Božje je bila kronana kot druga v Evropi. Prva je 8. septembra 1715 bila kronana Mati Božja na Trsatu, tretja pa Čenstohovska Mati Božja 8. septembra 1717.

Kronanje Svetogorske Matere Božje je bil jasen dokaz, da je njeno čiščenje med ljudstvom ne samo zelo razširjeno, ampak da je trdno ukoreninjeno in podkrepljeno tudi s čudeži.

Kot piše g. Silvester Čuk v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe za leto 1990, je papež Benedikt XIV. v spomin na ta dogodek leta 1748 izdal odlok, naj se v vsem oglejskem patriarhatu praznuje spomin na prikazovanje in kronanje Svetogorske Matere Božje. V ta namen je bila določena tretja nedelja po Binkoštih. Zdaj "Kronanco" obhajajo prvo nedeljo v juniju.

Leta 1780 je v avstrijskih deželah zavladal cesar Jožef II. Ta je v zgodovini znan predvsem zato, ker se je vtikal v cerkvene zadeve in ukinil mnogo božjepotnih svetišč, samostanov, kongregacij in bratovščin. Tudi Marijino svetišče na Sveti Gori je občutilo njegovo roko. Z odlokom, ki ga je cesar izdal 30. aprila 1785, je bilo zaukazano, da se samostan in cerkev na Sveti Gori morata podreti.

Frančiškani so tako morali oditi. Januarja 1786 so se nastanili v samostanu izgnanih minoritov na

trgu sv. Antona v Gorici. Marijino podobo so prenesli v župno cerkev v Solkan.

V knjigi p. Odila Hlanjška o Marijinih božjih poteh beremo, da so premoženje svetogorskega svetišča prodali na dražbi, cerkev so razkrili, marmornati tlak pa razbili. Zvonove je kupila solkan-

Sveta Gora pred 1. svetovno vojno

ska občina za domačo župno cerkev, glavni oltar pa je za cerkev v Marijinem Celju kupil župnik v Kanalu. Podrli so tudi samostan in romarsko hišo. Na Sveti Gori je nepoškodovana ostala samo kapela sv. Mihaela, ki so jo že leta 1560 prizidali na severni strani milostne kapele.

Naslednjiki Jožefa II. so skušali popraviti škodo, ki jo je njihov prednik povzročil toliko cerkvenim ustanovam. Spet so začeli zidati cerkve in samostane. Tudi na Sveti Gori so popravili cerkev in zgradili nov samostan. Pri obnovi cerkve je s prostovoljnimi prispevki, pa tudi z delom, pomagalo ljudstvo iz vse Primorske. Že po petih mesecih je bila cerkev dograjena in 29. septembra 1793, na praznik sv. Mihaela nadangela, so na Goro spet prenesli Marijino podobo. V procesiji jo je spremljalo okrog 20.000 oseb. V spomin na ta dogodek so nad glavnimi cerkvenimi vrati vzdali napis:

"Jaz pa stojim na gori kakor prej!" Do leta 1901 so svetogorsko svetišče upravljali

škofijski duhovniki, ki so za romarje zelo skrbeli. V tem času so na Sveto Goro speljali tudi cesto, za kar ima največ zaslug duhovnik Pavel Celotti, ki je svetogorsko svetišče vodil kar 52 let.

Zaradi velikega navala romarjev, ki so vse leto prihajali na Sveto Goro, pa je takratni goriški knez nadškof, kardinal Jakob Missia, za vodstvo svetogorskega svetišča leta 1901 znova poklical frančiškane, saj bi se ti, kot redovna skupnost, lažje posvečali duhovni oskrbi romarjev.

/ dalje

Cesta na Mangartsko sedlo ostaja do plazu pod Rdečo skalo Z motornimi vozili ostaja dostop do planinske koč tak kot doslej

Služba za odnose z javnostmi Družba Republike Slovenije za ceste in Razvojnica zadruga MANGRT z. o. o. sporočata obiskovalcem, da ostaja, zaradi skalnega podora, ki ga je sprožil snežni plaz v minuli zimi, in velike nevarnosti padanja kamenja ter skal na vozišče na območju pod Rdečo skalo (okoli 100 m visoka previjena stena) promet v zadnjem kilometru Mangartske ceste, ki pelje do mangartskega Sedla, nevaren.

Za letošnjo sezono so uredili manjše nadomestno parkirišče v zadnji serpentin pred plazom pod omenjeno Rdečo skalo. Omejeno parkiranje je možno tudi pred zadnjim predorom, na izogibaščih ob cesti in pred planinsko koč. Peš dostop do Mangartskega sedla je mogoč po označenih planinskih poti mimo planinskega doma.

Obiskovalce še obveščajo, da se z morebitnim povečanjem obiskovalcev ob konicah lahko zgodi, da ostanejo brez parkirišča. Promet je dovoljen samo

tine pod Rdečo skalo, kjer je postavljen prometni znak, ki prepoveduje promet za vsa vozila. Prometni znak z obvestilom o omejitvi prometa in o

Plaz, preden so cesto očistili

za osebna vozila in motorna kolesa do višine 2,0 m. Zaradi njih lastne varnosti obiskovalce naprošajo, da spoštujejo omejeno uporabo ceste.

Cesta je odprta od 1.7.2013 dalje, vendar je promet dovoljen samo do zadnje serpen-

zatori ceste je postavljen tudi pri odcepu ceste na Mangart pri viaduktu Predel.

Kot je videti, pa obiskovalci teh priporočil ne upoštevajo in brž ko je cesta očiščena, se peljejo kot prej, tudi na Sedlo...

MM

Založba Družina izdala tri knjige papeža Frančiška v slovenskem jeziku

Igor Bavčar zaradi gospodarskega kriminala obsojen na 7 let zapora

Veliko tistega, kar se dogaja ali se utegne v prihodnje zgoditi v Sloveniji, spremljevalca dogajanja prizadene, razočara, ter vanj vnaša bolečino, žalost in malodušje. V prejšnjih dneh je z ekranov javne televizije pogosto zrl predsednik parlamenta Janko Veber, privrženec radikalnega dela stranke Socialnih demokratov oziroma slovenske politične levice, in nas prepričeval, kako uspešno deluje najvišji predstavniški organ pod njegovim vodstvom. Ni hče od gledalcev se z Jankom Veberom ni temeljiteje soočil in ga, denimo, vprašal, zakaj je ob nedavnem prazniku naše državnosti v predverje parlamenta dal razstaviti simbole nekdanje Jugoslavije in njenega totalitarnega režima. Tudi ni pojasnil, zakaj je na slovesnosti ob prazniku v državnem zboru prepovedal uprizoritev Cankarjevega Očenaša hlapca Jerneja. Je pa predsednik parlamenta priznal, da sumi o korupciji domnevno segajo tudi v nekatere poslanske klopi.

Vendar se je Janko Veber zdel iskren in prizadet, ko je televizjskemu občinstvu povedal, da je v naši državi kar okoli 250.000 ljudi, ki so revni in družbeno izključeni, in jih zato s hrano iz paketa preživljata humanitarni organizaciji Rdeči križ in Karitas. Poudaril je, da se Slovenija sicer nahaja v globoki in vsestranski krizi, vendar ima še toliko virov in možnosti, da bi lahko zago-

tovala znosno življenje in dostojanstvo ogroženemu delu prebivalstva. Zdaj morda lahko pričakujemo odziv in posredovanje predsednika državnega zbora, saj ima spriču svojega visokega položaja za to najbrž dovolj možnosti.

V poznem poletju, ko se že oziramo v bližnjo jesen, ko naj bi se zaradi novih vladnih ukrepov in obremenitev življenje v Sloveniji

Igor Bavčar

naprej poslabševalo, pa so okoliščine, kdor koli jih je že povzročil oziroma omogočil, znova oslabile zgodovinsko in narodno vrednoto, ki jo predstavlja osamosvojitve Slovenije. Zunanji minister Karl Erjavec je izdal odločbo o upokojitvi dr. Dimitrija Rupla, češ da zato izpolnjuje vse predpisane pogoje. Soustanovitelj slovenske diplomacije in dolgoletni zunanji minister mu je odgovoril, "da gre za predčasno razrešitev, saj ga je Karl Erjavec, pač v skladu s tradicijo, ki smo jo poznali v Jugoslaviji in zaradi katere je Slovenija leta 1991 iz Jugoslavije odšla, vrgel iz službe". Dr. Dimitrij Rupel bo položaj generalnega konzula Slovenije v Trstu zapustil 31. julija. V prihod-

nje pa bo, tako je povedal v obširnem intervjuju za teden Demokracija, deloval pri uresničevanju projektov, ki bodo v korist Sloveniji.

Drugi pomemben osamosvojitelj Slovenije, Igor Bavčar, pa si je svoj lik in ugled začetnika civilnodružbenega gibanja, politika, poslanca in ministra v prelomnem obdobju slovenske zgodovine, okrnil in omadeževal sam. Kot predsednik holdinga Istrabenz v Kopru je zlorabil svoj položaj in se vpletel v nezakonite posle na tržišču delnic, tudi v pranje denarja, skupaj z Boškom Šrotom in bratom Sušinski. Igor Bavčar je bil obsojen na sedem let zapora, on in soobtoženci pa morajo državi

vrniti tudi celotno protipravno pridobljeno premoženje. Igor Bavčar bo tako moral vrniti okoli 21 milijonov evrov, domnevno sporno pridobljenega imetja. Sodba je bila izrečena na prvi stopnji in torej še ni pravomočna. Igor Bavčar in Boško Šrot, nekdanji predsednik uprave Pivovarne Laško, ki je bil obsojen na 5 let in 10 mesecev zapora, sta se na sodbo pritožila. Medtem pa pogled na širše dogajanje v Sloveniji potrjuje, da finančni viri v državi še naprej usihajo in da vlada pripravlja nove ukrepe, ki naj bi omogočili nove prilive sredstev v proračun. Največjo zaskrbljenost prebivalstva vzbujajo napovedani zakon o davkih na nepremičnine. Premierka

Alenka Bratušek pa kljub že skoraj praznim državnim blagajnam vztrajno širi svoj optimizem in ponavlja, tudi v izjavah tujim medijem, da bo Slovenija lahko sama rešila svoje finančne težave. Zamislila si je in to potrdila, da skupaj z novim guvernerjem Narodne banke in s finančnim ministrom predstavlja slovensko različico t.i. trojke.

Dogodek, ki je po pomenu v duhovnem svetu presegel druge, je pripravila Založba Družina z izdajo treh papeževih knjig v slovenskem jeziku. Predstavil in obrazložil jih je kardinal dr. Franc Rode. V prvi papeževi knjigi z naslovom Odprt um, verujoče srce, je Jorge Mario Bergoglio (tako se je imenoval kot civilna oseba) tudi zapisal, "da svetost pomeni hoditi k Božji prisotnosti in biti popoln; svetost pomeni živeti v srečevanju z Jezusom Kristusom". Drugi dve papeževi knjigi, ki ju je izdala Založba Družina, pa sta, Frančišek: Življenje, ideje in misli". Slednji deli opisujeta papeževo življenje in osebnost. Velika in dobra novica za naše versko in narodno občestvo je, da so dijaki vseh štirih katoliških gimnazij pri opravljanju letošnje splošne mature dosegli zelo dobre, v mnogih primerih odlične uspehe. Kot običajno so marsikje s svojim znanjem presegli državna povprečja. V katoliških gimnazijah v Ljubljani, Mariboru, Vipavi in v Želimljah je letos splošno maturo opravljal skupaj 407 dijakov in dijakov. Razveseljuje in v spodbudno je, da v Sloveniji še zmeraj narašča zanimanje staršev za vpis otrok v škofijske gimnazije in v druge oblike vzgoje in izobraževanja s katoliškim navdihom in programi.

Marijan Drobež

Kratke

Za delo v čezmejnem prostoru nujno poznavanje zakonodaje

Do kršitev zakonodaje pri delu v drugi državi ne prihaja namreč zaradi načrtnega kršenja ali dela na črno, pač pa zaradi nepoznavanja zakonodaje. Zato je Slovensko deželno gospodarsko združene v sodelovanju s parterji na obeh straneh meje pripravilo projekt Transarmon, katerega cilj je opozoriti na probleme zaradi različnih zakonskih okvirov v obeh sosednjih državah. V sklopu projekta, ki lahko računa na evropska sredstva v višini 800.000 evrov, bodo po pregledu izbrane zakonodaje izvedli njeno analizo, pripravili priročnike in svetovalne pisarne v Novi Gorici in Trstu za tista podjetja, ki želijo delati v Italiji, ter štiri delavnice za slovenska in italijanska podjetja, ki bi rada delala v drugi državi. Na delavnicah bodo podjetja z obeh strani meje seznanili z veljavno zakonodajo, postopki ter potmi, ki jih morajo opraviti za zakonito izvajanje dejavnosti v Sloveniji oziroma v Italiji. Izpostavili bodo predvsem storitve, ki se dejansko v pretežno meri izvajajo v čezmejnem prostoru ter predstavili tri primere dejavnosti, po katerih je največ povpraševanja - iz gostinstva, gradbeništva in trgovine. Ob koncu projekta, ki se bo izvajal do novembra 2014, bodo pripravili tudi dvojezično spletno stran, na kateri bodo podjetja našla večjih del odgovorov na odprta vprašanja.

DZ sprejel novelo zakona o JAK in program za jezikovno politiko

Državni zbor je v ponedeljek, 15. julija, s 55 glasovi za in 24 proti sprejel novelo zakona o Javni agenciji za knjigo RS (JAK), ki spreminja zakon o JAK iz leta 2007 v treh točkah. Obenem so poslanci soglasno sprejeli tudi predlog resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018. K slednjemu so sprejeli tudi nekaj dopolnil.

Predlog novele o JAK spreminja obstoječi zakon v treh točkah, med drugim v delu, ki je bil vezan na zakon za uravnoteženje javnih financ. Ta je predvideval, da bi se iz državnih sredstev financiralo izključno izvajanje dejavnosti in nalog agencije, ne pa tudi njenega delovanja. Novela predvideva črtanje te določbe. Ključna vsebinska sprememba zakona se nanaša na spremembo sestave sveta javne agencije in imenovanje članov sveta. Predlog novele pa predvideva tudi prenos znanstvene publicistike na Javno agencijo za raziskovalno dejavnost RS. Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018 sledi ciljem oblikovanja skupnosti govorcev z razvito jezikovno zmožnostjo v slovensčini. Poleg formalnopravnega uokvirjanja slovenske jezikovne politike določa tudi skrb in odgovornost za zamejce ter vse, ki jim slovenščina ni materni jezik - pripadnike madžarske in italijanske narodne manjšine, romske skupnosti in drugih jezikovnih skupnosti ter priseljence. Posebno pozornost namenja program tudi slovenščini kot uradnemu jeziku EU.

Poslanci so sprejeli tudi nekaj dopolnil, ki poleg redakcijskih popravkov zaobjemajo tudi dopolnila, ki jih je predlagalo že matično telo DZ.

Večina poslanskih skupin je tako noveli o JAK kot predlogu resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko podpora napovedala že na petkovi seji DZ. O obeh dokumentih je konec junija razpravljala odbor za kulturo DZ, ki se je v večurni razpravi ustavil predvsem pri spremembi sestave sveta JAK.

Po obsodbi Boška Šrota in Igorja Bavčarja

Zapor tajkunom, pravična država državljanom!

V Sloveniji sta padla še dva nekdanja nedotakljiva gospodarstvenika, ki se ju je od pojava krize dalje prejel nekoliko bolj zafrkljivo ime, tajkuna. Igor Bavčar in predvsem Boško Šrot sta bila po svoje prva slovenska tajkuna, pa čeprav bi si morali ta naslov zaradi daljše

"delovne dobe" zaslužiti drugi oblikovalci slovenskega gospodarstva. Recimo trojica gradbenikov, ki so bili pravomočno obsojeni v primeru Čista lopata in so v stečaj spravili tri največja gradbena podjetja. Sem bi lahko uvrstili še kar nekaj "težkih kalibrov", ki so oblikovali slovenski

podjetniški svet po svoji podobi, a so se pravočasno umaknili in se (doslej) izognili roki pravice. Potrebno pa je nekaj priznati: v Sloveniji se počasi klima le spreminja. Šrot in Bavčar sta bila peti in šesti primer odmevnejše obsodbe za gospodarski kriminal velikih razsežnosti.

Pozitivni junak – tožilec Jože Kozina

Pred njima so bili pravomočno že obsojeni Ivan Zidar (SCT), Hilda Tovšak (Vegrad) in Dušan Črnigoj (Primorje), v procesu v zadevi Merkur pa Bine Kordež. Če prištejemo še zdajšnja dva obsojenca, dobimo na kup malodane vsa najbolj zadolžena propadla podjetja (Merkur je sicer še živ, a gre bolj ko ne za umetno ohranjanje pri življenju). V Sloveniji se torej nekaj le premika. Morda res, in ta preobrat v pozitivno smer gre pozdraviti. Šrot in Bavčar sicer še nista pravomočno obsojena, izrek obsodbe na prvi stopnji pa kaže na zelo strogo držo sodišča. Bavčarju so prisodili sedem let zapora, Šrotu pa pet let in deset mesecev. Rekonstrukcija dogodkov, ki so pripeljali do obsodbe sodišča, lahko natančneje preberete v okviru. Zanimivo pa je postaviti te obsodbe ob bok nekaterim drugim primerom, ki so dvignili precej prahu. Začnimo najprej s človekom, ki je postal prvi "tajkun-

ski eksekutor": govorimo o tožilcu Jožetu Kozini, ki je v zadnjih letih postal zelo udaren in v javnosti prepoznaven. Specializiral se je v gospodarskem kriminalu in vodil dva od treh naštetih primerov: bil je javni tožilec v primeru Kordež in v primeru Šrot - Bavčar. V Sloveniji velja za temeljitega poznavalca gospodarskih podzemelj in človeka, ki je pri svojem delu zelo natančen in dosleden. Hkrati velja za človeka, ki samozavestno deluje tudi pred mediji in razmišlja s svo-

jo glavo, a je hkrati v javnosti tudi zelo profesionalen. Skratka, tožilec Kozina se je v zadnjem obdobju v očeh slovenske javnosti naslikal kot pozitivna figura procesov proti gospodarskemu kriminalu. Obtožnice, ki jih je sestavil v zadnjih primerih, to dejansko tudi potrjujejo. In tukaj se sklene prvi del zgodbe.

Nekdanj nedotakljivi gospodarji, danes betežni starci

Drugi del zgodbe pa je tisti, ki nam (še vedno) postavlja določa-

na vprašanja. Ko so leta 2008 kriminalisti prvič stlačili v policijsko marico Zidarja, Tovšakovo in Črnigoja, se slovenska javnost ni mogla načuditi. Veljali so za nedotakljive, sami so postavljali pravila, sami pogojevali "igro". Naenkrat pa so bili izpostavljeni javni osramotitvi. Le nekaj mesecev pred tem je Janša, takrat predsednik vlade, napovedal boj proti tajkunom. Takrat je sicer imel v mislih predvsem Boška Šrota, s katerim sta se politično razšla po prodaji državnega

imela huda gospodarska kriza. Tajkuni so iz objektivnih (zunanjih) razlogov izgubili svojo moč. Zaradi katastrofalnega stanja njihovega imperija, so postali lahka tarča politike: posledično je bila pot, ki je peljala do obtožnice in obsodbe na njihov račun, veliko lažja. Skratka, gospodarska kriza jih je malodane uničila, sodni sklep o njihovi krivdi pa je bil samo zadnji odločilni udarec za KO. Vsi omenjeni tajkuni so donedavno zaradi svoje ekonomske moči imeli politiko, javnost in medije v šahu. V trenutku, ko je uplahlil njihov vseobsegajoči finančni vpliv in ko je postalo jasno, da je dotok likvidnosti usahnil, so postali zelo ranljivi. Naenkrat so tajkuni, ki so bili do leta 2008 nedotakljivi gospodarji slovenske stvarnosti, postali betežni starci (Ivan Zidar ali Hilda Tovšak) oziroma zelnici in povzpetniki v pokvarjenem sistemu (Kordež, Šrot in Bavčar). Pravi problem, ki se postavlja po obsodbah, je analiza slovenske stvarnosti, ki je dopustila tak sistem. Obsodbe so, kot smo že zapisali, šele formalni zaključek posamičnih primerov, niso pa rešitev za sistemski problem. Vprašanje je nič koliko: kdaj se bo sodstvo začelo resno ukvarjati s številnimi spornimi transakcijami družine Janković? Kdaj bo Slovenija sposobna obsoditi člane narkokartela, poznanega pod imenom Balkanski bojevniki? Ko bo slovenska država našla sistemsko rešitev za te primere, bomo lahko sproščujoče ugotovili, da smo na pravi poti.

Andrej Černic

Zakaj sta bila obsojena Šrot in Bavčar?

06.09.2007 – Pivovarna Laško prodala 7,3 odstotni delež v Istrabenzu svoji hčerinski firmi Plinfin po ceni 23 milijonov evrov. Gre za vrednost, kar je znašalo polovico tržne vrednosti.

11.09.2007 – Laško prodala družbo Plinfin blejskemu trgovcu Sportina za 7.500 evrov.

01.10.2007 – Sportina, družbenik Plinfina, je družbi Microtrust (lastnik Nastja Sušinski) prodala delnice Istrabenza. Nastja Sušinski je brat takratnega Istrabenzovega finančnika Kristijana Sušinskega. Cena transakcije: 24,9 milijona evrov. Borzna vrednost: 52 milijonov evrov.

01.10.2007 – Microtrust je delež v Istrabenzu prodal mariborski finančni družbi Pom-Invest. Cena: 49,2 milijona evrov. Microtrust je 12 milijonov (od 25 milijonov dobička) posodil neznani fizični ali pravni osebi.

konec 2007 – Pom invest prodal svoj celoten delež v Istrabenzu (24 odstotkov, med katerimi je tudi sporni 7,3 odstotni delež) Potezi naložbe Branka Drobna.

Marec 2008 – Poteza naložbe je prodala 24 odstotni delež štirim družbam Staneta Valanta (NFD holding). Te so s pomočjo Maksime holding, v lasti Igorja Bavčarja (in pod vodstvom Nastje Sušinskega), podpisale prevzemni sporazum za Istrabenz. Zaradi nastopa finančne krize, do prevzema ni nikoli prišlo.

Po rekonstrukciji dogodkov, ki so jo sestavili kriminalisti, naj bi se Bavčar okoristil za 21,6 milijona evrov. Kristijan Sušinski naj bi se okoristil za 3,5 milijona evrov. Škodo naj bi utrpeli družba Plinfin (1 milijon evrov) in Microtrust (25 milijonov evrov)

(vir: Finance)

Rammstein v Vili Manin na turneji "Made in Germany"

"Das Konzert!"

Rammstein – to je skupina, ki že dvajset let uspešno ustvarja zmes metala in elektronske glasbe. V nemščini. Pečat, ki ga za sabo puščajo Rammstein, je že od začetka (prva polovica devetdesetih) zelo svojstven. Skratka zmes računalniške elektronike in metalske glasbe prinaša v ospredje got-sko in temnačo ozračje, ki ga fantje sredi koncerta z dobro naštudiranim klimaksom priženejo skoraj do absurda. Njihovim "hudobnim" pogruntavščinam se moraš nasmejati od srca. **Koncertne 3**

Jaz sem mali piroman – Ogenj je najbolj značilna lastnost vsakega njihovega koncerta, natančno načrtovanega pirotehničnega spektakla. Koncert v Vili Manin se je začel z ognjemetom na odru, ki je bil ritmično usklajen z uvodnim solom bobnarja. In potem... pravi ognjeni gejziri na

odru, streljanje zubljev iz metalcev ognja, bruhanje ognja. Najbolj zagnani "piroman" naj bi, tako pravi urbana legenda, bil pevec Till Lindemann. Z ognjem

Foto D&M

vila med pesmijo "Mein teil". Takrat so na oder pripeljali velik lonc, v katerem je Lorenz skrbel za elektronske glasbene dodatke med koncertom. No, med pesmijo je pevec sprožil ognjene "napade" na lonec, ki je celo zagorel.

Sadistične igrice – Temačno ozračje, gotski prijem in militaristična postavitev scenarija dobijo svoj groteskni obrat v fetišističnih in sadističnih igrich. S precejšnjo dozo sarkazma in ironije si jih privoščita, že spet, Lindemann in Lorenz. Tudi ta del spektakla ima svoj vzrok v tekstih pesmi. Tudi ta del se je sklenil s pevčevim "posebnim efektom", kot zaključkom "igrice", pri kateri je bil Lorenz privezan na verigo kot psi. Teksti nemške skupine namreč ne obujajo samo "piromanskih" teženj, pogosto imajo tudi groteskne prijeme v spolnosti in sado-mazohizmu. Koncert se je na primer začel s pesmijo Ich tut

Foto D&M

dir weh (Pretepel te bom). Tukaj so še pesmi Bück dich in Pussy, ki je koncert sklenila. Prevodi tekstov in naslovov v tem primeru res niso potrebni, dovolj je malo fantazije, da jih dojamemo.: -) **"Romantični" in "intelektualni"** Rammstein – Romantika je eden od tistih pojmov, ki delujejo pri Rammsteinih zelo eksotično. Prislunhiti je bilo tako mogoče

"sentimentalni" preobleki Tilla Lindemanna in Christopherja Lorenza, ki sta v duetu za klavir in glas izvedla Mein hertz brennt (Moje srce gori): melanholijski in toplina melodije, zaigrane

izključno na klavir, sta poudarili "romantično" nasprotje globokemu in nizkemu basu, ki je bil za razliko od ostalih pesmi zelo umirjen. Pesem je do-

Foto D&M

bila (celo) podobno intimistične izpovedi: lahko bi rekli, da je šlo za reminiscenco nekoliko bolj liričnega metala, takega, ki so ga na primer ponujali Nightwish. (lirični "trenutek" pri Nightwish je bil operni nastavek nekdanje pevke Tarje Turunen, tukaj pa melodičnost klavirskega sola). Še en (izrazito zgodovinski) romantični vidik (povezan z epskim delom – o tem več v okviru) pa je intelektualna žilica skupine, ki rada citira Goetheja. Rammstein je uglasbil poezijo nemškega velikan Der Erlkönig in Das Heidenröslein.

Namesto zaključka

Ikonografija ognja in zubljev je tako rastla in dosegala svoj višek z uspešnicami, ki so se vrstile druga za drugo. Keine lust, Ohne dich, Du riechst so gut, Links 2-3-4 in malo pred zaključkom

prvega dela še Du hast: to je bila svojevrsna rdeča nit celotnega koncerta, skozi katero so se Rammstein pokazali v svoji prvinskosti: ritem, nabijanje glasbe z elementi plemenske obrednosti in "techno" prime-smi. Če želite filmsko prispodobno, recimo, da lahko glasbo nemške skupine preslikamo v futuristični Matrix: Rammstein so k glasbeni podlagi filma pri-spevali prav pesem Du hast.

In pangermanizem se je v ognjemetih razcvetel sredi Furlanije. Nedvomno je šlo za "Das konzert!"

Andrej Černic

Deutschland über alles

Rammstein, doma iz Berlina, zelo radi "pozirajo". Veljajo za desničarje, nekateri jim pripisujejo celo nacistične težnje. To so člani benda sicer vselej zanikali, njihov malodane vojaški nastop pa seveda daje vtis jeznih "vojaških koračnic". K temu gre omeniti še skoraj izključno uporabo nemškega jezika, ki ga pevec Till Lindemann še "nadgradi" z izrazito poudarjenim soglasnikom „r“ in z dialektalno različico „h“, ki se na koncu besede spremeni v „š“. Rammsteinom se je uspelo prebiti na globalni trg v jeziku, ki ni angleški. In to je že skoraj na ravni čudeža: poslušalce in oboževalce imajo posejane res po celem svetu, največ pa je logično opaziti tudi v vili Manin: nemščino je bilo slišati na čisto vsakem vogalu. Ko si se nehote spotaknil ob nekoga, se mu je bilo naravno opravičiti z „entschuldigung“, zaradi lažjega razumevanja.

Osnovne 3

Neue Deutsche Härte

Gre za čisto izvirni žanr, katerega utemeljitelji so bili prav Rammstein. Omenili smo mešanico metal glasbe in techno ter elektronskih prijemov. Omenili smo tudi gotsko-darkerski slog, ki pogosto izpostavlja moškost – kot bi Leni Riefenstahl svojo Olympio posnela v zapuščenih industrijskih skladiščih. Značilen je nazadnje tudi globok pevčev bas, ki besedilo pesmi malodane skandira, in to zelo jasno. V ozadju projekta Rammstein lahko zasledimo v sceniski postavitvi in zunanem izgledu iskanje mitologije in epskih razsežnosti. Till Lindemann po zaslugi svoje postave (presega 1,90 m) rad postavlja kot kak novodobni Sigfrid. Ni torej naključje, da so pred koncertom organizatorji skozi zvočnike med drugim spustili tudi metal različico Wagnerjeve glasbe. Celoten koncert je pripravljen v obliki pravega „obreda“, pri katerem ni nič prepuščeno naključju. Pač, nemška natančnost.

Predniki iz Trbovelj

Če že moramo iskati vzornike Rammsteinov, vedite, da ni potrebno iti posebno daleč. Samo tja do Trbovelj. Rammstein so bili v obdobju kratkohlačnosti veliki oboževalci slovenskih Laibachov. In po njih so se zgledovali tudi pri sceniskih rešitvah. Scensko so šli Laibach morda še korak dlje: v osemdesetih, ko so se še poigravali z živci socialistične Jugoslavije, so celo oblekli nacistične uniforme. Rammsteini vsi so po rodu Nemci: si tega seveda ne upajo. Laibach so začeli tudi zelo obsežno uporabljati nemški jezik v svojih skladbah. Slovenci so med prvimi utirili pot industrijskemu metalu (in pevcu z obvezno globokim in nizkim basom dali vlogo pripovedovalca zgodb. Zanimiva je definicija članov Laibacha: "Rammstein so neke vrste Laibach za najstnike, in Laibach so različica Rammsteinov za odrasle".

Pred viškom planinske sezone

V gore le dovolj pripravljeni in primerno opremljeni

Pred vrati je višek planinske sezone, v kateri se v gore podajajo tudi mnogi tisti, ki se sicer s tem ne ukvarjajo. Vodja Gorske enote policije Robert Kralj obiskovalcem gora svetuje, naj se tja podajajo primerno opremljeni in fizično pripravljeni. V primeru nesreče naj ravnajo preudarno, pozorni pa naj bodo tudi na hitre vremenske

spremembe.

Prav planinci, ki se z gorništvom sicer ne ukvarjajo, lahko ob nepoznavanju zakonitosti ravnanja v gorah predstavljajo nevarnost za nesrečo, je poudaril Kralj. Strele v gorskem svetu so krute in ne izbirajo ciljev

Napovedujejo pa se tudi vroči dnevi, v katerih v gorah prihaja do hitrih vremenskih preobra-

tov, tudi do neviht s strelami, ki vsako leto v naših gorah terjajo kar nekaj smrtnih žrtev. Kralj vsem gornikom svetuje, naj se v primeru hitre spremembe vremena čim prej vrnejo. "Gora jih bo namreč počakala, strele pa so zelo krute in ne izbirajo ciljev", je pojasnil. Poudaril je tudi, da je v gorah, zlasti na severnih pobočjih, še vedno nekaj snega. Na teh snežiščih, ki jih je na planinski poti treba prečkati, je nevarnost zdrsov. Prav zdrsi in padci pa so med najpogostejšimi vzroki za

nesreče. Kot je povedal Kralj, so v četrtlet izvedli že šesto reševanje v tem tednu. Tri nesreče so se končale s hudimi poškodbami. Zaradi snežišč se pri pohodih v visokogorje opremo tudi z der-zemami in cepinom Zato Kralj svetuje, naj ljudje v gore zahajajo primerno opremljeni in fizično pripravljeni. Za pohod v gore so tako potrebni primer-na visoka obutev, topla oblačila in dovolj tekočine, da ne pride do dehidracije. Če se odpravljajo višje, v gorski svet, naj se planinci opremijo tudi z alpinistično čelado, zaradi snežišč pa na območjih nad 2000 metri še z derzemami in cepinom. Zlasti tisti, ki gorništvu niso vajeni, naj si izbirajo primerne ture, ki jih bodo tudi zmogli.

O razmerah in zahtevnosti poti naj se pozanimajo tudi pri Planinski zvezi Slovenije, svetuje Kralj. Ne priporoča pa, da bi si informacije pridobivali na spletnih forumih, saj policija ugotavlja, da vse več ljudi, ki tudi sami o tem ne vedo dovolj, zavaja druge in jih spravlja v nevarnost.

V primeru nesreče ravnajmo preudarno in solidarno "Nesreča nikoli ne počiva in lahko se zgodi, tudi če upoštevamo vse zakonitosti", je opozoril.

V primeru nesreče je poškodovanega najprej treba zaščititi pred dodatnimi nevarnostmi, denimo pred padajočim kamenjem. Nato mu po svojih močeh ponudimo

pomoč, takoj pa je treba obvestiti tudi policijo oz. reševalce na številki 113 ali 112. Na pomoč bodo priskočili dežurna ekipa za helikoptersko reševanje v gorah ali pa gorski reševalci, ki so pripravljeni na izpostavljenosti gorske reševalne zveze, je pojasnil Kralj. V času dežurstva v poletni sezoni so po njegovih besedah odzivni časi reševalnih ekip zelo

kratki. Od klica do vzleta helikopterja mine med sedem in 10 minut, na območju Julijskih Alp in Kamniških Alp pa so reševalci že v slabe pol ure.

Kralj svetuje, naj poškodovani ostane na istem mestu, da ga reševalci ne bodo iskali. Zlasti pa opozarja, da naj bodo v primeru reševanja v steni s poškodovanim solidarni tudi drugi gorniki. Tudi tisti naj mirujejo, saj morebitno padajoče kamenje lahko ogrozi poškodovanca in reševalni helikopter, s tem pa celotno reševalno akcijo.

Gorski reševalci se srečujejo tudi s primeri, ko ljudje helikopterju mahajo v pozdrav, reševalci pa ne vedo, ali je kdo med njimi poškodovan. Zato Kralj svetuje, naj mahajo le tisti, ki res potrebujejo pomoč. Sicer pa je mednarodni znak za to, da nek-

do potrebuje pomoč, dvig obeh rok v položaj črke "Y". Vsaka reševalna akcija v gorah je zelo zahtevna in ogroža tako reševalce kot ponesrečence, je še opozoril Kralj. Tega bi se po njegovih besedah morali zavedati predvsem tisti, ki nesreče povzročijo iz malomarnosti, tisti, ki v hribe zahajajo neopremljeni in nepripravljeni.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi leteh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tehnik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. julija, ob 14. uri.

Trpko sosodstvo

Križ

V teh opojnih, dolgih poletnih večerih, ki so meni tako pri srcu, z mozem redkokdaj uživava na vrtu in se vse raje zadržujeva v hiši. Že nekaj let imava namreč težave s sosedom, čudakom, ki je že grenil življenje vsej soseski. Z nama, hvala predvsem našemu potrpljenju se je sicer razumel dobrih deset let. Nato je začela puščati streha in to na stičišču obeh stavb. Na žalost pa je, zaradi širine kraškega zidu, voda pronicala samo na našo stran. In sva se, kot že tolikokrat v življenju srečala z absurdnostjo zakonodaje. Slovenska zakonodaja nama namreč ne nudi nobene opore in nobene možnosti, da bi problem strehe lahko rešila. Celo to sva izvedela, da sva lastnika hiše s tremi stenami, četrte namreč naša hiša nima, ker je v celoti sosedova last. Obstaja le neka služnostna pravica, nama dovolj, a sosedu preveč. Navzlic temu, da bi povsod v Evropi mejni zid med dvema stanovanjskima enotama pripadal vsakemu pol. A kaj hočemo. Slovenija je zelo pogostokrat, ne samo glede zakonodaje, zelo daleč, predaleč od Evrope, v katero sicer spada.

No, sosed, ki je že po naravi čudak, si je seveda najino prizadevanje za pravico do popravila skupne strehe, zavezal na prst. Konec je bilo dolgoletnih dobrososedskih odnosov, konec medsebojne pomoči in konec vseh tistih vabil in prijaznosti, ki se nama je, po pravici povedano, večkrat zdela vse prej kot odkrita in prisrčna. In vsa vabila, klepeti, praznična darila so našla svoj konec v 50 cm širokem kupu kamenja, ki ga človek noče spustiti iz rok, niti polovice, pa čeprav je v njem naša napeljava in na njem visijo naše slike. In čeprav mu v zameno ponujava odkupnino. To, da nam

zamaka prenovljeno hišo, pa ga celo veseli. Dobro znana privoščljivost pač, za katero bi, ko bi ne poznala Verghe in Pirandella, mislila, da je izključno slovenska vrlina.

Midva sva kot meščana od vedno zadržana in se nikoli nisva povsem prilagodila vaškim navadam. Rada se zadržujeva doma, s knjigo v rokah, rada se vračava v Trst, k starim prijateljem, ni nama pri srcu posedanje po tujih hišah, predsvem pa ne opravljanje. Nekaj zdrave zasebnosti nikoli ne škodi, predvsem pa, ko pride do nesporazumov. Tako sva tudi navzkrižja razumela čisto po meščansko: prišlo je do napetosti, ki onemogoča pošten, kulturn medsebojni dialog, v takem primeru pa je najboljša, če se drug drugemu omikano izogibamo in si pri reševanju spora najdemo posrednika. Pa naj si bo to pravnik in gradbeni izvedenec. No, kmalu sva spoznala, da veljajo na vasi, vsaj v naši vasi, povsem druge navade. Sosed je začel iskati vsako priložnost, da se je obregnil v naju, deležna sva bila nepredvidene vodne prhe, zmerjanja, zalezovanja, ter skritega opazovanja. Sosea so poleg tega še upokojili, prežgodaj bi rekla, glede na to, da je začel takoj kazati znake dolgočasje in sva mu midva postala edini smisel življenja.

Od tedaj je minilo že več kot dve leti, problema strehe še vedno nismo rešili, čeprav z možem trmasto in naivno verjameva v pravičnost sodstva, napadi pa so postali vse bolj grobi. Verjetno ravno zaradi tega, ker se midva nanje ne odzivava. To pa jezi. In sosed je zdi tudi to, da je moj mož Italijan, pa čeprav pošten Italijan, ki v Sloveniji plačuje davke in se trudi, da bi obvladal dokaj težek jezik. Morda je to razlog, da je minuli

teden nanj s sosedovega balkona priletelo tisto nekaj, čemur pravimo s kulturno besedo iztrebek, v vsakdanjem žargonu pa, kot vsi vemo, to »nekaj« imenujemo z drugačno besedo. Mož, ki je ravno obešal perilo na balkonu, se je smrdljivemu darilu sicer izognil, brisače, rjuhe in vse ostalo pa je spet romalo nazaj v pralni stroj. Z prepadena sva se vprašala kaj zdaj. Nikoli, res nikoli si nisva mislila, da bova dožival kaj takega, tudi zato, ker sva se v dobrobit medčloveških odnosov odrekla marsikateri pravici in požrla marsikatero žaltev. A morda je problem ravno v tem..... mojemu možu očitajo, da je predobro in marsikomu se zdi ta dobrota celo smešna, neumna.....

Zase vem, da ko gre za pošteno žalitev ne znam odpustiti. Tokrat še posebno boli. Boli odnos, boli krivica, boli ponižanje. V trenutku pomislim na najbolj enostavno in logično rešitev. To, kar je priletelo na naš balkon naj gre nazaj od koder je prišlo, tudi na mizo, ki jo imajo zunaj, tudi v krožnik. Jezna sem. A roka se ne dvigne.....nekdo jo zadrži, ustavi. Ne bova, rečem možu, ker midva nisva taka, ker ne živiva tako, ker nočeva, da bo to tudi najin način sporazumevanja. Midva sva drugače navajena in vsi ki naju poznajo, naju spoštujejo ravno zato, ker sva poštena. Vzajemno vrč, napolnim ga z vodo in čistilom in z možem molče pereva balkon in "tisto", ki leži razdrobljeno vsepovsod. Sosed, kot da bi čakal samo na to, stopi na balkon, gleda, se smeje, zaničuje, uživa. Boli. Bo-

li, da nikoli tako. Bolečina je hujša od boleznih, od odrekanja, od vsake izgube. Za ponos gre, za dostojanstvo. A ravno to človeško dostojanstvo moram rešiti, svoje. Molim, da bi našla moč in molče čistim naprej, prosim Boga, da bi našla pogum, da bi ne gledala, da bi molčala in bi ne odgovarjala. Solze silijo v oči, mož si grize ustnico. Nisem vedela, da je tako

težko.

In se spomnim, na papeža Frančiška, ki je govoril o Križu, kateremu se ne moremo izogniti, ampak ga moremo nositi vsi, če hočemo ostati poštene, če hočemo ostati ljudje, Kristjani. Obenem se spomnim še na znanstvenico Margherito Huck, ki nas je pravkar zapustila in je, četudi ateistka, govorila o vesti, ka naj bo naše edino vodilo, ki naj nam kaže pot poštenosti in človečnosti.

S solzami v očeh in stisnjenimi ustnicami razumem. To je torej tisti Križ, to je tista notranja Vest. To je tisto, kar nas naredi LJUDI. To da znamo kljubovati skušnjavi in ohraniti pošten, človeški odnos. Tudi tedaj, ko smo ranjeni globoko v srce. In ko boli, da bi zarjuli kot ranjena zver.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

163

Nekateri prijazni bralci so me opozorili, da v svoji rubriki Kaj sploh počnem tukaj? premalo pišem o sedanjih nedostojnih politikih na vseh ravneh, pa naj gre za Italijo, v kateri živim, za Evropsko unijo ali pa za Slovenijo.

Neka bralka, znana izobraženka, mi je v zasebnem pismu prijazno poodčitala, da pristajam tudi sam na tisto pogubno avtocenzuro, ki je je v naših vrstah, še posebej v okviru naše narodne skupnosti v Italiji, odločno preveč; pozna, da me dovolj dobro, je še dodala, in si zato upa zatrditi, da me ta nedostojna politika še kako moti.

Izzvala me je z besedami: "Pa ne, da tudi vi pristajate na zmotno mišljenje, da bodo tako imenovani tehniki, te "tehnične vlade" postali ter postale naši odrešitelji, rešiteljice? Upravljanje javnih zadev, upravljanje občine, pokrajine, dežele, države in posredno Evropske unije je vedno, povsod in samo politično dejanje! Pa saj to veste, ne? In ne recite mi, da je politika to, čemur smo danes vsak dan znova pričla! Imate izjemno posluš za šibkejša družbene sloje in za na rob potisnjene ljudi, večkrat ste že v svoji rubriki zapisali, da današnja družba, ki ni več skupnost, "odlikuje" predvsem pomanjkanje solidarnosti, ki ste je sami bili deležni v sicer revnejših časih, kot ste tudi velikokrat že zapisali, da vas moti sprenevanje na vseh ravneh, kar vam rada verjamem, ker to zelo moti tudi mene, posebno še v naših vrstah. Zakaj torej ne napišete, da je to, kar danes imenujemo politika, le nedostojna krinka za vedno nova izžemanja, za vedno nova odrekanja vedno istih, vedno istih ljudi, preprostih ljudi, kot bi jih vi imenovali? Na lastni koži ste doživeli krivice ter zmote komunizma, saj zato ste tudi tu med nami, mar ne?, a sedaj pa tudi vi mečete puško v koruzo, sedaj, ko bi morali taki kot vi na glas povedati, da je to, kar nam ponujajo kot politiko, le nedostojno početje majhnih, zelo majhnih in pokvarjenih ljudi?"

Ob koncu lepega pisma je bralka dodala še izjemno pikro pripombo na račun naših, slovenskih, javnih upraviteljev in tako imenovanih krovnih organizacij, ki je ne mislim navajati, pa ne zato, ker bi se koga bal, navajen sem že, da jih dobivam po glavi od vsepovsod, še posebej od tistih, ki nikdar v življenju niso ničesar napisali, a zato druge učijo, kako se to počne, temveč zato, ker nima smisla o tem, zares ne, saj je to ena tistih tem pri nas, o katerih se največ govori, a se za to, da bi se kaj spremenilo na boljše, nikdar tudi nič ne stori, kar navsezadnje kaže, da tistim, ki volijo vodstva obeh krovnih organizacij, odgovarja tako stanje, kot je. Ne dajem nobene ocene, nimam recepta in ne nobenega načrta za boljše (so) delovanje, samo pišem, kako stvari stojijo. In navsezadnje, kdo pa sem, da bi lahko dajal nasvete? V zasebnem pismu sem bralki odgovoril pošteno, kot pošteno in iskreno tudi pišem rubriko in mnenjske zapise v Novem glasu, ki odražajo seveda največkrat moje osebno, a ne samo moje mnenje, saj sem del neke skupnosti, ki sicer po mojem osebnem mnenju skupnost več ni, a ima še neke zdrave elemente prave skupnosti, natrgane, razrahljane, a nekaj jih še je.

Za razliko od nekaterih kolegov, ki v svojem življenju še niti enkrat niso napisali lastnega mnenja, še niti enkrat niso napisali lastnega stališča, še niti enkrat nobenega stališča niso zavzele tako, da bi za njim stali s svojo osebnostjo in svojim življenjem, ampak v zameno pišejo le go-lo in največkrat dolgočasno kroniko in "obnovice vseh sort", ali pa, kar je še veliko slabše, se vedno zatekajo pri svojem pisanju za sicer visokodoneče, a porazno neobvezujoče besede velikih ljudi, pa naj gre za papeža ali kakega politika, misleca, pisatelja, sam jemljem svoj poklic drugače, ne nazadnje sem plačan zato, da izrazim tudi svoje mnenje, da sam svojo pisano besedo tudi tistim, ki je nimajo in se zato kasneje v mojih besedah prepoznavajo, ali pa ob njih vsaj razmislijo o sebi in tudi izrazijo svoje nestrinjanje, če se jim to

zdi potrebno. Nobenega nepotrebnega (samo) hvalisanja ni v tem, ampak preprosto dejstvo, ki je na očeh vseh, ki spremljajo moje in drugih pisanje.

Tudi nobenih ocen ne dajem o kolegih, ker se sami ocenjujejo najlepše, kot se seveda vedno znova tudi jaz, s svojim pisanjem namreč. Zase pa lahko le povem, da ne cenim nikogar, ki ni nikdar, zares nikdar niti enega samega lastnega mnenja napisal, ampak se je vedno šel tistega pogubnega novinarčka, o katerem je že sloviti Karl Kraus rekel, da nima lastnega mnenja že zato, ker je novinar....

Minulo soboto me je poklical dr. Primož Krečič, našel me je sredi prebiranja Trilogije o meji ameriškega pisca, čigar literarno delo je vse prej kot lahko branje, saj Cormac Mc Carthy piše zgoščenost, trdo, zahtevno prozo, a sem sam globoko prepričan, da bi ga danes vsakdo, ki skuša razumeti samega sebe in družbo, moral (pre) brati. Iskal sem nek odlomek, ki ga seveda nisem našel, sem se pa zato ustavil pri drugih, trilogijo sem že prebral, a se vedno znova vračam k njej. Kot duhovnik, teolog, predavatelj na teološki fakulteti in seveda kot vipavski kolega in prijatelj me je Primož poklical zato, ker je prebral v prejšnji številki Novega glasa, ko sem zapisal, da Slovenci in slovenski verniki ne moremo pričakovati, da bomo vedno imeli svoje mesto v goriški nadškofiji in med bogoslužjem slovenščino v oglejski baziliki, če pa se ne udeležujemo pomembnih prireditev in maš v Ogleju, pisal sem namreč o porazni odsotnosti Slovencev v Ogleju na praznik zavetnikov goriške nadškofije in dežele Furlanije Julijske krajine. Primož mi je čestital, ker sem to napisal, kot je sam tudi povedal, zakaj ga v Ogleju ni bilo, bil je več kot upravičeno odsoten, a mu je vseeno bilo žal, da ni mogel priti v Oglej, da bi poslušal enega najbolj modrih mož italijanske Cerkve, kar kardinal Dionigi Tettamanzi gotovo je.

"Tako je treba pisati! Saj vem, da jih boš dobil po glavi, a tako je treba pisati, možato!" je še dodal in me povprašal, če sem že dobil kako kritiko, odvrnil sem, da ja, a za druge zadeve in spomnila sva se najinega profesorja Otmarja Črnilogarja, ki naju je bil učil, kako je v življenju treba biti mož: "Tak mož, ki stoji za svojimi besedami!" In se vračam k bralki, ki me prosi, naj vendar napišem, da to, kar doživljamo danes na lastni koži, ni sad politike, ampak "je delo spletkarjev in politikantov najnižje vrste", kot se je sama izrazila. To, kar imamo danes, ni politika, to vemo vsi, vsaj upam, da vemo, to je daleč od vsake demokracije, to je izvajanje nekih ukazov z vrha. Kje je ta vrh, pa najbrž nihče niti pravzaprav ne ve, je pa neke med stihiji globaliziranega trga brez etičnih korektur, pridobitniško svetovno finančno, odušeno požrešnostjo bančnikov in nesposobnostjo politike ter, dodajam jaz, odsotnostjo Boga, ki seveda na takem mestu niti imenovan ne more biti; gotovo pa ta vrh ne poteka v tesno zaprtih dvoranh, kjer se v Bruslju zbirajo in cele noči debatirajo najvidnejši politični predstavniki Evropske unije, ki pridejo nato domov kot pretepeni kužki in izvajajo tisto, kar so jim naročili. Seveda so posledice naročenih izvajanj še kako dobro vidne le na naši koži.

Grozno sem napisal, ne?

Sem nemogoč, ne?

Niti ne.

Zares ne.

Če mislite, da sem nemogoč, nedostojen in grozen, gotovo niste brali Mc Carthyjeve Trilogije o meji, v kateri je otipljivo krvav opis boja volkulje s krvoločnimi psi. Tako kruto, obenem pa preprosto, a izjemno slikovito je napisan, da se ga vedno spomnim, ko gledam na sedanjo politiko in na borzo.

Le tihe, potuhnjene volkulje še ni, ki bi pregrizla vrat krvoločnim psom, take še ni, kot je v Mc Carthyjevi knjigi, ki je ena najlepših prisposodob našega življenja – na meji.

Alen Carli še naprej naš nogometni zastavonoša

Ob športu je gojil tudi študij

Tudi v novi športni sezoni bo naš nogometni zastavonoša veteran Alen Carli, ki bo v meddeželni D ligo nosil dres tržiškega kluba UFM (Unione Fincantieri Montefalcone). Letnik 1979, doma iz Slivnega na tržaškem Krasu, lahko igra tako na srednjih obrambnih pozicijah kot tudi v zvezni liniji. Svojo nogometno pot je kot ciciban začel pri proseškem Primorju, nato pa je v že dolgi in izjemno bogati karieri branil barve številnih klubov po Italiji. Med drugim je igral za Triestino v mladinskih selekcijah in med tretjeligaši, pa tudi za Kras v D ligi. Lani je v četrtligi gaškem prvenstvu nastopal za Lucchese, še prej pa, vedno med polpoklicnicima C2 in D ligo, za Tempio Pausania, Alto Adige Sud Tirol, San Donà, Portogruaro, Italo San Marco (v Gradišču je bil kar sedem let), Cosenzo in Pordenone. Ob nogometu na dokaj visoki ravni je vseskozi tudi gojil študij in na vseučilišču diplomiral iz političnih ved. V univerzitetnih krogih ima štipendijo za izvedbo raziskave o onesnaževanju v šolah v sodelovanju z videmsko bolnišnico. V sklopu projekta o interkulturalnosti pa je svoj čas pripeljal v Videm piranskega župana Petra Bossmana, ki je študentom predaval o svoji življenjski

izkušnji in integraciji v Sloveniji. Na nogometnih zelenicah je za D ligo izjemno izkušen, rutiniran in zanesljiv igralec, zdi se, da leta pri njem minevajo počasnije. Četudi pokriva v glavnem obrambne vloge, je hkrati tudi

Alen Carli

skupaj igrala tudi v nesrečni sezoni prvega izpada Krasa iz D lige), edini senator v ekipi, obkroženi ju bodo povečini sveži mladi upi. Cilj moštva bo miren obstanek v prvenstvu, v katerega so maha napredovali po premočni osvojitvi deželne elitne lige. Carli se je z upravo UFM dejansko domenil na prvi dan priprav, prejšnji teden, ko je na igrišču med drugim po nekaj letih spet srečal trenerja Giuliana Zoratija, s katerim sta skupaj pisala zgodbo o uspehu gradiške Itale San Marco. Nedvomno je izkušen strateg, ki je svoj čas vodil tudi Triestino v B ligo, pritiščal za Alenov prihod. Najboljši zamejski nogometaš je imel tudi to poletje nič koliko ponudb, tudi iz višjih lig in izven dežele. Nekaj tipanja je bilo tudi s Triestino, naposled pa je izbira padla na rešitev, ki je s športnega vidika kar ugledna, je pa tudi ugodna, ker je doma, kar pomeni, da se igranje lahko uskladi s službo.

Alen Carli je bil med drugim leta 2008 drugi v izboru za nagrado Naš športnik za odbojkar-skim reprezentantom Lorisom Manijem. Je skratka zaslužen dokaj cenjen v naši skupnosti, katero je kmalu prerasel in glavino kariere preživel v italijanskih klubih. Mirno lahko zapišemo, da je naš daleč najboljši nogometaš zadnjega desetletja, pa tudi med najboljšimi v zgodovini nasploh. Želimo mu seveda vso srečo tudi v novi tržiški pustolovščini!

HC

Potovanje v Gruzijo na Kavkaz (2)

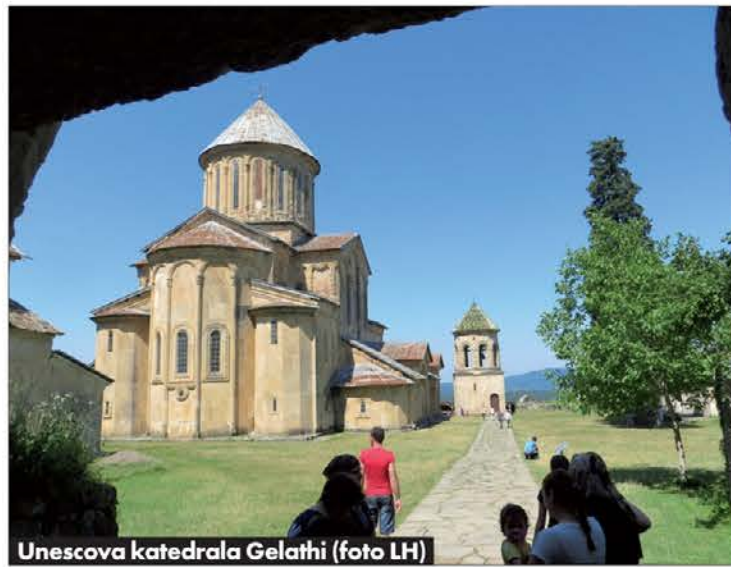
Kulturni in verski biseri te zanimive dežele

Mesto Kutaisi je drugo največje mesto v Gruziji, nekdanj je bila tudi prestolnica v času kralja Bragata III. in kraljice Tamare v 10.

vode. Ne moremo je primerjati s Postojnsko jamo, ki je veliko bolj mogočna in veličastna. V bližnji restavraciji na terasi so nam postregli s tipičnim gru-

no mestece Borjomi, ki slovi po izredno dobri mineralni vodi in po toplicah, v narodni park, kjer je veliko listnatega drevja in iglavcev, temnih borov do turističnega naselja na višini 1.700 m nadmorske višine. Tu so smučišča v zimskem času, poleti pa kraj oddiha v neokrnjeni naravi. Bili smo na južnem delu Malega Kavkaza.

Naslednje jutro smo se spuстили v deželno mesto Mtskheta, kjer je bila nekoč tudi prestolnica Georgije in sedež pravoslavne patriarhata-Katolikosa do 12. stoletja. Samostan Jvari in stolna cerkev Svetitskhoveli iz 11. stoletja. Prva cerkev Jvari, tj. križna cerkev, ker je bila zgrajena v obliki grškega križa, kjer naj bi bila shranjena Jezusova tunika in kjer so sveta Nino postavila steber

Unescova katedrala Gelathi (foto LH)

stoletju, ko je bila država na višku svoje slave in moči. Zavetje v mogočnem samostanskem obzidju je dobila veličastna cerkev Marijinega rojstva, ki so jo zgradili v 11. stoletju, nato so jo Turki porušili v 17. stoletju; pozneje v devetnajstem stoletju so jo začeli obnavljati, z obnovo in rekonstrukcijo so končali pred letom dni in spada pod zaščito UNESCO. Prav tako je mogočna nekdanja Akademija - Bogoslovna šola Gelathi s cerkvijo sv. Andreja apostola. V apsidi je velik mozaik, ki je sestavljen iz 2,5 milijona

Trdnjava Khertvisi (foto LH)

Stalinova dvorana v Kutaisiju (foto LH)

kamenčkov različnih barv, predstavlja Devico Marijo z Detetom, nadangela Mihaela in Gabrijela. V stranski kapeli sv. Nikolaja pa na steni poslednjo sodbo. Ob našem obisku je bila v svetišču božja liturgija, pri kateri je bilo navzočih veliko

zinskim kosilom. Popoldne smo si ogledali novi del mesta, kjer so po sedanji osamosvojitvi zgradili nov parlament v steklu in betonu, čeprav je še vedno prestolnica Tbilisi. Po poti smo se še enkrat ustavi-

za prvo cerkev. Svetitskhoveli pomeni steber, ki da življenje. Samostan in cerkev sta bila v stoletjih večkrat porušena in

Vardzia, mesto, vklesano v skalo (foto LH)

obnovljena. Sedaj spadata pod spomeniško varstvo UNESCO. Po ogledu samostana in cerkve

smo se odpeljali po dolini proti turški meji v kraj Vardzia, kjer je bilo v 12. stoletju vse mesto vsekano v skalnato pobočje. Ob nastanku je štel okrog 3.000 prostorov, kjer naj bi po mnenju arheologov živelo okrog 50.000 ljudi. Bila je nekoč prometna povezava iz Rusije in Kavkaza

do sedanje Turčije v Evropo. Tudi danes je zgrajena cesta, ki pelje v Turčijo, mejni prehod je bil oddaljen približno pet kilometrov.

Na poti nazaj na Bakurisni smo

Gergeti, cerkev Sv. Trojice (foto LH)

si ogledali še trdnjavo Khertvisi iz 10. stoletja, kamor naj bi dospel tudi Aleksander Veliki, saj je tod vodila Svilena pot v Azijo vse do Kitajske.

Naslednji šesti dan smo se odpeljali v mesto Gori, ki leži v južni Osetiji, tu so nameščene mirovne sile Evropske unije. Mestece je nastalo ob vznožju trdnjave Goris Tsikhe, kar pomeni utrdba na gori (gora po gruzinsko pomeni grič) iz VII. stoletja ob reki Mtkvari. Sedaj je znano kot Stalinovo rojstno mesto. Obiskali smo tudi muzej stalinizma, kjer je ohranjena tudi Stalinova rojstna hiša. V muzeju so slike iz Stalinove otroške dobe, vsega njegovega življenja do vzpona kot vodje Sovjetske zveze. Deset kilometrov vzhodno od

Gospoda, in sega v četrto stoletje pr. Kr. in četrto stoletje po Kr. V trinajstem stoletju so trdnjavo uničili Mongoli. Na vrhu hriba so vidne izkopane treh cerkev, obnovljena je cerkev Marijinega vnebovzetja. Šofer nas je zapeljal na staro vojaško pot, ki vodi na Veliki Kavkaz in še naprej v Rusijo. Ta cesta je še danes uporabna tako za osebna vozila kot za avtobuse in tovornjake, ki vozijo v Rusijo. Trdnjava Anamuri je v preteklosti bedela nad prometom iz Rusije na jug v Armenijo ali Turčijo.

Pot nas je vodila do turističnega naselja Gudauri na višini 2200 m, kjer nas je čakal lep in moderen hotel z latinskimi imeni "Carpe diem", kar pomeni Uživaj dan. Zvečer je bilo hladno, zrak pa svež in čist. Tu je pomembno športno smučarsko središče, kraj počitka in zabave, od glavnega mesta Tbilisa je oddaljeno 120 km, ceste so večinoma lepo prevozne. Zadnji dan smo se spustili do mesta Kazbegi, ki leži na višini 1700 m, poimenovano po gruzinskem pisatelju Aleksandru

Kazbegi (1848-1893), danes spet preimenovano v Stepantsminda, tj. Sv. Štefana Mučenca. Z majhnimi kombiji smo se povzpeli na višino 2200 m, kjer je samostan in cerkev Sv. Trojice iz 14. stoletja, zvonik pa iz 16. stoletja. Nekateri vrhovi kavkaških gora so bili pokriti še s snegom. Nudil se je čudovit razgled tudi po dolini in mestu Kazbegi ob reki Tergi. Pot je bila lepa zaradi slikovitosti kraja in dreves, ki rastejo ob cesti. Nasploh tudi v mestih je mnogo dreves in zelenih površin, toda mestne četrti so zanemarjene, tudi mnogo nesnage in nereda pred hišami in ob cestah. Zvečer so nam pripravili tipično gruzinsko večerjo. Z nočnim letom, ki je trajal štiri ure, smo se srečno vrnili najprej na rimsko letališče ob 7.15 zjutraj in nato še do ronškega letališča, kjer smo pristali ob 10.35. Polni lepih doživetij smo sklenili, da se še srečamo ob pregledu slik in izmenjavi mnenj, morda se tudi srečamo še na prihodnjem potovanju.

/konec
JM

Severno kavkaško gorovje (foto LH)

Samostan Anamuri (foto LH)

število vernikov. Po obisku tega znamenitega samostana smo se odpeljali na ogled podzemne jame Sataplia, ki je podobna kraškimi jamam s kapniki in izvirom prozorne

li na sejmu lončastih posod, zaradi katerih slovi to področje Meskhetija. Prodajajo tudi druge krajevne izdelke iz kožuho-vine, usnja in lončarstva. Pot nas je vodila skozi turisti-

Mtskheta (foto LH)